

Van alle kanten

Depressie en poging tot zelfmoord
wordt door alle belangrijke personen
anders beleefd en ervaren.

Willemien van Lith

Van alle kanten

Willemien van Lith

Een 40 jarige, gelukkige en succesvolle journaliste, wordt opgenomen in een psychiatrische kliniek. Hoe heeft het zover kunnen komen, wat is er gebeurd dat ze zo depressief is geworden dat ze er een eind aan wilde maken. Van alle kanten wordt dit drama belicht. De ouders, partner, kind, broer, vriendin, collega en psychologe vertellen ieder een stukje van hun beleving. 'Van alle kanten' laat zien dat er vele werkelijkheden bestaan.

September 2016

www.willemienvanlith.nl

© willemien van lith

De relatie tussen moeder en kind is paradoxaal en, in zekere zin, tragisch. Het kind heeft de volledige liefde van de moeder nodig om hem te helpen weg te groeien van zijn moeder om zo compleet onafhankelijk te worden.

Erich Fromm (1900-1980)

Depression is not a sign of weakness
It means you have been strong for far too long
onbekend

Voor Paulien

Dit verhaal is niet autobiografisch! Ik ben opgegroeid met twee schatten van ouders en een oudere zus die mijn vriendin was.

Daarnaast zijn er 3 broers en 3 zussen waar ik het prettig en gezellig mee heb. Een fijne relatie met twee inspirerende en unieke kinderen. Het verhaal heeft dus in grote lijnen geen betrekking op mij, ik heb bijvoorbeeld nooit overwogen om zelfmoord te plegen. Maar waarom dan dit thema?

Sinds twee jaar werk ik voor Stichting Kinderleven, een stichting die zich bezig houdt met onveilige hechting van baby's en de gevolgen daarvan. Als de relatie tussen moeder (en vader) en de baby niet goed is, kan het kind zich niet hechten. De gevolgen daarvan zijn enorm omdat in de eerste babytijd een blauwdruk wordt gevormd voor het verdere leven. Een van de gevolgen van onveilig hechten kan depressie zijn.

Ik heb het boek van Paulien Kuipers "Eerste hulp bij hechting" gebruikt als inspiratiebron voor dit verhaal. Niet om een schuldige aan te wijzen als iemand zelfmoord wil plegen, maar om aan te geven hoe belangrijk het is dat we extra aandacht hebben voor het kleine kind, vanaf de conceptie tot aan de peutertijd en daarna. Omdat het negeren van allerlei signalen uiteindelijk kan leiden tot een verhaal als dit.

Je kunt meer te weten komen over het werk van Stichting Kinderleven op www.stichtingkinderleven.nl

Dank je wel Ad, Nicola, Nel, Thea, Yvonne en Marjet S. voor alle kritische kanttekeningen, opmerkingen en aanvullingen.

Er was eens een klein meisje dat hoopte dat het eens allemaal goed zou komen, dat ze zich eens gelukkig zou voelen, gewenst en goed genoeg. Om dat te bereiken was veel inspanning nodig. Veel bergen moest ze beklimmen, de dalen waren soms heel diep. Soms viel ze en dacht ze dat ze nooit meer overeind zou komen. Maar toch hield iets haar overeind, de wil om de hele wereld te bewijzen dat ze wel iemand was. Dat ze er zijn mocht.

Vanaf de kant van haar moeder

Myrna is altijd een buitenbeentje geweest. Hoewel ik het heel moeilijk vind om toe te geven was ze eigenlijk niet gewenst. Ik had heel snel achter elkaar 3 kinderen gekregen en mijn man, hun vader, werkte 150 kilometer van huis. Hij was er alleen in het weekend en dan nog pas vanaf zaterdagmiddag tot zondagavond. Ik stond er helemaal in mijn eentje voor. Als hij in het weekend thuiskwam was hij aanhalig na een week celibatair geweest te zijn. Ik weigerde toe te geven dat hij weer gemeenschap met me wilde hebben omdat ik er niet aan moest denken om weer een kind in me te dragen. Maar na vier maanden heb ik me toch laten verleiden.

Mijn man hield maar aan: "Kom nou, je bent net ongesteld geweest. Het kan best. De jongste is nu vier maanden en de dokter heeft gezegd dat het na drie maanden weer mocht. En je geeft borstvoeding, dan kun je niet zwanger raken."

"Ik heb er geen zin in, ik ben doodmoe en moet er niet aan denken dat ik weer opnieuw in verwachting zal zijn, zo snel na de derde."

Ik had voet bij stuk moeten houden maar liet me toch overreden en deed mijn vrouwelijke plicht. Niet dat ik ervan genoot, daar was ik te moe voor. Ik dacht net als hij dat het veilig was, maar al na twee weken merkte ik dat het weer zover was. Mijn borsten zaten nog steeds vol melk maar voelden anders. Ik was er helemaal niet blij mee, had het gevoel dat het allemaal teveel was. De drie kinderen waren nog niet naar school, ze vroegen thuis de hele dag aandacht en zorg. De oudste jongen was zeer ondernemend en probeerde steeds zijn grenzen te verleggen. De tweede was een meisje dat heel rustig en lief was. Mijn derde kind was weer een jongetje, 13 maanden na het meisje. Hij kreeg nog borstvoeding. Een wasmachine en stofzuiger had ik

niet, zo rijk waren we niet. Alle kleertjes voor de kinderen naaide ik zelf.

's Morgens stond ik om 5 uur op om nog iets te kunnen doen voordat de eerste al weer om mama riep. De avonden gebruikte ik om te strijken en te naaien. En dan ging ik doodmoe en afgepeigerd alleen naar bed in de hoop dat er 's nachts niemand wakker zou worden. Met de andere kinderen had ik prettige zwangerschappen, met deze vierde voelde ik me misselijk en gebroken. De eerste drie maanden moest ik iedere morgen overgeven. Ik had er gewoon geen zin in maar het was in mijn tijd ondenkbaar dat je daar iets aan deed.

De vijfde maand had ik mijn eerste afspraak met de vroedvrouw. Ze probeerde me op te vrolijken.

“Wat een bof dat er nu alweer een baby op komst is. Wat een geluksvogel bent u. Er zijn zoveel vrouwen waar het niet bij lukt en u wordt al zwanger als uw man maar naar u wijst.”

Ze moest er om lachen maar ik kon het niet beamen.

“Wat je maar geluk noemt, ik noem het ongeluk. Ik wilde helemaal niet zo snel een vierde kind.”

“Dat is Gods wil en daar moet u zich naar richten. Probeer maar wat positiever te denken, anders krijgt u straks nog een ongelukkig kindje.”

Nadat ze dat gezegd had probeerde ik wel van dit nieuwe wezentje te houden maar het ging niet. Eigenlijk sleepte ik me van de ene dag naar de andere. Als mijn man in het weekend kwam was ik blij dat hij even kon spelen met de kinderen en ik een dutje kon doen. Naarmate de zwangerschap vorderde ging de misselijkheid gelukkig over maar ik merkte dat mijn hele lijf pijn deed. Ik sliep slecht en merkte dat de drie kleintjes daar op reageerden door lastig en vervelend te zijn. Het was een rottijsd.

De baby was uitgerekend rond kerstmis, gelukkig zou mijn man de dag ervoor thuiskomen en dan een week thuis blijven. In mijn doemscenario had ik bedacht dat de bevalling pas na die week zou beginnen maar gelukkig begonnen de weeën al vroeg in de morgen op 24 december. Mijn man zou pas rond vier uur arriveren dus ik vroeg de buurvrouw of zij op de kleintjes kon passen. Dat was prima, al kwam het voor haar slecht uit met alle voorbereidingen voor kerst.

Toen mijn man thuiskwam haalde hij meteen de vroedvrouw erbij.

“Dat gaat voorspoedig, ik had niet anders verwacht met de vierde. Voor twaalf uur vannacht ligt u in bed met een klein wonder naast u. De ontsluiting gaat naar wens.”

Ik vond het helemaal niet goed gaan, ik had erge pijn in mijn rug en de weeën waren vreselijk. Om zes uur 's avonds vond de vroedvrouw dat het te langzaam ging.

“Het lijkt wel of u geen zin hebt in de baby, er zit geen schot in. We gaan de natuur een handje helpen want ik wil graag naar de nachtmis.”

“Wat gaat u dan doen, het wil niet sneller. De anderen kwamen vanzelf maar dit kind is een dwarsligger.”

“Nee hoor, hij of zij ligt niet dwars maar u moet zich overgeven.” Ze gaf me een heel vies drankje – later heb ik gehoord dat het wonderolie was - en daarna begon het overgeven vanzelf. Ik moest vreselijk braken en had tegelijkertijd diarree. Mijn man was voortdurend in de weer om mij te verschonen. Door al dat lichamelijk ongemak schoot de ontsluiting gelukkig op en om half twaalf werd de baby gewassen en wel in mijn armen gelegd. De vroedvrouw ging er meteen vandoor, ze was net op tijd voor de nachtmis.

“Proficiat met onze prachtige dochter,” probeerde mijn man mij op te beuren. De kinderen hadden bij de buurvrouw gegeten en

lagen nu boven te slapen. Ik lag alleen in een bed in de voorkamer. Hij had wat venkelthee voor me gezet omdat dat goed was voor het zog, maar dat was totaal overbodig want ik gaf nog steeds melk aan de derde. We hadden al een naam voor haar bedacht, Myrna, net als mijn moeder.

De eerste keer dat ze bij me dronk voelde het alsof er spelden in mijn borst werden gestoken. Dat had ik nog nooit gehad. Toen de vroedvrouw de volgende dag kwam kijken vertelde ze me dat ik ontstoken borsten had.

“Gewoon doorgaan met borstvoeding en tanden op elkaar,” was haar advies.

Dat heb ik drie dagen volgehouden, toen waren mijn borsten opgezwollen en de tepels rauw. De dokter schreef me antibiotica voor omdat het uitgesloten was dat ik de baby nog de borst zou geven. Ik had koorts en gelukkig was de apotheek open zodat mijn man de medicijnen meteen kon halen. De vroedvrouw vond het mijn schuld.

“Een borstontsteking is het gevolg van een slechte aanlegtechniek; de borst wordt onvoldoende gelegeerd en zo begint het. Je moet geduld hebben met deze baby.”

Ik gaf als commentaar dat er op dat moment twee kinderen aan de borst dronken dus dat er geen sprake was van niet leegdrinken. Ze probeerde me over te halen om het opnieuw te proberen maar mijn geduld was op en de borstvoeding werd definitief stopgezet. Ik kreeg stuwing en mijn borsten werden afgebonden. Als ik naar Myrna keek voelde ik overal pijn en ik wilde haar eigenlijk niet in mijn buurt hebben. Nadat de borstontsteking onder controle was en de melktoevoer ophield, ging het wel iets beter, maar echt blij was ik niet met haar.

Haar broertje dat 14 maanden ouder was protesteerde hevig toen hij van de ene op de andere dag geen moedermelk meer kreeg. Hij weigerde in het begin ieder eten en ik moest opletten dat hij Myrna geen pijn deed. Voor hem was zij de boosdoener.

Na de moeilijke start met Myrna ging het leven weer gewoon door. Alleen moest ik nu voor 4 kinderen in mijn eentje zorgen. Gelukkig ging de oudste snel naar de kleuterschool. In het weekend probeerde mijn man echt te helpen maar ik merkte dat hij ook moe was na een week hard werken. Dus gaf ik hem soms zijn zin als hij wilde vrijen als ik dacht dat het veilig was.

Na 18 maanden was ik weer zwanger maar gelukkig ging alles met deze baby voorspoedig. Onze weekendrelatie was verleden tijd want we verhuisden naar de stad waar mijn man werkte. Hij was iedere avond en ochtend thuis en hij deed veel in het huishouden. Nummertje vijf was Geert, een gemakkelijk en tevreden jongetje, heel anders dan Myrna die ik moeilijk kon begrijpen. Ik had geen vat op haar. Myrna en Geert konden goed met elkaar opschieten, met haar zus boterde het helemaal niet. Die hadden alleen maar ruzie. Het leek soms wel of Myrna en Geert even oud waren. Ze vormden een front tegen de twee grotere broers en zus boven hen. Als Myrna straf kreeg of een uitbrander nam hij het voor haar op.

Na Geert kwam er nog een jongetje, daarna was het gelukkig afgelopen. Ik stond aan het hoofd van een groot en druk gezin waar de kinderen elkaar opvoedde. Ik was alleen maar bezig om alles te regelen en de boel onder controle te houden. Aan mijn man had ik weinig als het over discipline ging, hij vond alles goed. Soms had ik geen idee waar mijn kinderen mee bezig waren. Ik lette extra goed op Myrna want zij was onberekenbaar en haalde vreemde streken uit. Zes kinderen onder de tien jaar, het waren tropenjaren. Alleen het doen van de was op maandag kostte me 6 uur. Toen ik een elektrische wasmachine kreeg dankte ik God.

Myrna was onopvallend en afwezig, soms leek het wel alsof ze er niet wilde zijn. Misschien omdat ze niet wilde helpen met de afwas of andere klusjes. Of ze wilde niet dat ik haar een

uitbrander gaf. Soms was ze heel verdrietig maar kon ze niet zeggen wat er aan de hand was.

“Waarom ben je nu aan het huilen? Heeft iemand je pijn gedaan?”

Dan schudde Myrna haar hoofd. Op een middag, ze zal een jaar of zes zijn geweest, vertelde ze me dat ze dacht dat ze een andere moeder had, dat ze niet in deze familie thuishoorde.

“Wat een onzin, je fantasie is een beetje te groot. Ik weet nog als de dag van gisteren hoe jij ter wereld kwam. Het was vreselijk.”

Myrna keek haar met grote ogen aan. “Daar kon jij niks aan doen hoor, maar vergeten zal ik dat nooit.”

En dan ging ik weer verder met de waan van de dag. Zes kinderen voeden, kleden, wassen en ook nog een portie liefde geven, dat was een beetje teveel van het goede. Ik deed wel mijn best maar ik voelde vaak dat ik op dat punt tekort schoot, vooral naar Myrna toe.

Op de middelbare school was Myrna de grote gangmaker zonder dat ik er iets van wist. Ze werd gekozen tot

klassenvertegenwoordigster maar ze ging steeds met de hakken over de sloot over terwijl ze cum laude geslaagd was voor haar toelatingsexamen. Ze was actief bezig met het schoolblad. Dat verbaasde me niets aangezien ze altijd aan het fantaseren was. Ik had soms het gevoel dat ze in een droomwereld leefde. In de tweede klas werd ze uitgekozen om namens de school mee te doen aan een opstelwedstrijd. Ze moest zelf het opstel in de schouwburg voorlezen. Alle ouders waren uitgenodigd dus wij gingen er naar toe, een beetje onder druk van mijn man. Myrna wilde eigenlijk niet dat we kwamen. We zouden haar verhaal toch niet snappen. Toen wilde ik er zeker heen, alleen maar om te kijken wat ze nu weer allemaal bij elkaar verzonnen had. Zodra ze begon met voorlezen wist ik meteen na de eerste zin dat ik beter niet had kunnen komen. Wat een belediging. Ik

schaamde me dood en toen het pauze was zijn we stiekem naar huis gegaan al bleek later dat ze de tweede prijs gewonnen had met haar opstel: "De vondeling". De opdracht was een opstel dat goed zou aflopen: eind goed, al goed. Nou, het liep goed af maar ik voelde me verraden..

De vondeling

Het kleine baby'tje keek helder uit haar grote blauwe ogen. Ze lag in een klein mandje met een roze dekentje toegedekt. In het mandje lag verder niets, geen briefje, geen kleertjes of iets dat kon wijzen op de afkomst van het kind. De vrouw die het mandje voor haar deur gevonden had kon niets meer vertellen dan dat ze een kreetje had gehoord en toen wat beter was gaan kijken. Toen zag ze een handje boven de rand uitkomen en ze was daar erg van geschrokken. Met de mand was ze naar de politie gelopen die meteen een onderzoek gestart was. Het jurkje dat ze droeg was van duur materiaal gemaakt en haar hemdje was gemaakt van fijne zijde en zeker niet goedkoop. Zou ze ontvoerd zijn en zouden de ontvoerders bang zijn geworden? Niet erg waarschijnlijk want dan was er al lang een vermissing doorgegeven. Voorlopig ging de politie er van uit dat het kind niet gewenst was, een ongehuwde moeder of een buitenechtelijk kind van een rijke dame. De vrouw die het kindje had gevonden bood aan om voorlopig voor haar te zorgen, ze had al 3 kinderen, dus een vierde kon er wel bij. Zo kwam de kleine Christy in dit gezin terecht, later zou er een definitief pleeggezin gezocht worden.

Toen er na een jaar nog geen enkele aanwijzing was waar ze vandaan kwam, vond iedereen het sneu voor haar dat ze naar een ander adres moest. Ze groeide goed en zag er gezond uit. De nieuwe moeder kreeg geld om voor haar te zorgen en zo bleef Christy bij deze familie.

Toen Christy een jaar of zes was merkte ze dat ze anders behandeld werd dan de andere kinderen. Ze werd gekleineerd en afgesnauwd en kreeg nooit nieuwe kleren. Een soort Assepoester voelde ze zich. Maar in haar dromen had ze een hele lieve moeder die veel van haar hield en haar verwendde. Alleen jammer dat die moeder haar niet kon vinden. Nu moest ze altijd bij die ontevreden vrouw en die drukke kinderen blijven. Ze bedacht een plan: ze besloot dat ze niet meer zou eten. Af en toe als de honger te erg was, at ze een klein beetje en vreemd genoeg kreeg ze steeds minder trek. Haar stiefmoeder vond dat niet erg. Zo bleef er meer over voor haar echte kinderen. Christy werd steeds magerder totdat ze in de klas tijdens de gymles een keer flauw viel. Ze werd naar het ziekenhuis gebracht en daar kreeg ze extra voeding om weer op krachten te komen.

De kinderarts in het ziekenhuis schrok toen hij het meisje zag. Niet alleen omdat ze zo mager en verdrietig was, maar hij voelde een diepe verbinding met haar. Vreemd was het dat het meisje de ogen had van zijn vrouw en een grote ooievaarsbeet op haar linkerschouder, net als zijn dochtertje dat op een mysterieuze wijze verdwenen was. Ze woonden toen in het noorden van het land en hadden overal gezocht. Maar ze leek van de aardbodem verdwenen te zijn. Na een paar jaar werd de zoektocht opgegeven. Ze hadden nooit meer een ander kind gekregen.

Hij praatte erover met zijn vrouw en ze kwam naar het ziekenhuis om zelf te kijken. Ze voelde meteen een grote liefde voor het schrielse meisje en ze besloten met de moeder te gaan praten. Toen ze haar over de verdwijning van hun dochtertje vertelden, vertelde de moeder dat ze het vondelingetje in een mandje gevonden hadden. Het jurkje had ze nog bewaard. De arts en zijn vrouw herkenden het jurkje meteen. De stiefmoeder deed eerst net alsof ze het vreselijk vond om afscheid van Christy te nemen maar toen de dokter haar buitensporig wilde belonen

voor haar goede zorgen besloot ze afstand te doen van haar pleegdochter. De ouders waren zo blij dat ze hun dochter na al die jaren teruggevonden hadden. Christy kwam eindelijk thuis. Het thuis waar ze al haar hele leven van gedroomd had.

Ook in de derde klas ging het moeizaam en ik besloot, samen met mijn man, dat we haar van de HBS af zouden halen en naar de opleiding voor kleuterleidster zouden sturen. Ze vond alles prima. Het was een klein dik meisje dat er niet uitzag, wat ik haar ook aantrok. Alle kleren stonden haar vreselijk, alsof ze een hobbezak droeg. Maar dat interesseerde haar niks. Terwijl haar oudste zus er alles aan deed om voor de jongens aantrekkelijk te zijn, was zij het tegenovergestelde. Totdat ze zestien was en in een half jaar ongelooflijk groeide.

“Het lijkt wel alsof je weer een paar centimeter groter bent geworden vannacht. Die jurk is nu echt te kort. Je eet me de oren van het hoofd en je wordt steeds dunner.”

“Sorry mamma, ik zal het niet meer doen.” Ze bood haar excuses aan omdat ze zo hard groeide. Dat vond ik vreselijk irritant aan haar, dat ze zich verontschuldigde voor iets waar ze niets aan kon doen.

Ineens belden er jongens aan die naar haar vroegen en niet naar haar oudere zus. Het lelijke dikkerdje was een lange mooie meid geworden. Ik moest toegeven dat ik dat nooit verwacht had. Ik ging er eigenlijk van uit dat ze een soort wintervarken was. Een lelijk kind dat altijd lelijk zou blijven.

Op de nieuwe school had ze goede cijfers en ik merkte dat ze gelukkiger was. Ze werd wel lastiger en ze luisterde niet meer naar ons. Ze ging haar eigen gang en probeerde iedere confrontatie met mij uit de weg te gaan. Zonder veel problemen haalde ze haar diploma en ze vertelde ons tussen neus en lippen door dat ze naar Amsterdam ging. Ik vond dat prima maar mijn man maakte bezwaren. Ik overtuigde hem dat het weer een

mond minder was en uiteindelijk was het heel natuurlijk dat kinderen weg gingen. De oudste had ik met veel verdriet uitgezwaaid toen die vertrok maar toen Myrna met een busje vol spullen door een kennis naar Amsterdam werd gereden heb ik er geen traan om gelaten. Eigenlijk was ik blij dat ze weg was. Ze gaf me voortdurend een schuldig gevoel dat ik niet voldoende van haar hield. De jaren erna zag ik haar weinig. Zelf zijn we nooit naar Amsterdam gegaan, alleen toen ze afstudeerde aan de universiteit en haar bul kreeg. En nog een keer toen haar zoon geboren was. Wie had dat gedacht, een dochter van ons die aan de universiteit afgestudeerd was.

Ze heeft een paar keer een vriendje mee naar huis genomen, steeds een nieuw exemplaar. De een nog aparter dan de andere totdat ze met Sem thuiskwam. Een goede partij. Hij was bijna afgestudeerd als advocaat, daar was tenminste een goede boterham mee te verdienen. Het was voor mij duidelijk dat dit een blijvertje was en na een tijdje zijn ze getrouwd in alle stilte. Ik geloof dat er alleen een paar vrienden bij de bruiloft waren. “Ik vind het niet erg dat we er niet bij zijn geweest,” vertelde ik haar. “Het is maar een boterbriefje en het was zo ver voor ons. Stuur maar een foto.”

Voor ons was dit het derde kind dat getrouwd was, dus erg rouwig was ik er niet om dat we niet naar Amsterdam hoefden.

Na hun trouwen kwamen ze een keer per jaar bij ons, meestal na kerstmis als ze terugkwamen van een vakantie in de Ardennen. Tijdens een bezoek wilde ze geen wijn bij het eten. Toen wist ik direct hoe de zaken ervoor stonden. Ze vertelde me het pas een paar maande later, telefonisch. Mijn man nam de telefoon op maar toen ik hoorde dat het Myrna was heb ik gauw de hoorn overgenomen.

“Mam, ik heb een verrassing voor je.”

“Ja, dat jullie een kind krijgen.”

“Hoe wist je dat?” Ik kon haar verbazing bijna voelen door de telefoon.

Ik vertelde haar dat ik het wist toen ze geen wijn wilde en ze was teleurgesteld omdat ze had gedacht dat het de speciale moeder-dochter band was die mij had ingefluisterd dat ze zwanger was.

Toen Justin geboren werd ben ik na twee weken samen met mijn man naar Amsterdam gegaan. Ik wilde hen niet eerder lastig vallen maar ik merkte dat ze het jammer vonden dat ik hun zoontje niet als pasgeborene gezien had. Een beetje verongelijkt vertelde ze me dat de ouders van Sem al na twee dagen op de stoep stonden.

“Ja, maar die hebben er een stamhouder bij. Voor ons is het het zesde kleinkind, dan begint het te wennen.”

Ik was het er niet mee eens dat ze al na een paar maanden alweer fulltime aan het werk ging maar realiseerde me dat ik eigenlijk een beetje jaloers op haar was. Ze werkte dan wel thuis maar ze verdiende haar eigen geld. Ik had al die tijd thuis vastgezeten en van ‘s morgens tot ‘s avonds gewerkt zonder een cent te verdienen. Zij oogstte veel succes als journalist, ze werd gezien. Als er ergens een artikel van haar gepubliceerd werd kocht ik het blad en liet het aan mijn vriendinnen en burens zien. Ik was best wel trots op haar maar heb dat nooit tegen haar gezegd, dan zou ze maar naast haar schoen gaan lopen.

We kregen Justin niet vaak te zien. Ze gingen ‘s zomers op vakantie naar de zon met het vliegtuig en in het voorjaar skiën. Als we ons kleinkind wilden zien moesten we naar Amsterdam komen. Ieder jaar stuurden we een cadeautje op als hij jarig was en dan kregen we een keurig bedankbriefje. Met een beetje geluk konden ze een of twee weekenden per jaar vrijmaken om langs te komen. Eigenlijk dacht ik dat het heel goed met hen ging. Hij had een goede vaste baan, zij was toen ze zwanger was als freelancer gaan werken en had veel opdrachten. De jongen

groeide goed en ze hadden geen zorgen. Dat dacht ik tenminste tot het telefoontje van Sem.

“Niet schrikken, maar Myrna is opgenomen in het ziekenhuis.”

“Natuurlijk schrik ik, wat heeft ze? Is er iets gebroken?”

“Ze ligt niet in een gewoon ziekenhuis maar in een psychiatrische kliniek.”

Mijn wereld stortte in. Ik had altijd gedacht dat Myrna het wel zou redden. Ze was altijd zelfstandig en onafhankelijk geweest, ze was zo sterk.

“Wat heeft ze dan? Een burn-out?”

Ik had gelezen dat veel jonge vrouwen daar last van hadden.

“Nee, ze heeft een zware depressie en wilde een eind aan haar leven maken.”

Ik merkte dat Sem moeite moest doen om zijn tranen in bedwang te houden.

“Ik ga je niet vragen wat ze precies gedaan heeft, dat wil ik niet weten. Maar moet ik komen om voor Justin te zorgen?”

Dat was niet nodig. Justin was al 11 jaar en kon goed voor zichzelf zorgen. En hijzelf was ook handig met eten koken en zo.

“Ze wil absoluut niet dat je haar komt opzoeken.”

Daar schrok ik van en ik kon er niets aan doen dat ik zei: “Dat verbaast me niets, ze is altijd al een rare geweest.”

Toen gooide Sem de hoorn erop, voordat ik me kon verontschuldigen.

Mijn man was ondertussen naar de gang gekomen waar de telefoon hing en hoorde wat ik zei.

“Wat is er,” mimed hij.

Ik legde de telefoon neer en vertelde hem wat Sem me verteld had. Ik probeerde het wat minder erg te maken.

“Dat gaat wel weer over. We zijn allemaal wel eens somber.”

Gelukkig kwamen de drie kinderen van onze oudste dochter die middag op bezoek en had ik genoeg afleiding. Ik geloof niet dat

ik er die nacht wakker van gelegen heb. Natuurlijk raakte het me wel maar ik denk dat ik het meest geëmotioneerd werd van haar weigering om mij te zien. Haar eigen moeder nota bene.

Vanaf de kant van haar vader

Myrna is nooit mijn kleine meisje geweest, dat was mijn oudste dochter. Ik was wel blij met haar geboorte maar voelde me schuldig naar mijn vrouw omdat ze, door mijn aandringen, weer opnieuw zwanger was geworden. Ik had nog een paar maanden geduld moeten hebben, maar dat is achteraf gepraat. Toen de bevalling ook nog zo vervelend werd, had ik helemaal het gevoel dat dit allemaal slechte voortekenen waren. Ik moet toegeven dat ik blij was dat ik weer weg kon na een week onbetaald verlof. Mijn vrouw was chagrijnig en het kind brulde de hele nacht. Door de flesvoeding kreeg ze diarree en moest ze soms wel vier keer op een middag verschoond worden. Mijn vrouw was na twee dagen opgestaan maar vond dat ik het een en ander moest doen. Toen ze borstontsteking kreeg wilde ze dat ik alle voedingen deed.

“Pak jij haar maar om het flesje te geven. Ik heb vanmorgen al zoveel gedaan.”

“Ja, maar vannacht heb ik het ook al gedaan. Het lijkt wel of jij het niet wilt doen.”

We leken wel twee kleine kleuters in plaats van twee volwassenen met 4 kinderen.

Terug op mijn werk trakteerde ik iedereen op een borrel en ik was blij dat ik die avond niet naar huis hoefde. Het weekend erop was nog vreselijker omdat mijn vrouw oververmoeid was door al het huilen en de zorg voor de drie anderen. Dat weekend heb ik alleen maar voor Myrna gezorgd, mijn vrouw kon haar niet in de buurt verdragen. Dat vond ik wel een beetje zielig.

“Je houdt toch wel van haar? Het is je dochter.”

Ze keek me boos aan. “Het is ook jouw dochter. Zorg er maar voor die paar uur dat je hier bent.”

Die nacht lag ze als een soort ijskoningin naast me. Ik mocht haar niet aanraken en ze wilde me zelfs geen nachtzoen geven. “Ik laat me door jou niet meer verleiden. Vanaf nu bepaal ik alleen nog zelf wanneer je mag. Is dat duidelijk?” Ik kon niets anders doen dan ja knikken.

Myrna werd gelukkig gemakkelijker toen ze aan de flesvoeding gewend was. Je hoorde haar eigenlijk niet, net alsof ze zich onzichtbaar wilde maken. Ik merkte dat ze voor mijn vrouw soms lucht was maar als ik er iets van zei kreeg ik de wind van voren.

“Wie is er de hele week om voor haar te zorgen? Jij moet je mond houden en je nergens mee bemoeien.”

Een klein jaar na de geboorte van Myrna kreeg ik toestemming van mijn vrouw om weer eens te vrijen. Ik was er heel blij mee want dit duurde nu wel erg lang. Ze had uitgerekend dat alles veilig was. De eerste keer ging het goed maar ik denk dat ik met een supervruchtbare vrouw ben getrouwd. Na de vierde keer dat we gemeenschap hadden, werd duidelijk dat ze weer in verwachting was. Dit keer leek ze er iets luchtiger over te doen. Natuurlijk omdat ze zelf toegestemd had maar misschien omdat er nu wat meer tijd tussen de kinderen in zat. En Myrna had geen borstvoeding, dat scheelde veel. Na vier maanden moest ze gewoon met de pot mee-eten en na een paar lastige dagen ging dat zonder problemen.

Op mijn werk kreeg ik promotie en we besloten om te gaan verhuizen zodat ik niet meer alleen de weekenden thuis was. Ik vond een geschikt huis en vóór de bevalling van nummertje vijf verhuisden we. Het feit dat we nu allemaal samen woonden had voor mij grote nadelen. Natuurlijk vond ik het fijn om bij mijn vrouw en kinderen te zijn, maar ik miste de avonden alleen of samen met collega's. Nu werd ik ingeschakeld zo gauw ik thuis kwam. Ik merkte nu pas wat een speciale plek Myrna in ons

gezin innam. Ze kreeg als laatste eten en ze zei haast niks. Alleen met haar broertje Geert kletste ze volop. Als haar moeder iets vroeg sloeg ze haar ogen neer en antwoordde ze heel zachtjes. “Kun je niet normaal praten. Met jou heb ik een gehoorapparaat nodig.”

“Sorry mamma, ik zal het niet meer doen.”

Ik kon er niet zo goed tegen dat ze steeds “Sorry” zei, ook als ze helemaal niets fout gedaan had. Af en toe gaf ik haar wat extra zakgeld en haar dankbaarheid benauwde me.

Na ons vijfde kind kwamen er nog een ‘ongelukje’. Gelukkig weer een gezond kind dat met open armen ontvangen werden. Daarna kreeg ik te horen dat de dokter het zeer afraadde om nog een keer zwanger te worden. Vrijen met een condoom was de enige mogelijkheid en langzaam maar zeker gebeurde zelfs dat niet meer. Ik heb daar nooit een probleem van gemaakt omdat ik niet wilde dat ze nog een keer zwanger werd.

Op een dag werd ik op het werk gebeld door mijn vrouw.

“Myrna is weg. Geert denkt dat ze is weggelopen.”

“Ze komt wel weer terug als ze honger heeft. Dat is echt een streek van haar.”

“Ik weet het niet. Ze doet zo vreemd af en toe. Dan ligt ze te huilen op haar bed en denkt dat ze geadopteerd is.”

“Net alsof wij kinderen zouden adopteren. We hebben er genoeg van onszelf.”

“Ik wil graag dat je naar huis komt maar daarvoor eerst naar de politie gaat.”

Ik vond het erg overdreven maar omdat ze nogal aandrong ben ik naar het politiebureau gegaan. Daar vertelden ze me dat we maar eerst zelf heel goed moesten zoeken. En ze vroegen of er problemen waren in het gezin. Dat ontkende ik natuurlijk. Thuis was het een grote chaos. Iedereen was ontdaan over het weggelopen en de oudsten vonden dat we haar stevig moesten

straffen als ze weer terug kwam. Geert onttrok zich aan de discussie en ging naar boven. Als snel kwam hij de trap afgestommeld.

“Ik denk dat ze boven in de dekenkist zit. Ik hoor daar iemand huilen.”

Samen met mijn vrouw gingen we naar boven en ik zag dat de kist een klein eindje open stond. Toen het deksel eraf ging zag ik een klein hoopje mens dat huilde alsof de wereld verging.

“Als je ons nog één keer zo voor gek zet ga je naar een internaat. Wie denk je wel dat je bent, je verstoppen terwijl wij allemaal ongerust zijn.”

Mijn vrouw had geen oog voor haar verdriet, alleen de schande van haar weggelopen telde. Gelukkig dat de politie nog niet was begonnen met een zoektocht. Ik gaf haar in opdracht van mijn vrouw een flinke tik op de billen en ze moest die avond zonder eten naar bed.

Toen alle kinderen in bed lagen ben ik haar toch een boterham gaan brengen.

“Waarom heb je je nou verstoppt? Heb je mama niet horen roepen?”

“Ik wilde kijken hoe lang het zou duren voordat ze me zou missen. Ik denk dat ik al twee uur in de kist zat en toen pas merkte ze dat ik er niet was. Ik wilde dat ik nooit geboren was. Mama houdt niet van mij.”

“Onzin, ze vindt jou even lief als alle andere kinderen maar je moet niet meer zo raar doen, beloofd?”

Ik had het gevoel dat ik een goed gesprek met haar gehad had. Toen ik wegging stopte ze me een blaadje uit een schriftje toe. “Ik heb een verhaal geschreven voor u.”

Ik heb het meteen gelezen en de tranen stonden in mijn ogen. Boven het verhaal stond dat ik het niet aan haar moeder mocht laten lezen. Ik heb het altijd bewaard in de binnenzak van mijn werkoverall zodat mijn vrouw het niet zou zien. Toen ik het

telefoontje kreeg over haar zelfmoordpoging moest ik er meteen aan denken: het egeltje dat dood wilde.

NIET aan mamma laten lezen!

Lieve pappa,

Het spijt me heel erg dat u thuis moest komen van uw werk omdat ik me verstopt had. Ik zal het nooit meer doen en ik vind u meestal wel heel lief. Het spijt me. Ik hou van u pappa.

Een klein verhaaltje, speciaal voor u:

Het egeltje wilde niet meer leven. Hij ging onder een berg bladeren liggen en dacht: Nu ga ik dood. Als ik het wil ga ik dood. Ik stop met ademen en dan is het over. Hij stopte met ademen maar moest toen vreselijk hoesten. Dus dat ging niet. Toen nam hij een grote hap grond en dacht: Dan stik ik en ga ik dood. Maar dat werkte ook niet. Toen wist hij niet meer wat hij kon doen en ging hij slapen. Dat was een winterslaap maar dat wist hij niet. In de lente werd hij weer wakker van de zon en dacht hij niet meer aan doodgaan. En hij dacht: "Wat raar dat ik dat eerst gedacht had."

Hij snuffelde in de grond en vond een lekkere rups.

Ik vond het een heel verdrietig verhaal en was er een paar dagen door van slag. Gelukkig leek Myrna alles snel weer te vergeten. Wel gedroeg ze zich nog steeds alsof ze zich eigenlijk het liefst wilde verstoppert.

Tijdens de middelbare schooljaren hadden we de eerste jaren geen kind aan haar. De oudsten waren al flink aan het puberen en we hadden veel ruzie over het te laat thuis komen. Maar Myrna kon dan wel niet goed leren, ze was heel gehoorzaam. Ze deed precies wat haar gevraagd werd en maakte zich klein zo gauw er aandacht naar haar ging. Met vriendinnen kon ze goed overweg, ik had het idee dat ze best populair was. In het

weekend kwamen er voortdurend meisjes langs om met haar te studeren. Ze was zo stil en teruggetrokken dat ik me soms zorgen maakte. Ze was daarbij dik en onaantrekkelijk, veel puistjes en een onverzorgde haarbos. Heel anders dan haar oudste zus die er uitzag om door een ringetje te halen. Dat veranderde echter snel en het lelijke jonge eendje werd een prachtige zwaan. En met deze verandering kwamen de problemen: te laat thuis, verkeerde vrienden en alcohol. Nu geen vriendinnen meer maar jongens aan de deur. Volgens mijn vrouw zou ze in de goot eindigen met haar hoerige gedrag. Voor mij bleef ze ondanks al haar uitspattingen een stil en onzeker meisje. We besloten dat ze naar een andere school moest omdat ze het niet meer kon bijbenen. Ik dacht dat het voor haar misschien fijn zou zijn dat ze niet meer zo op haar tenen hoefde te lopen. Ik kreeg gelijk, ze haalde hele goede cijfers en was de beste van de klas.

Toen ze die opleiding af had - ik weet niet meer precies wat ze deed, iets met kinderen - verbaasde het me niet dat ze weg wilde van huis.

“Zal ik haar wegbrengen en het busje van de zaak lenen?” vroeg ik mijn vrouw.

“Dat is nergens voor nodig, zij wil weg en dan moet ze alles zelf maar regelen. Ze krijgt van ons haar kinderbijslag en voor de rest moet ze zelf zorgen.”

Ik vond het nogal hard maar zoals altijd legde ik me bij haar besluit neer.

Ze vertrok op een zaterdag en we hoorden een paar maanden niets van haar. Mijn vrouw vond haar een ondankbaar kreng maar ik was ongerust. Geert had wel een brief gekregen maar die mochten we niet lezen. Toen er een kaartje kwam dat alles goed met haar ging voelde ik me opgelucht. De sfeer thuis was een stuk meer ontspannen nu Myrna er niet was. Ik weet niet hoe dat kwam. Het leek wel of er een last van de schouders van

mijn vrouw afgefallen was. Terwijl Myrna zo'n lief en meegaand kind was dat tot voor kort weinig problemen maakte. Ik probeerde om mijn vrouw te stimuleren om een avondopleiding te gaan volgen maar daar had ze geen zin in.

"Steeds meer moeders gaan werken als de kinderen wat groter worden."

"Dat moeten ze zelf weten, mijn plek is hier bij de kinderen. Ik wil ze alle liefde geven die ze verdienen."

Ik heb niet gereageerd maar dacht aan Myrna die daar weinig van gemerkt had. Ik voelde me schuldig omdat ik het niet meer voor haar opgenomen had.

Myrna kwam sporadisch thuis, steeds met een andere jongen. Ik probeerde te praten met hen maar het leek wel of ze een andere taal spraken. Ik had ook het idee dat ze niet genoeg om Myrna gaven, dat ze haar als een avontuurtje beschouwden. Als vader vond ik het vreselijk dat mijn dochter gebruikt werd. Ik beseftte heus wel dat ze niet in aparte kamers sliepen als ze bij ons logeerden. Ik durfde er niets van te zeggen want ik had het idee dat mijn vrouw zo naïef was om te denken dat ze wel in aparte bedden de nacht doorbrachten. Kennelijk was ze niet zo vruchtbaar als haar moeder want anders was ze al lang zelf moeder geweest. Totdat mijn vrouw ontdekte dat ze de pil slikte.

"Je lijkt wel een hoer, steeds met een andere kerel het bed induiken. Ik had het kunnen weten toen je als puber al zo vrijpostig was."

Ik probeerde het te sussen. "Jij zou best wel blij zijn geweest met de pil, of niet soms."

"Als ik destijds de pil had gehad, was zij nooit geboren. En dat was voor iedereen het beste geweest."

Ik zag dat de tranen in Myrna's ogen kwamen en ze draaide zich om, rende naar boven en pakte haar tas in. Daarna is ze heel lang niet meer thuis geweest, tot ze verking met Sem kreeg.

Sem was duidelijk uit ander hout gesneden. Hij was serieus en gaf om Myrna, dat merkte je aan alles. Het was de eerste vent die echt voor haar ging. Hij studeerde voor advocaat, een eerzaam beroep. Niet als al die kunstenaars die ze hiervoor had gehad. Ze bloeide op en ik was erg trots op haar toen ze afstudeerde aan de universiteit. Toch maar mooi ons enige kind dat het zo ver geschopt had terwijl ik vroeger dacht dat ze een van de domste was. Mijn vrouw wilde graag naar de uitreiking van de bul maar ik geloof dat dat vooral was omdat het succes van Myrna op dat moment een beetje op haar afstraalde. Het was de eerste keer dat ze de moeite nam om naar Amsterdam te reizen.

“Ik heb altijd geweten dat ze heel slim was.”

Ik keek haar verwonderd aan. “Ben je die discussies vergeten dat alle schoolgeld aan haar verspild was?”

Ze keek boos van mij naar de hoogleraar maar sprak me niet tegen. Ze wilde zeker geen discussie voor het oog van de professor. Myrna was blij met onze komst. Ze liet ons trots het appartementje zien waar ze samen woonden.

Nadat ze was afgestudeerd had ze snel een goede baan. Gelukkig kwamen ze af en toe naar huis want naar Amsterdam wilde mijn vrouw niet meer. Het jonge stel vertelde ons tussen neus en lippen door dat ze getrouwd waren. Ik deed net of het me niets kon schelen maar voelde me toch een beetje afgewezen. Ze had ons toch wel uit kunnen nodigen. Ik was toch haar vader. Dat ze niet voor de kerk wilden trouwen kon ik wel begrijpen maar om zo voor een voldongen feit gezet te worden? Toen ze een keer door de week belde wist ik dat er iets bijzonders aan de hand was. Ze vertelde mij als eerste dat ze in verwachting was en ik voelde me blij voor haar. Je hoorde zo vaak dat vrouwen tegenwoordig hun kans op kinderen voorbij lieten gaan omdat ze carrière wilden maken. Zij had gelukkig gehoor gegeven aan haar moederwens. Eigenlijk had hij

verwacht dat ze kinderloos zou blijven. De relatie tussen haar en haar moeder was vanaf het prille begin kil en afstandelijk geweest. Jammer genoeg kon ik niet verder met haar praten omdat mijn vrouw de telefoon afpakte. Ze beweerde na het gesprek dat ze het al wist, maar dat betwijfelde ik. Ze was er ook niet zo blij mee.

"Hoe moet dat dan met haar werk. Ik heb geen tijd om op te passen zoals ik dat bij de oudste heb gedaan. Het is te ver en ik heb het wel gehad met kleine kinderen."

Ik vond dat ik het voor haar op moest nemen.

"Ze zal het kind wel naar de crèche doen. Dat gaat zo gemakkelijk in een grote stad en ik geloof dat het helemaal niet slecht is voor die kleintjes. Daar worden ze heel sociaal van."

Toen Sem belde om te vertellen dat we een kleinzoon erbij hadden, wilde ik meteen de volgende dag naar mijn dochter toe. "We hebben tijd genoeg als we volgende week gaan, ze zitten heus niet op ons te wachten."

Die avond belde ik Myrna om haar te feliciteren. Toen ze hoorde dat we pas na twee weken zouden komen moest ze huilen.

"Sorry pap, het is goed hoor. Ik denk dat de hormonen een beetje opspelen."

Ik wilde dat graag geloven maar had het idee dat ze het niet leuk vond. Toen we eindelijk gingen was het een opgeprikt bezoekje. De verplichte beschuit met muisjes, op de foto met de baby en zo gauw het kon stapten we weer op de trein terug naar huis.

Ons kleinkind zagen we af en toe. Bij ons logeren was er niet bij, dat hield mijn vrouw af en Myrna vroeg het nooit. Justin was een leuk en vrolijk kind, heel bijdehand en creatief. Jammer voor hem dat er nooit een broertje of zusje bij is gekomen. Ik vraag me af of dat bewust zo gepland is of dat het na Justin niet meer gelukt is. Als ze langs kwamen voelde ze zich niet op haar gemak en mijn vrouw deed behoorlijk gestrest en reageerde geprikkeld

op alles wat Myrna zei of deed. Ik had het idee dat ze met Sem en Julius eindelijk rust gevonden had. Ze had regelmatig werk dat ze thuis kon doen en er verschenen veel artikelen van haar hand. Ik kocht steeds de kranten en weekbladen als ik wist dat er een artikel van haar verschenen was. Totdat ik merkte dat mijn vrouw dat ook deed.

Toen er die avond opgebeld werd hoorde ik aan de stem van mijn vrouw dat iets aan de hand was.

Ik hoorde haar zeggen “Natuurlijk schrik ik, wat heeft ze? Is er iets gebroken?”

Ik liep naar de gang en begreep al snel dat Myrna was opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Mijn vrouw had het over een burn-out maar aan haar reacties merkte ik dat dit nog erger was. Ze had zich toch niet van kant willen maken? Mijn mooie, slimme, succesvolle meid?

Toen ik mijn vrouw hoorde zeggen: “Ze is altijd al een rare geweest,” kon ik haar wel iets doen. Wie zegt nou zo iets tegen de man van je kind dat net een suïcidale poging gedaan heeft. Voordat ik het gesprek over kon nemen had Sem de hoorn erop gegoooid. Ik kon hem geen ongelijk geven.

“Ze wil niet dat ik haar kom opzoeken.”

Mijn vrouw keek verongelijkt.

“Het gaat nu niet om jou, maar om je dochter. Heb je dan helemaal geen gevoel voor haar?”

Haar antwoord was: “Die depressie gaat wel weer over. We zijn allemaal weleens somber.”

Ik besloot de volgende dag naar Amsterdam te gaan om haar te bezoeken maar na een telefoontje met Sem werd me duidelijk dat dat niet kon. Ze mocht voorlopig niemand zien en ze waren met medicijnen bezig om haar rustig te krijgen. Ze was alleen maar aan het huilen. Terwijl Sem het me vertelde schoot hij weer vol.

“Mijn lieve, sterke Myrna. Wie had dat ooit kunnen bedenken.”
Ik probeerde hem te troosten maar ieder woord dat ik zei leek verkeerd.

“Zo gauw het mag kom ik naar haar toe.”

“Als je haar moeder maar thuislaat. Die mag echt niet bij haar in de buurt komen. Haar gevoelloze reactie zal ik nooit vergeten.”

Vanaf de kant van Sem, haar man

Ik ontmoette Myrna op een dispuutsavond. Een rokerige kelder vol met dronken mensen. Zij kwam binnen en alle hoofden van de aanwezige heren draaiden haar kant op.

“Wat een stuk, die is voor mij.”

Ik keek met bewondering naar haar. Zo’n mooie vrouw, die zag mij nog niet staan. Een uur later stond ik toevallig naast haar bij de tafel waar de drank stond.

“Ben jij ook zo vervelend als die anderen of lijkt dat maar zo?”

Met een rood hoofd keek ik haar aan. Wat een mooie ogen en een stralende mond.

Ik geloof dat ik iets gemompeld heb wat haar aanstond want niet veel later liepen we samen over een koude gracht. Onze adem dampte en aan haar wimpers zaten druppels. We gingen een kroegje binnen en ze wilde alles van me weten. Als ik iets aan haar vroeg hield ze de boot af. Ze vertelde me dat ze journalistiek studeerde maar verder wilde ze niets kwijt. Niet waar ze vandaan kwam, niet hoe oud ze was. Ze hield van geheimzinnigheid.

“Als ik je niks vertel hoeft je niks te onthouden,” vertelde ze me.

“Volgens mij heb jij niet veel geluk gekend in je leven.” Ik probeerde haar uit haar tent te lokken.

Ze reageerde furieus en vertelde me dat ik niet moest proberen de psycholoog uit te hangen.

Ik bracht haar naar huis en kreeg een kusje op mijn wang voordat ze de deur voor me dicht smeet. Vloekend liep ik naar huis, weer een mislukte avond. Nu mocht ik eindelijk een leuk meisje naar huis brengen en nu wilde ze niets van me weten. Ik wist alleen maar waar ze woonde en studeerde.

De volgende middag ging ik voor het faculteitsgebouw zitten op een bankje. Misschien zou ik haar weer zien en was ze in een beter humeur. Toen ze na zes uur nog niet verschenen was ging

ik maar naar mijn stamkroeg. Ook de volgende dag zat ik voor niets op haar te wachten, maar de derde middag was het raak. "He, toevallig dat ik jou hier zie?", probeerde ik een gesprek aan te knopen.

Ze keek me verwonderd aan. Ik probeerde nog iets te zeggen, maar alles wat er uit mijn mond kwam was verkeerd.

"Het is wel goed hoor," zei ze en ze stak haar arm door die van mij.

"Gezellig om je weer te zien. Ik wist niet waar je woonde dus ik kon geen contact met je opnemen."

Haar antwoord maakte me warm van binnen. Ze vond me leuk, ze was helemaal niet boos of ongeïnteresseerd. Ik besloot open kaart te spelen.

"Ik zit al drie dagen hier op je te wachten. Ik wilde je zo graag weer zien."

"Gekkerd, dan had je toch gewoon naar mijn huis kunnen komen."

Stom, daar had ik niet aan gedacht.

Diezelfde avond lag ik bij haar in bed. Het was geweldig, zij was fantastisch: mooi, intelligent, gevat. Alleen als ik iets vroeg over haar familie of haar verleden was ze zo gesloten als een oester. Ze wilde het er niet over hebben. Wel zei ze dat ze me een eigen verzonnen verhaal wilde vertellen. Als ik goed reageerde was het aan tussen ons. Ik wist dat ik het verhaal sowieso mooi zou vinden, ik wilde haar niet kwijt. Maar haar verhaal was werkelijk prachtig en ontroerend.

De prinses die nooit lachte

In een land hier ver vandaan woonde een rijke koning met zijn vrouw en hun dochter. De dochter was erg mooi maar ook heel bang. Ze was bang voor het donker, voor diepte, voor spinnen en

slangen, voor boeven, heksen en duivels. Er was maar weinig waar ze niet bang voor was en door haar angst lachte ze nooit. Ze was daarnaast bang voor mannen en de koning had al bedacht dat het moeilijk was om aan een mooie prins te komen want dat was per definitie een man. Hij schreef een soort prijsvraag uit die hij naar alle koninkrijkjes in de buurt stuurde. De opdracht was om de prinses aan het lachen te krijgen. De eerste prins die dat lukte mocht met haar trouwen en hij kreeg een grote buidel goud. Al snel stonden er allerlei prinsen voor de deur. De eerste had een masker opgezet waar iedereen van in de lach schoot. Toen de prinses hem zag rende ze gillend weg en dook ze in bed onder de dekens. De tweede prins wilde allerlei moppen vertellen maar toen er iets engs verteld werd nam de prinses de benen. Daarna volgden prinses met kleine poesjes die gekke sprongen maakten, prinses met een clown, met muziek en er was er zelfs een die een prachtig gedicht voor haar gemaakt had met een lollig einde. Alleen stond er halverwege in: de prinses is geen lelijk monster Daarna wilde ze niets meer horen. Ze hield haar handen voor haar oren en begon te schreeuwen.

Vervolgens werd het stil in het paleis. Alle prinses waren langs geweest en er was niemand die haar aan het lachen had gekregen. Totdat er zich een vrouw meldde aan de poort. Zij wilde de koning spreken. Ze zaten een hele tijd in het kantoor van de koning. De koningin werd zelfs jaloers dat een vrouw zolang alleen met hem was. Toen ze weer naar buiten kwamen keek de koning opgelucht. Hij wilde niet vertellen waar hun gesprek over gegaan was. Alleen dat de prinses nu wel zou lachen.

“Maar het is toch geen prins? Wat moet de prinses met die lompe vrouw?”

De koning lachte in zijn vuistje en riep de prinses.

“Ik heb hier een speelkameraadje voor je. Je bent veel te veel alleen en wordt nog mensenschuw. Deze vriendin kan leuk met je spelen.”

De prinses keek raar op. Een brede, grove vrouw met grote handen en voeten. Wat moest ze daar nu mee doen? Maar al gauw bleek dat ze het goed met elkaar konden vinden. Ze was slim en bedacht leuke spelletjes. Totdat de prinses voorstelde om te gaan zwemmen in de koninklijke vijver.

“Ik ben bang voor water, ik durf niet.”

De prinses keek vreemd op.

“Ik ben degene die hier bang is, jij niet. Ik wil zwemmen en ik wil dat jij meegaat. Anders roep ik mijn vader.”

“Roep je vader maar, hij zal me wel gelijk geven. Als ik bang ben voor water hoef ik niet te zwemmen.”

De koning werd geroepen en toen hij hoorde wat het probleem was begon hij te lachen.

“Als de prinses wil dat jij gaat zwemmen, dan ga je zwemmen,” zei hij hikkend van de lach.

De prinses knikte triomfantelijk. Samen liepen ze naar de vijver.

De prinses kleepte zich uit. Ze was helemaal niet preuts met een vriendin erbij. Haar vriendin wilde zich achter een bosje omkleden, wat een trutje. Ze liep naar een grote rozenstruik en begon zich uit te kleden. De prinses liep er stiekem naar toe om haar te laten schrikken. Ze stak haar hoofd om de hoek van de struik en begon keihard te lachen.

“Dit is niet waar, je hebt me voor de gek gehouden.”

Haar ‘vriendin’ hield haar armen voor zijn kruis.

“Je bent een man en nog groot geschapen ook. Wat wil ik nog meer. Je bent gezellig, pienter en ik ben aan je gewend.”

Voor dat hij het wist had ze haar kleren uitgetrokken en trok hem op zich.

“We gaan meteen aan de slag. Ik heb lang genoeg gewacht. Kom op, laat zien dat je een kerel bent.”

De koning had het stel vanaf het balkon gade geslagen en kwam snel naar buiten. Met een rood hoofd moest hij zich terugtrekken, hij wilde hen niet storen bij hun eerste vrijpartij. Het huwelijk werd een week erna ingezegend. De prinses was nog wel bang maar niet meer zo erg. En als ze ergens schrik voor had kwam haar man en stelde haar gerust. Zo leefden ze nog lang en gelukkig.

Toen het verhaal uit was gaf ik haar een kus.

“Dat was prachtig. Bij mij hoeft je nergens meer bang voor te zijn. Ik zal altijd voor je zorgen.”

We gingen snel op bezoek bij mijn ouders, ik wilde hen zo graag voorstellen aan de vrouw van mijn leven. Want zo voelde het voor mij. Dit was de ware. Voor haar gold hetzelfde. Ik was voor haar een lot uit de loterij. We hadden het geweldig samen. We studeerden hard en 's avonds gingen we naar de film, vrienden of het theater. We trokken meer op met mijn vrienden dan met die van haar. Ze had niet veel vrienden. Eigenlijk alleen een goede vriendin Laura waarmee ze een al tijdje een appartement deelde.

“Vriendschap duurt op de een of andere manier niet zo lang bij mij. Op een gegeven moment heb ik er genoeg van en laat ik niks meer van me horen. Dan bloedt die vriendschap vanzelf dood.”

Zelf had ik allerlei vrienden nog van de middelbare school die ik trouw bleef bezoeken en op hun verjaardag feliciteerde. Ze zei dat ze er jaloers op was maar daar merkte ik niet zoveel van. Wat ze wilde was mijn aandacht, mijn volledige aandacht. Ik mocht niet vaak alleen weg omdat ze doodsbang was dat ik iemand anders tegen zou komen die ik leuker zou vinden.

“Doe niet zo ziekelijk jaloers. Mijn ex-vriendin mag ik niet opzoeken, dat begrijp ik wel. Maar ik mag toch wel met een studiegenootje een biertje drinken.”

Na zo'n woordenwisseling kon ze een paar dagen nurks en afstandelijk doen. Op den duur raakte ik er aan gewend en zorgde ik er voor dat ik niet meer alleen met damesgezelschap op stap ging. Na mijn afstuderen vond ik snel een baan in de sociale advocatuur, iets wat ik altijd gewild had. Ons leven was heerlijk. We hadden geld, een leuk huis en we hadden elkaar.

Heel langzaam ontdekte ik stukje bij beetje de ware aard van Myrna. De zeldzame keren dat we bij haar ouders op bezoek gingen was het altijd gezellig, vooral als alle broers en zussen met aanhang en kinderen aanwezig waren. Dan was het een dolle bende, een gelukkig groot gezin. Met haar vader kon ik het meteen goed vinden, een joviale kerel zonder kapsones. Haar moeder was minder toegankelijk. Ze keek vaak ontevreden en had altijd iets aan te merken op Myrna. Haar haar zat niet goed, haar jurkje was te kort of te strak. Ik heb haar nooit een complimentje horen geven. Tegen mij was ze vriendelijk en complimenteus, het leek wel of ik niks fout kon doen in haar ogen. Na een paar wijntjes liet ze zich eens ontvallen dat ze niet begreep wat ik in haar dochter zag. Ik beschouwde dat maar als dronkenpraat.

Myrna was vooral heel close met het broertje dat na haar geboren was, Geert. Het was duidelijk dat die twee in hun jeugd veel samen opgetrokken waren. Zo gauw ze elkaar zagen waren ze onafscheidelijk en ik merkte dat Myrna heel ontspannen was in zijn gezelschap, heel anders dan als we alleen met haar ouders aan tafel zaten. Dat probeerde ze zoveel mogelijk te vermijden. Geert kwam een paar keer per jaar bij ons logeren en dat waren prettige dagen waarin veel gepraat en gelachen werd. Haar andere broers en zusjes zagen we nooit. Wel stuurde Myrna trouw een kaartje op hun verjaardag en dat van hun kinderen. Toen we een weekend naar de Ardennen waren geweest en op

de terugweg bijna langs het huis van haar ouders kwamen wilde ze toch direct doorrijden naar Amsterdam.

“Ze houden niet van onverwachts bezoek en ik wil graag vanavond nog een was doen.”

“We kunnen toch wel even een kopje thee gaan drinken?”

“Daar heb ik absoluut geen zin in, er is vandaag niemand en dan zitten we alleen met hen. Laten we maar lekker naar huis gaan.”

Later hoorde ik toen ze belde dat haar moeder er op gerekend had dat ze langs zouden komen. Ik zag aan Myrna dat ze het toch vervelend vond.

Diezelfde avond had ze een vreselijke huilbui.

“Hoe komt het toch dat ze me steeds weer onderuit haalt? Ik was zo lekker uitgerust na ons weekendje Ardennen en nu ben ik weer helemaal opgefokt.”

Ze huilde met lange uithalen en vertelde me eindelijk wat haar zo dwars zat. Toen we 's nachts om twee uur moe gepraat naar bed gingen begreep ik eindelijk een beetje waarom ze zo'n hekel aan haar ouders had en dan vooral aan haar moeder. Of hekel was het woord eigenlijk niet, het was veel meer dat ze zich totaal niet begrepen voelde. Het gevoel dat ze er niet toe deed. Dat haar moeder nooit van haar gehouden had.

Op haar werk straalde en triomfeerde ze. Ze was goed in het schrijven van menselijke verhalen en werd steeds vaker gevraagd voor grote achtergrondartikelen. Ons leven was sprankelend, dynamisch en ieder weekend gingen we er samen op uit om iets leuks te doen. Wandelen, fietsen, naar de zee of naar de sneeuw. Mijn vrienden verwaarloosde ik een beetje maar af en toe ging ik met hen stappen. Ik moest Myrna dan wel 10 keer beloven dat ik niet vreemd zou gaan en geen andere vrouwen zou kussen. Als ik haar er keer op keer van overtuigde dat ik daar totaal niet mee bezig was, kreeg ik eindelijk toestemming.

“Ga zelf eens op stap met een vriendin,” probeerde ik haar te stimuleren.

Daar reageerde ze nauwelijks. Heel af en toe ging ze met Laura ergens naar toe maar dat werd steeds minder.

Toen ze een opdracht kreeg in Praag wilde ze graag dat ik mee zou gaan. Maar ik kon echt geen vrij nemen en ze besloot daar met Geert naar toe te gaan. Ze zou 4 dagen weggaan en was van tevoren zo zenuwachtig, vooral omdat ze niet wist wat ik allemaal zou gaan doen gedurende die dagen.

“Niets wat ik anders ook niet zou doen,” stelde ik haar gerust. Nadat we hadden afgesproken dat ze iedere avond zou bellen, leek ze een beetje te kunnen genieten van het vooruitzicht. Ze vertelde me dat Geert de enige persoon was, buiten mij, die ze vertrouwde en waar ze zichzelf bij kon zijn. Hij kende haar door en door en wist vaak al voordat ze iets zei waar ze het over zou hebben.

Tijdens haar afwezigheid miste ik haar enorm en merkte ik tegelijkertijd hoe ze me afremde als het om sociale contacten ging. Die eerste twee dagen ging ik ‘s avonds naar de kroeg en moest ik een taxi naar huis nemen omdat ik niet meer op mijn benen kon staan. Gelukkig belde Myrna steeds rond zes uur als ik net van mijn werk kwam en nog broodnuchter was.

“Hoe gaat het met je? Ben je me trouw?” Daar begon ieder gesprek mee.

Ik moest daar de eerste keer om lachen maar na de derde keer irriteerde het me.

“Nee hoor, ik slaap iedere avond met een andere del.”

Dat grapje had ik nooit mogen maken. Myrna smiet de hoorn op de haak en toen ze de volgende dag thuiskwam begon ze meteen al haar kleren in koffers te pakken.

“Ik heb met Geert afgesproken dat ik een paar weken bij hem kan logeren. Ik denk dat we even een rustpauze moeten nemen. Ik ga niet in dat bed liggen dat nog warm is van de vorige.”

“Myrna, dat was een grapje. Ik ben alle dagen alleen naar bed gegaan, heb geen andere vrouw gekust. Het enige wat ik misschien niet had moeten doen is teveel drinken met mijn vrienden. Maar voor de rest ben ik super braaf geweest.”

Ze keek me vragend aan en barstte in huilen uit. Na een hele tijd troosten geloofde ze me.

Na twee jaar samenwonen merkte ik dat Myrna naar een kind verlangde. Af en toe vergat ze de pil en ik merkte dat ze teleurgesteld was dat ze toch ongesteld werd. Toen ik een zwangerschapstest in de prullenbak zag liggen realiseerde ik me dat ze dat bewust gedaan had zodat ik het zou zien. Die avond bespraken we het krijgen van een kind. Ze vertelde me dat ze het gevoel had dat ze pas compleet zou zijn als ze een eigen kind had. Dat dan alle onvrede en verdriet van vroeger voorbij zou zijn. Een baby zou voor haar de nieuwe start van haar leven zijn. “Denk je dat ik mijn donkere kanten op de baby over zal brengen? Dat dat in mijn DNA zit?”

Ik stelde haar gerust. Ze was niet raar maar had het moeilijk gehad als kind. En wij zouden de meest perfecte ouders worden. Omdat we wilden dat de baby getrouwde ouders had, besloten we eerst te gaan trouwen, heel eenvoudig zonder een groot feest. Dat wilde Myrna sowieso niet. Haar ouders wilde ze er niet bij hebben. Geert mocht wel komen en twee van mijn beste vrienden. En Laura was er natuurlijk bij. Dat was de beste vriendin van Myrna waar ze al haar hartsgeheimen mee deelde. We besloten mijn ouders niet uit te nodigen omdat dat anders scheve ogen zou geven. Toen ik het aan hen uitlegde merkte ik dat ze erg teleurgesteld waren maar zich erbij neerlegden. De trouwerij viel erg tegen. Myrna wilde geen nieuwe jurk, alleen een klein boeketje liet zien dat zij de bruid was. Het

praatje van de ambtenaar was obligaat en na afloop wilden we ergens gaan eten maar het was nog te vroeg. Uiteindelijk belandden we met z'n allen bij een Chinees restaurant. Ik had me mijn bruiloft heel anders voorgesteld maar Myrna scheen er tevreden mee te zijn. Ze straalde en vol trots liet ze aan iedereen de ring zien die ik voor haar gekocht had.

“Het trouwen is alleen een formaliteit omdat ik een kind wil. Nu ben ik je vrouw voor altijd, tot de dood ons scheidt.”

Die avond vreeën we hartstochtelijk. Het was niet haar vruchtbare periode maar je kon het nooit weten. Het zou toch fantastisch zijn als ons kindje op onze trouwdag verwekt was.

Zonder dat ze het met me overlegde nam ze ontslag bij de krant en daarna vertelde ze me dat ze zwanger was. Meteen de derde maand dat we het zonder voorbehoedsmiddelen geprobeerd hadden was succesvol. Wat dat betreft leek ze precies op haar moeder. Voor mij had de zwangerschap nog wel wat langere mogen uitblijven, ik moest een beetje aan het idee wennen. Maar Myrna was in de wolken en kocht van alles voor de baby. De babykamer moest nog ingericht worden maar er stond al een kast die uitpilde van de kleertjes en andere babyspulletjes. “Ik ga het helemaal anders doen als mijn moeder. Ik ga van mijn dochtertje houden en het beste van het beste is niet genoeg voor haar.”

Ze was ervan overtuigd dat het een meisje zou worden en kocht allemaal roze spullen. Toen ik daar wat van zei reageerde ze boos. Ik moest me er niet mee bemoeien, het was haar kind. Daarom zou ze als freelancer gaan werken zodat ze haar tijd zelf in kon delen en de baby niet naar de crèche hoefde. Bij mijn vrienden had ik gezien dat de baby soms al met vier maanden naar de crèche ging en het daar naar de zin had. Voor Myrna hoorde de moeder thuis om vol liefde haar kind op te voeden.

“Heb ik er ook nog iets over te zeggen? Volgens mij ben ik de verwekker.”

Duizenden excuses verder vertelde ze me waarom ze zo reageerde. Ze was zo bang dat het niet goed zou gaan dat ze zichzelf overschreeuwde. Ze was heel bang dat ze niet genoeg werk zou hebben als freelancer en dat we te weinig geld zouden hebben om hun dochter alles te geven wat haar hartje begeerde.

Tijdens haar zwangerschap werd ze steeds mooier. Ze bleef slank en alleen als je haar van opzij zag kon je zien dat ze in verwachting was. Tijdens een echo vroeg de arts of ze wilde weten of het een jongen of een meisje was.

“Ik weet het al, ik krijg een dochter. Dat voel ik.”

De dokter keek mij vragend aan.

“Weet je het wel zeker,” vroeg hij en gaf me een knipoog.

Ik besepte dat we op een zoon moesten rekenen. Ik hoopte maar dat ze niet al te teleurgesteld zou zijn en aarzelde of ik het haar moest vertellen. Op de echo zag je duidelijk een soort piemeltje maar Myrna weigerde het te zien. Ik besloot dat ze er zelf wel achter zou komen als de baby geboren was. Eigenlijk was ik bang om haar de waarheid te vertellen, bang om haar droom te verstoren.

De zwangerschap verliep voorspoedig. Ze zag er prachtig uit en had een mooi rond buikje. Toen ze aan haar ouders vertelde dat ze een kleindochter zouden krijgen reageerde haar moeder niet zo aardig.

“Een meisje? Ik hoop dat je er geen last mee krijgt. Als ze op jou lijkt, zul je er een flinke dobber aan hebben.”

Gelukkig leek het er op dat Myrna het niet gehoord had. Ze ging er niet op in en vertelde enthousiaste verhalen over haar bezoek aan de vroedvrouw en de zwangerschapsgymnastiek.

“Die onzin hadden we vroeger allemaal niet. Iedere dertien maanden een kind en dat was dat.”

Haar vader maakte een positieve opmerking dat het toch wel fijn was dat er nu zoveel aandacht voor de jonge moeders was.

Al met al was ik blij dat we zonder ruzie weer konden vertrekken.

“Veel sterkte met de bevalling,” riep haar moeder haar nog na.

“Ik ben blij dat ze vindt ze dat ik niet meer zo ver met de auto mag rijden, dus die zien we niet meer tot na de geboorte.”

Zelf had ik het gevoel dat het beter was om een flinke afstand tussen haar en haar ouders te bewaren. Als de baby er eenmaal was zouden we wel zien hoe ze reageerden.

De bevalling zelf was prachtig, ontroerend en emotioneel. Ik had nooit kunnen bedenken dat het me zo zou aangrijpen. Het duurde allemaal wel erg lang. Nadat de vliezen gebroken waren hebben we nog zeker 20 uur weeën weg zitten puffen voordat er geperst mocht worden. Tegen die tijd was Myrna helemaal uitgeput. Ze wilde niet meer, ze hoefde geen kind. Ze had zich voorgesteld dat het allemaal snel en met weinig pijn zou gebeuren. Nu bleven de weeën maar aanhouden en de ontsluiting schoot niet op. Pas toen de vroedvrouw zei dat ze een ambulance wilde bellen om naar het ziekenhuis te gaan, leek het alsof er iets in haar brak. Twintig minuten erna mocht ze gaan persen. Toen ik de haartjes zag verschijnen kreeg ik natte ogen en toen ik daarna mijn zoon in mijn armen hield kon ik niet meer stoppen met huilen. Snikkend feliciteerde ik Myrna en bedankte haar ervoor dat ze mij, ons, een zoon geschonken had. “Wat ben je dapper en flink geweest. Ik ben zo trots op je.”

“Is het inderdaad een zoon? Heb ik me zo vergist?”

“We hebben een flinke jongen gekregen en ik ben er ontzettend blij mee.”

Ik zag aan haar reactie dat ze daar anders over dacht. Toen de kraamverzorgster de baby in haar armen wilde leggen, schoof ze hem naar mij door. Pas na een paar uur, nadat ze geslapen had, nam ze hem bij zich in bed en knuffelde hem voorzichtig.

“Alleen jammer van al die roze kleertjes,” was haar praktische commentaar.

Na een wat stroef begin hechtte ze zich enorm aan Justin, een naam die we hals overkop moesten bedenken omdat ze alleen een meisjesnaam bedacht had. Als het een meisje was geweest hadden we haar Justine genoemd, dus erg ingewikkeld was het niet. Nadat ze eerst teleurgesteld leek, wende Myrna al gauw aan het idee dat ze een zoon had. Toen ze uit bed mocht stopte ze alle roze kleertjes in een grote zak die ik in de berging moest zetten.

“Die bewaren we voor als de volgende baby komt. Dat wordt zeker een meisje.”

Justin was haar alles. Ze speelde de hele dag met hem en bij iedere kik ging ze kijken of er iets aan de hand was. Ik vond haar soms overbezorgd maar dat wuifde ze weg. Ze vond dat je beter te bezorgd kon zijn dan een kind verwaarlozen. Alle aandacht was goed. Het leek wel of ze haar eigen gemis van vroeger wilde goedmaken door continue met hem bezig te zijn. Na twee jaar stelde ik voor om hem naar een peuterspeelzaal te brengen voor twee ochtenden per week. Ze raakte helemaal overstuurd en verweet me dat ik niet van haar kind hield. Hij was nog veel te klein om alleen ergens te zijn. Als hij vier jaar was moest hij naar school en dat was al erg genoeg. Van werken kwam maar weinig. Ze had er gewoon geen tijd voor. Justin deed van de zeer vroege morgen tot laat in de avond een beroep op haar.

Toen ze een keer huilend op de bank zat toen ik thuis kwam vond ik dat er iets moest veranderen.

“Het is niet goed dat je hele leven om Justin draait. Je bent zo’n goede journalist en dat laat je helemaal schieten.”

“Ik denk niet dat ze me nog kennen. Als ik nu opnieuw bij de krant aan bel zien ze me staan. Voor mij 10 anderen.”

“Dat denk ik niet. Jouw werk was altijd heel bijzonder, probeer het nou. Al was het maar om mij een plezier te doen.”

“En wie zorgt er dan voor Justin? Ga jij dat doen?”

“Nee, maar er zijn miljoenen kinderen die naar volle tevredenheid in de crèche of het kinderdagverblijf zijn. Die worden echt niet allemaal ongelukkig. Je zult een veel betere moeder zijn als je wat meer tijd voor jezelf neemt.”

Dat laatste argument gaf de doorslag en diezelfde week verstuurde ze haar eerste sollicitatiebrief. Het antwoord kwam per kerende post, ze kon meteen weer als freelancer aan de slag. Ze hadden haar gemist. Ik zag dat het haar goed deed dat ze zo gewaardeerd werd. Ze werd vrolijker en toen we Justin voor de eerste keer wegbrachten leek ze zelfs opgelucht dat ze even van de zorg verlost was.

“Dit had ik veel eerder moeten doen. Maar hoe moet dat nou als we een dochttertje krijgen.”

“Dat zien we dan wel weer, eerst kijken hoe Justin het allemaal vindt.”

Justin vond het heerlijk en wilde de volgende dag weer naar juffie toe. Hij speelde lief met de andere kinderen en had geen moeite met afscheid nemen. Myrna had er meer moeite mee dan hij. Toch stortte ze zich op haar schrijfwerk en binnen twee maanden zat haar agenda vol opdrachten, zo veel dat ze de meeste avonden moest werken. Ik vond dat ze overdreef maar zelf vond ze het heerlijk. Ik kreeg op deze manier wel de kans om me meer met Justin te bemoeien, tot die tijd mocht ik hem nauwelijks aanraken. En ik voelde me niet schuldig als ik eens een avond moest overwerken.

Na een hele tijd zag ik weer een zwangerschapstest in de prullenbak liggen. Ik voelde me een beetje voor het blok gezet omdat ze me niets gezegd had.

“Vind je dat geen beslissing die we samen moeten maken?”

Ze barstte in tranen uit.

“Ik ben al meer dan een jaar bezig maar het lukt niet. Dit is al de vierde keer dat ik zo’n test gekocht heb maar het is steeds negatief. Ik wilde je niet blij maken met iets dat toch niet lukt.” Ik troostte haar en zei dat het misschien beter was om nog even te wachten totdat Justin naar de basisschool zou gaan. Dat was al snel maar op die manier kon ik rustig aan het idee wennen dat er weer gebroken nachten aan zouden komen. Eigenlijk vond ik het wel prima zo.

Zonder problemen deed Justin zijn intrede in de basisschool. Veel kinderen van het kinderdagverblijf zaten op dezelfde school, zijn beste vriend ging bijna gelijk met hem naar groep 1 en hij vond alles prachtig. Myrna had er de meeste moeite mee. “Nog even en ik ben hem kwijt, het gaat allemaal veel te snel.” Als ze ’s avonds aan het werk was, merkte ik steeds vaker dat ze niet aan het typen was maar dat ze stil voor zich uit zat te staren. Het aantal opdrachten liep terug en een keer kreeg ze een artikel terug met de opmerking dat het stuk totaal onbruikbaar was. Ze vertelde het me niet maar ik zag per ongeluk een email toen ik naar een rekening aan het zoeken was op haar computer. Ik twijfelde of ik het er met haar over moest hebben. Het was een artikel over tienermoeders, waarschijnlijk raakte ze ervan overstuur dat die jonge meiden zo gemakkelijk zwanger raakten. Toen ze een week later zei dat ze een IVF behandeling wilde, besloot ik dat we hier samen uit moesten komen.

“Een nieuwe baby is geen oplossing. Ik denk dat het goed is dat je aan jezelf gaat werken. Volgens mij gaat het helemaal niet goed met je.”

“Hoezo? Bedoel je dat dat je genoeg van me hebt? Wil je van me af?”

“Natuurlijk niet, ik hou van je. Ik wil alleen maar dat je gelukkig bent en dat is nu niet het geval. Ik weet dat je die laatste opdracht terug hebt gekregen.”

Ze kwam met maaierende armen op me af en sloeg me keihard in mijn gezicht.

“Spion, zie je wel dat je me niet vertrouwd.”

Ik moest me in veiligheid brengen en sloot me op in de WC. Ze bonkte op de deur en schreeuwde allerlei lelijks. Na een kwartier werd het wat rustiger en durfde ik naar buiten te komen. Ze zat in de hoek van de gang als een treurig hoopje mens.

“Ik maak alles kapot waar ik van houd. Straks ga ik Justin nog slaan.”

Ik kon haar ervan overtuigen dat ze daar niet bang voor hoefde te zijn en stelde voor dat ze met de huisarts zou gaan praten.

“Ik heb het idee dat je depressief bent. Je kunt zo ongelukkig kijken, al doe je je best om dat te verbergen.”

“Ik voel me ellendig maar waarom? Ik heb alles wat ik wil. Een lieve man, een leuk kind. En dan is het nog niet goed. Dat is toch niet normaal.”

Ik legde haar uit dat het niet ging om normaal of niet normaal maar dat ik graag wilde dat ze weer werd als vroeger.

“Vroeger voelde ik me ook al zo,” bekende ze. “Al die jaren heb ik het weg kunnen stoppen maar op de een of andere manier lukt dat niet meer. En vooral als we bij mijn ouders komen wil ik hun hele huis in elkaar slaan.”

“Zo erg was je jeugd toch niet?”

“Je zult nooit beseffen hoe erg het was om altijd genegeerd te worden, altijd te horen dat je niet goed genoeg was, altijd merken dat de anderen voorgetrokken werden. Ik doe er gewoon niet toe.”

“Voor mij ben je alles en voor Justin ook. Je doet er wel toe en als je het zo erg vindt gaan we niet meer naar je ouders toe.”

De weken erna ging het stukken beter, het leek wel of de uitbarsting de lucht geklaard had. Ze praatte niet meer over IVF maar ik merkte wel dat er periodes waren dat ze voortdurend wilde vrijen. Als ze dan weer ongesteld was zat ze bleek in de grote leunstoel.

Met haar werk ging het als vanouds. Na die ene misser kreeg ze alleen nog maar complimenten en vragen om meer stukken en artikelen. Zelf had ik het erg druk op mijn werk. Als sociaal advocaat kreeg ik steeds meer op mijn bordje en ik wilde graag het beste van het beste voor mijn klanten, al hadden ze weinig geld.

Op die manier gleed de tijd door onze vingers. Ieder jaar gingen we in het voorjaar skiën en 's zomers met het vliegtuig naar een ver en warm land. Justin was zonder dat we het eigenlijk merkten een grote jongen van 11 jaar geworden. Vroegwijs voor zijn leeftijd, heel sociaal en lief voor anderen. Eigenlijk had je geen kind aan hem maar waren we als drie volwassenen die samen in een huis woonden. Toen hij 8 jaar was zijn we verhuisd naar een klein dorpje net buiten Amsterdam. In het begin was het ideaal, een eigen tuin, eigen groente kweken en alle ruimte voor Justin om te spelen. Myrna kon vlak bij huis hardlopen en zwemmen. Ze leek gelukkig en tevreden. Maar er slopen allerlei dingen in ons leven die we eigenlijk niet wilden. We gingen steeds minder vaak leuke dingen samen doen: naar de film, theater of gewoon stappen. We leefden als broer en zus, hielden van elkaar maar van de liefde zoals we die gekend hadden was niet veel meer over. Ze trok zich terug in haar schulp.

Ik heb gewoon niet goed opgelet, ben teveel met mijn eigen dingen bezig geweest en heb de signalen die Myrna uitzond niet goed geïnterpreteerd. Aan de buitenkant was er niets aan de hand. Daar was ze de jonge, succesvolle journalist met het schattige zoontje dat zo goed kon leren. Een mooie vrouw waar menig man graag een avond mee op stap zou willen. Ik dacht dat het prima was, stortte me op mijn werk en zag niet dat het steeds verder bergafwaarts met haar ging.

“Ga je mee naar de nieuwjaarsborrel van de zaak?”

“Geen zin in, ieder jaar dezelfde mensen en dezelfde praatjes. Ga maar alleen naar je advocaatjes.”

“Dat zeg ik toch ook niet als we naar een première moeten of een persbijeenkomst?”

“Nee, maar dat is werk. Zo’n borrel is alleen maar gelul.”

Ik nam genoeg met haar antwoord en ging alleen naar de nieuwjaarsreceptie. Justin was niet thuis, die logeerde een paar dagen in de kerstvakantie bij een vriendje en Myrna vond dat goed. Toen hadden mijn alarmbellen al moeten rinkelen want tot mijn verbazing had Myrna geen bezwaar gehad. Meestal hield ze niet zo van logeerpartijen. Haar plotselinge toegeeflijkheid had voor mij al een reden moeten zijn om extra alert te zijn. Maar ik negeerde alle signalen en ging naar de borrel. Achteraf heb ik me zo schuldig gevoeld dat ik haar in die moeilijke momenten alleen heb gelaten. Dat ik er niet was toen ze me echt nodig had.

Tijdens de borrel kletste ik met mijn collega’s, dronk teveel wijn en toen er daarna werd voorgesteld om nog een afzakkertje te nemen ging ik maar al te graag mee. Toen ik me met moeite op een barkruk hees en een glas jonge jenever voor me kreeg voelde ik ineens dat ik naar huis moest. Ik belde Myrna maar kreeg geen antwoord, ze lag zeker al in bed. De taxi zette me voor ons huis af en met enig gefriemel kreeg ik de deur open. In de slaapkamer was niemand, vreemd. Ik kleepte me uit en in een soort opwelling ging ik de kamer van Justin binnen. Daar lag Myrna in Justins bed, lijkleek. Ik voelde aan haar pols die nauwelijks nog klopte. Ze had overgegeven en dat was waarschijnlijk haar redding geweest. Later zou ik er achter komen dat ze, zonder dat ik het wist, antidepressiva van haar psychiater gekregen had en opgespaard. Zo gauw ik vertrokken was had ze alles ingenomen en was in het bed gaan liggen om dood te gaan. Ik was op slag nuchter en belde 112. Van het moment dat ze in de ambulance werd getild tot aan een beeld

van haar met allerlei buisjes uit haar keel en neus weet ik niets meer. Alleen een gevoel van totale verlatenheid en schuld. Waarom was ik niet thuisgebleven. Waarom had ik niet beter naar haar geluisterd en wist ik niets van de medicijnen af. Mijn mooie lieve Myrna. Wat als ze doodging? Hoe moest dat dan met mij en Justin?

Ik zat te huilen bij haar bed en bad dat ze alsjeblieft niet zou sterven.

“Ik hou van je Myrna, doe me dit niet aan. Ik ga beter voor je zorgen, beter naar je luisteren. Ik doe alles wat je maar wilt, maar ga niet dood.”

Ze leek even met haar ogen te knipperen en ik hoopte dat dit een signaal was dat ze uit haar coma kwam. Ik riep de zaalzuster en vertelde wat ik gezien had. Die zei me dat ik geduld moest hebben. Het kon nog een hele tijd duren voordat ze weer bij bewustzijn kwam. Tot die tijd moest ik haar vooral met rust laten. Ik mocht wel tegen haar praten maar op geen enkele manier opwinden.

Ineens beseftte ik dat Justin nog van niets wist. Hoe moest ik het hem vertellen. Hoe vertel je een jongen van 11 dat zijn moeder een zelfmoordpoging heeft gedaan? Ik besloot hem nog niet de waarheid te vertellen, daar zou hij snel genoeg achter komen.

“Justin, met pappa. Mamma is vannacht heel erg ziek geworden en ligt in het ziekenhuis op de intensive care.”

Ik hoorde door de telefoon Justin schrikken.

“Ik kom meteen pap. Zal ik een taxi nemen?”

Wat was hij toch verstandig voor zijn leeftijd.

“Ja, kom maar zo vlug mogelijk.”

Ik vertelde hem in welk ziekenhuis ze lag en binnen een halfuur zag ik mijn geschrokken zoon bij het ziekenhuis aankomen.

“Wat is er gebeurd? Wat heeft ze?”

Ik besloot meteen de waarheid te vertellen en legde hem op de gang uit wat er gebeurd was.

“Waarom? Houdt ze niet meer van ons?”

Het kostte me meer dan een uur om hem te kalmeren en uit te leggen dat de depressie van zijn moeder niets met hem en mij te maken had. Daarna vertelde hij me dat hij wist dat mama verdrietig was over vroeger. Dat ze samen een geheim hadden. Ik schrok er erg van dat ze onze zoon, zo jong nog, in vertrouwen had genomen.

“Niet boos zijn dat mama het verteld heeft. Het was goed dat ik het wist. Alleen had ik beter op haar moeten letten. Zeker toen ik allerlei briefjes van haar in mijn koffertje vond.”

Justin vertelde dat hij een cadeautje had gekregen dat hij pas mocht uitpakken als hij naar huis ging. Hij pakte zijn koffertje en vond het cadeautje: een foto hem en zijn moeder. Justin begon heel hard te gillen en ik had grote moeite om hem tot bedaren te brengen.

Terug aan Myrna's bed zag ik weer dat ze met haar wimpers knipperde en even later deed ze haar ogen open. Justin en ik gaven haar een kus en vertelden haar hoeveel we van haar hielden. Het leek of ze een flauwe glimlach om haar mond kreeg maar daarna moesten we naar huis.

Thuis wilde ik meteen haar ouders bellen. Zij moesten toch weten dat hun dochter er een einde aan had willen maken. Om het uit te stellen belde ik eerste mijn eigen ouders op. Daarvan wist ik tenminste hoe ze zouden reageren.

“Wat vreselijk voor je jongen, maar vooral vreselijk voor haar. Wat zal ze zich ellendig hebben gevoeld dat ze deze beslissing heeft genomen. Ik vond al langer dat ze zo stilletjes was maar dit had ik nooit verwacht. Wil je dat we naar je toe komen?”

Hij kreeg tranen in zijn ogen van de warme woorden van zijn moeder.

“Nee hoor mam, dat hoeft niet. We redden het samen wel. Justin houdt zich heel goed en zoals het er nu uitziet komt ze er doorheen. We zullen hier samen voor gaan vechten.”

Ik stelde het telefoontje naar haar ouders steeds uit. Toen ze van de intensive care af ging werd ze overgeplaatst naar de psychiatrische afdeling van het ziekenhuis. Ik vond dat ik niet langer kon wachten met het droevige nieuws. Ik hoopte maar dat ik de vader van Myrna aan de telefoon zou krijgen. Maar helaas, haar moeder nam op. Ik vertelde dat ze opgenomen was en haar eerste reactie was de vraag of ze iets gebroken had. Toen ik uitlegde dat ze in een psychiatrische kliniek lag wilde ze dat eerst niet geloven. Het zou wel een soort burn-out zijn waar veel jonge vrouwen last van hadden. Toen vertelde ik dat ze al tijden last had van een depressie en een eind aan haar leven wilde maken. Terwijl de woorden uit mijn mond stroomden, rolden de tranen over mijn wangen.

Haar moeder wilde langskomen, eventueel om voor Justin te zorgen. Toen moest ik vertellen dat Myrna expliciet gezegd had dat ze haar moeder niet wilde zien.

“Ze wil niet dat je haar komt opzoeken.”

Het antwoord van haar moeder raakte me diep: “Ze is altijd al een rare geweest.”

Ik vond dit zo’n gevoelloze, harteloos reactie dat ik de verbinding verbrak. Wat een ijskoud mens om op zo’n manier te reageren. Ik begreep zo goed dat Myrna niet wilde dat ze langkwam.

De weken erna ging het langzaam maar zeker beter met haar. Ze kreeg intensieve therapie en ze vertelde me dat ze zo blij was dat het niet gelukt was. Maar dat ze op dat moment geen andere uitweg had gezien, al wist ze hoeveel pijn ze ons zou doen.

“Het leek wel of die pillen in mijn hand brandden. Ik moest ze gewoon innemen. Er was niemand thuis om me tegen te houden.”

Ik wilde haar niet zeggen dat ze het zo geregeld had dat er niemand was, daar had ze niets aan en waarschijnlijk wist ze dat maar al te goed.

“We houden van je en zijn zo blij dat je er nog bent. We gaan als alles achter de rug is eerst samen op vakantie en daarna in therapie om ervoor te zorgen dat dit nooit meer gebeurt.”

Ze keek me stralend aan, een Myrna die ik al heel lang niet meer gezien had.

“Dat je dat allemaal voor me doet, dat je me zo belangrijk vindt.”

Op dat moment brak ik en vertelde haar dat ik niet zonder haar kon, dat ze mijn alles was, samen met Justin.

“Jullie zijn ook alles voor mij. Ik had dit nooit mogen doen maar nu besef ik pas wat ik heb. Dank je wel voor je geduld en vertrouwen. We komen er samen uit. Het zal nog even duren, maar het gaat lukken.”

Vanaf de kant van Justin, haar zoon

Mijn eerste herinnering was dat ik op mijn vierde jaar in de zandbak aan het spelen was en mijn moeder op de rand zat. We maakten samen een zandkasteel en opeens toverde ze allemaal poppetjes uit haar zak. Die kregen een plaatsje in het kasteel. En daarna vertelde ze me een prachtig verhaal over ridders, draken en boze tovenaars. Verhalen schudde ze zo uit haar mouw. Iedere avond voor het slapen gaan kwam er een ander verhaal, of hetzelfde als ik dat wilde. Ik kon me niet voorstellen dat andere moeders dat niet deden.

Voorlezen vond ik maar saai. Op mijn vijfde jaar leerde ik zelf lezen en kon ik naar de bibliotheek om boeken uit te zoeken. Maar wat mijn moeder verzoon was het allermooiste dat ik gehoord heb. Jammer dat het niet opgeschreven of opgenomen is. Soms probeer ik verhalen terug te halen en in een schriftje te zetten maar ik kan niet de goede woorden vinden. Ik mocht vaak zeggen welke personages er in het verhaal voor moesten komen. Meestal koos ik voor een prins, een draak en een tovenaars.

De draak leefde hoog in de koude bergen, heel eenzaam en alleen. Hij woonde in een diepe grot waar hij met zijn adem het vuur aanmaakte. Als hij uitademde kwam er een grote vlam uit zijn mond dus dat vuur ging gemakkelijk aan. In zijn grot had hij het nooit koud maar als hij naar buiten ging bevroren zijn poten en zijn neus. Een dag was het zo koud dat hij helemaal bevroor en niet meer verder kon. Hij kon zelfs zijn bek niet meer open krijgen, die zat dichtgevroren. Gelukkig was er in het bos een prins aan het jagen die hem vond. De prins was niet bang voor de draak, zeker niet omdat hij zich niet kon bewegen.

“Als ik je red, doe je me dan niets?”

De draak knipperde met z'n ogen en de prins wist dat dat “ja” betekende. Hij maakte buiten een groot vuur en langzaam ontdooide de draak.

*“Dank je wel prins, wat kan ik voor je doen om je te bedanken?”
“Je kunt me de liefste prinses van de wereld brengen, dan ben ik tevreden.”*

Dat was een moeilijke opdracht voor de draak want hij kende geen prinsessen. Hij ging naar de tovenaars om raad en die zei hem dat hij over de bergen, over het grote donkere woud naar de diepe afgrond moest vliegen. Daar kon hij de liefste prinses vinden die in het ravijn verstopt was door haar jaloezige moeder. Die moeder wilde niet dat haar dochter ooit zou trouwen en ze dacht dat niemand haar kon redden. Eigenlijk dacht ze dat haar dochter al dood was maar toen ze naar beneden viel was ze achter een grote tak blijven hangen en daarna gered door een vriendelijke beer. Die beer zorgde voor haar en bracht iedere dag lekkere honing en ander voedsel.

*De draak vloog over de bergen, over het grote woud naar de diepe afgrond. Het was voor hem heel moeilijk om naar beneden te vliegen want zijn vleugels waren wel 20 meter breed en de ravijn was iets breder. Maar al zigzaggend lukte het hem. De prinses had zich verstopt toen ze de draak zag aankomen. De beer was niet zo bang en vroeg de draak wat hij kwam doen.
“Ik zoek de liefste prinses van de wereld voor een prins, aan de andere kant van de bergen.”*

“Ik ga eerst vragen of ze je met je wil praten,” zei de beer. De prinses was heel blij want ze vond de beer wel heel lief maar ze vroeg zich af of ze eeuwig in het ravijn moest blijven. Ze kwam te voorschijn, nam afscheid van de beer met een dikke kus en klom op de nek van de draak. Samen vlogen ze voorzichtig naar boven en daarna pijlsnel naar het kasteel van de prins. Die was blij en als dank mocht de draak in de kelder van het kasteel wonen. Hij had het nooit meer koud en de prins en de prinses waren samen heel gelukkig.

Jammer genoeg liep het verhaal niet altijd even goed af. De prins, de draak en de tovenaars waren hetzelfde maar soms was de tovenaars een gemeen mannetje en soms stortte de draak met de prinses naar beneden. Het ergste einde was dat de moeder van de prinses er achter kwam dat ze nog leefde en haar probeerde te vermoorden. Toen mama merkte dat ik daar nachtmerries van kreeg liet ze de moeder nooit meer komen gelukkig.

Toen we gingen verhuizen naar een mooi huis, buiten de stad, moest ik afscheid nemen van al mijn vriendjes. Ze beloofden me dat ze vaak langs zouden komen. In het begin gebeurde dat maar langzaam maar zeker was ik steeds vaker alleen met mijn moeder. De kinderen op de dorpsschool waren zo anders en niet geïnteresseerd in de dingen die ik leuk vond. Ik ging graag wandelen, maakte muziek en schilderde. En ik las zeker twee boeken per week. Op school wilden ze me een klas laten overslaan maar ik werd nu al de professor genoemd dus ik had aan mijn ouders gevraagd of dat niet hoefde. Ik verveelde me wel in de klas maar dan hielp ik de anderen. Ik snapte niet dat ze bepaalde sommen niet begrepen of al die taalfouten maakten. Gelukkig kwam er een nieuw jongetje in de klas waar ik het goed mee kon vinden. Zijn ouders waren gescheiden en de moeder was alleen naar ons dorp verhuisd. Om de twee weken ging hij een weekend naar zijn vader in de stad. Na een paar weken vroeg hij of ik mee wilde en het leek me leuk. Maar mijn moeder wilde daar niets van weten.

“Ik ken die vader niet en ik kan je niet zomaar een weekend missen. Vraag maar of hij bij jou komt logeren.”

Ik legde haar uit dat dat niet de bedoeling was omdat hij af en toe zijn vader moest zien.

“Jij ziet je vader toch ook nauwelijks, die werkt alleen maar.” Dat vond ik flauw, papa was er best vaak en we deden allerlei leuke dingen samen.

Ik vroeg het nog een paar keer maar steeds werd mijn moeder boos dus ik begon er niet meer over.

Het verhalen vertellen voor het slapen gaan was ineens opgehouden. Ik wist niet waarom. Ze zei dat ik nu zelf kon lezen dat het niet meer nodig was. Ik zag wel vaak dat mijn moeder verdrietig was maar wist niet zo goed wat ik daar mee aan moest. Toen ik het aan mijn vriend vertelde zei die dat ze dan waarschijnlijk binnenkort gingen scheiden. Net als zijn ouders, zijn moeder was steeds vaker aan het huilen en toen vertelde ze hem dat ze uit elkaar gingen. Ik moest er niet aan denken en geloofde niet dat mijn ouders gingen scheiden. Ik zag nog steeds dat ze elkaar een kusje gaven als papa vertrok. Dat deed je niet als je ruzie had. Toch wilde ik het graag zeker weten en vroeg het aan mama.

“Waarom ben je nu verdrietig mam? Gaan jullie scheiden?”

Gelukkig maakte die vraag mijn moeder aan het lachen. Daar hoefde ik dus niet bang voor te zijn.

“Zal ik je een geheimpje vertellen dat je nooit aan iemand mag vertellen. Ik ben verdrietig om iets wat er gebeurd is toen ik zelf een klein kindje was. Als ik daar aan denk moet ik huilen. Maar het heeft niets met je vader of met jou te maken.”

“Heeft het met opa en oma te maken? Oma doet altijd zo raar als ze jou ziet.”

Mijn moeder gaf geen antwoord maar ik wist dat ik goed zat. Op dat moment besloot ik om extra lief voor mama te zijn. Ik sloeg mijn armen om haar nek en gaf haar een dikke kus. Maar daarvan moest ze ook weer huilen.

“Ik zal dit geheim nooit aan iemand verklappen. Er zit vast niemand in de klas die zo’n groot geheim samen met zijn moeder heeft.”

De weken er na was ik extra attent. Ik ruimde de tafel af, de afwasmachine in en veegde de gang. Mijn moeder zei me dat dat echt allemaal niet hoefde, dat ze wel wist dat ik van haar

hield. Langzaam maar zeker werd alles weer normaal behalve dan dat ik mijn moeder scherp in de gaten hield. Was ze verdrietig? Had ze net gehuild toen ik uit school kwam? Zou papa weten dat ze zo'n geheim had? Ik kon het niet aan hem vragen want ik had beloofd dat ik er nooit over zou praten.

Met kerstmis zaten we met de ouders van papa rond de kerstboom. We hadden lekker gegeten en mam leek vrolijk. Ze hadden al veel wijn gedronken dus daar zou het wel door komen dat ze zoveel lachten. Opa vroeg mij of ik leuke vrienden had in het dorp. Ik vertelde dat dat tegenviel, dat ik maar een goede vriend had maar dat die jammer genoeg tijdens de kerstvakantie naar zijn vader was.

“Mama vindt het niet fijn als ik daar ga logeren, dus nu moet ik twee weken alleen spelen.”

“Zou je graag een paar dagen naar de stad gaan? Je bent nu een stuk groter en ik heb zijn vader een keer ontmoet dus als hij het goed vindt...”

Ik vloog mama om de nek. Ik mocht gaan logeren in de stad. Ik rende naar de telefoon om mijn vriend te bellen.

“Even wachten,” zei mijn moeder. “Zij zijn ook kerstmis aan het vieren. Morgen mag je bellen en iets afspreken.”

We spraken af dat ik de eerste week van januari drie dagen mocht komen logeren. Volgens mij vond de vader het wel fijn dat er iemand kwam om met zijn zoon te spelen, hoefde hij hem niet zelf de hele tijd bezig te houden.

Toen ik samen met mama mijn koffer pakte zag ik ineens dat ze huilde.

“Als je toch liever niet hebt dat ik ga, blijf ik thuis hoor.”

Ze schudde haar hoofd. “Nee hoor, ga jij maar lekker genieten met je vriend. Maar het is de eerste keer dat je alleen gaat logeren en dat vind ik moeilijk.”

Dat kon ik begrijpen en ik ging verder met inpakken. Mama had cadeautjes gekocht voor mijn vriend en zijn vader. Ik verheugde me nu al om hun gezichten te zien als ze het uitpakten. Er zat ook een cadeautje voor mij bij dat ik pas mocht uitpakken als ik weer naar huis ging. Ik moest haar beloven dat ik het vierkante pakje niet eerder openmaakte.

Papa en mama brachten me samen weg en toen ik hen uitzwaaide voelde ik me zo groot. Ik mocht alleen ergens logeren, zonder mijn ouders. Mijn vriend was dolblij om me te zien. Hij had heel veel plannen voor de komende dagen. Ik wilde de cadeautjes uit mijn tas halen en zag dat er een briefje boven op mijn kleren lag.

“Ik zal altijd van je houden. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, je moeder.”

Ik haalde mijn schouders op en gaf de cadeautjes aan de gastheren. Mijn eigen cadeautje lag op de bodem van het koffertje.

“Dat mag ik pas uitpakken vlak voordat ik wegga.”

Mijn vriend keek me vragend aan en we renden naar de nieuwe lego die hij gekregen had. We speelden, keken video en gingen naar de dierentuin. We aten pizza en ik had het nog nooit zo fijn gehad. We gingen heel laat naar bed en ik viel meteen in slaap. Ik heb niet gehoord dat de telefoon ging. Ik werd wakker doordat de vader aan mijn arm trok en ik zag aan zijn gezicht dat er iets gebeurd was.

“Mijn moeder,” schoot het door mijn hoofd.

“Justin, je vader wil je even spreken.”

Papa vertelde me dat mama een ongeluk had gehad en in het ziekenhuis lag. Ik wilde er meteen naar toe en vroeg of de vader een taxi wilde bestellen. Dat hoefde niet, hij ging me zelf brengen. In de auto kreeg ik allerlei beelden van wat er gebeurd kon zijn. Ze was onder een auto gekomen, van de trap gevallen of door een boef neergeschoten. In de hal van het ziekenhuis

stond papa al op me te wachten. Voordat we naar mama gingen wilde hij me eerst iets vertellen.

“Het ongeluk dat mama gehad heeft is niet zomaar een ongeluk. Het is iets waar ze zelf voor gekozen heeft. Ze wilde niet meer leven en heeft geprobeerd om er een einde aan te maken.”

“Dat kan niet. Ze heeft me nog een briefje geschreven dat ze altijd van me zal houden en ze heeft me een cadeautje gegeven dat ik pas mag uitpakken als ik weer naar huis ga.”

Ik pakte mijn koffertje en rukte het papier van het cadeautje. Het was een foto van mama en mij. Op de achterkant stond: “Ik zal je nooit vergeten.”

Ik gilte in de gang van het ziekenhuis dat het allemaal niet waar was. Papa nam me in zijn armen om me te troosten maar dat wilde ik niet. Ik schopte in het rond en pas na een lange tijd werd ik een beetje rustig.

“Waarom? Houdt ze niet meer van ons?”

Papa legde me uit dat mama al heel lang een depressie had maar dat dat niets met hem of mij te maken had.

“Het is iets uit haar jeugd, daar wil ze verder niet over praten.”

Ik wilde schreeuwen dat ik het wist maar ik mocht niks zeggen.

Toen vertelde ik papa dat ik het wel wist maar dat ik beloofd had om niets te vertellen. Dat het een geheimje tussen mamma en mij was.

We gingen mama's kamer in en ik zag hoe mager ze geworden was. Daar had ik helemaal niet op gelet. Ze zei steeds wel dat ik goed moest eten maar zelf nam ze dan niks. Ik dacht dat ze in de keuken al haar bord had leeggegeten maar nu besepte ik dat ze zelf bijna niets at. Pap kwam meestal laat thuis en dan stond er voor hem een bord eten in de magnetron. Dus die had niets in de gaten. Ik had veel beter op moeten letten.

Maar papa overtuigde me dat dit niet iets was waar ik iets aan had kunnen doen.

Het zat in haar en was al heel lang als een soort mol van binnen aan het eten. En opeens was het genoeg en wilde ze niet meer leven.

“Dus daarom mocht ik logeren, om haar de kans te geven.”

“Ik denk dat ze dit nooit had gedaan als jij thuis was geweest omdat ze je daar niet mee wilde confronteren. Maar dan had ze het wel ergens anders geprobeerd. Je moet je niet schuldig voelen, we kunnen er niets aan doen.”

Terwijl we op de rand van het bed zaten en zachtjes tegen elkaar praatten zag ik dat ze met haar ogen knipperde. Ik stootte papa aan maar die had het al gezien.

“Ze wordt beter en dan gaan wij samen heel goed voor haar zorgen.”

Met een brok in mijn keel knikte ik ja.

Papa zei me dat het goed was als we tegen haar praatten en ik bedacht dat het nu mijn beurt was om haar verhalen te vertellen. Ik vertelde het ene verhaal na het andere, mijn keel werd er droog van. Na een hele tijd deed mama haar ogen open en keek ons aan. Daarna deed ze ze meteen weer dicht. We riepen de zuster en die zei dat alles wel goed zou komen nu ze weer bijgekomen was.

Daarna moesten papa en ik naar huis. Het was heel vreemd in huis zonder mama en op mijn kamer was het een vreselijke bende. Papa zei me dat hij ziek was geweest en in mijn bed had geslapen. Toen moest hij overgeven en had nog geen tijd gehad om op te ruimen. Ik weet niet of ik het geloofde maar bedacht dat dit waarschijnlijk zo het beste was.

De weken erna gingen we vaak naar het ziekenhuis. Mijn school was weer begonnen en ik zag aan de andere kinderen dat ze het over me hadden. Ze stonden in groepjes te praten en als ik er aan kwam hielden ze opeens hun mond. Mijn vriend zorgde ervoor dat ik niet ging vechten.

“Laat ze maar. Ze zijn te dom om dit te begrijpen.”

Zelf begreep ik er ook niks van maar dat zei ik maar niet. Mijn vriend beschermde me en ik voelde me veilig bij hem. Met hem kon ik alles bepraten, alleen mijn geheim niet.

De meester op school was heel aardig en gaf me een boek over depressiviteit. Het was nogal kinderachtig en ging helemaal niet over mijn moeder. In de bibliotheek vond ik een ander boek waar meer in stond. Ik begreep nu dat wij er niet zo heel veel aan hadden kunnen doen. Ik had beter op kunnen letten dat ze genoeg at maar verder kon ik niks. En papa had meer thuis kunnen zijn maar dan was het waarschijnlijk toch gebeurd op een avond dat hij er niet was.

Na een tijdje werd mama overgeplaatst naar een andere afdeling. De mensen die daar zaten waren allemaal heel sloom. Net alsof ze bijna sliepen. Mama hoorde daar eigenlijk niet tussen maar er was geen plaats ergens anders. En ze waren toch een beetje bang dat ze het weer opnieuw zou proberen. Zelf ontkende ze dat, ze zou het nooit meer doen.

Op school had iemand op het bord geschreven: de moeder van Justin is gek. De meester kwam en veegde ‘gek’ uit en maakte er ‘depressief’ van. Toen vroeg hij aan de klas of iemand wist wat dat was. Ik had natuurlijk wel mijn hand op kunnen steken maar deed dat niet. En mijn vriend ook niet. Een van de meisjes stak haar hand op.

“Als je allemaal stemmen in je hoofd hoort en bang bent.”

“Dat kan maar er is ook nog iets anders.”

De meester besteedde een hele middag aan uitleg over depressie. Aan het eind moesten alle kinderen een tekening voor mijn moeder maken waardoor ze zich beter zou gaan voelen. Daarna deden de kinderen weer normaal tegen me. De zoon van de bakker had de volgende dag zelfs een suikerbrood bij zich, voor mijn moeder.

Als ik bij mama was, gingen we naar haar kamer, niet naar de gemeenschapsruimte waar alle anderen rondhingen. Voor het eerst begon ze me weer spannende verhalen te vertellen. Ik wilde alleen niet dat er iemand dood ging in zo'n verhaal. Mama begon er steeds beter uit te zien, ze werd zelfs een beetje dikker in haar gezicht en ze moest soms lachen om mijn verhalen. De tekeningen die ze op school gemaakt hadden vond ze mooi maar alleen mijn tekening hing ze op de muur. Ik vertelde haar hoe het allemaal thuis ging, dat papa steeds beter leerde koken en dat we iedere avond een kaarsje aanstaken voor haar en vroegen of ze gauw weer naar huis kon komen.

"Ik ga mijn best doen," zei ze en knuffelde me tot ik bijna stikte.

Vanaf de kant van Geert, haar broer

Ik was bijna twee jaar jonger dan Myrna. Ze was echt mijn oudere zusje. We speelden vaak samen, zij met haar poppen en ik met de blokken. Ik maakte mooie huizen en dan vertelde zij allerlei verhalen met haar poppen en met de houten boerderijdieren die we hadden. Onze moeder vond het maar niks, die vond dat ik met jongens moest spelen. Na mij kwam een broertje maar daar vond ik niks aan. Die had helemaal geen fantasie en zat alleen maar te zeuren. Ik merkte wel dat Myrna erg bang was voor allerlei dingen. Dan kneep ze heel hard in mijn hand.

Ik was vijf toen ik voor het eerst samen met Myrna naar de winkel mocht. Dat kon ik me nog goed voor de geest halen. Ze klemde mijn handje vast en sleurde me zowat de drukke verkeersweg over. Zij was toen 6,5 jaar, eigenlijk nog veel te jong om samen met mij op weg te zijn maar mijn moeder had iets uit de buurtwinkel nodig. De oudsten waren niet thuis dus werden wij er op uitgestuurd. Op de terugweg zagen we een man die ons iets wilde vragen maar Myrna trok zo hard aan mijn arm dat het nog dagen lang pijn gedaan heeft.

“Waarom mochten we niet met die man praten?”

“Zag je niet dat dat een foute man was. Daar heeft mama ons toch voor gewaarschuwd. Dat is een man die kleine kinderen op eet.”

Ik moest er om lachen en zag het al voor me, een bloederig been waar iemand een hap uit nam.

“Dat is niet om te lachen hoor, dat is eng.”

Met de boodschappen kwamen we heelhuids thuis maar mama vond dat we er te lang over gedaan hadden. Ze vond nooit iets goed dat Myrna deed. Als ik haar moest helpen kreeg ik een complimentje, als Myrna hetzelfde deed was het niet goed, nog vuil of te langzaam. Ik zag wel dat ze dat vervelend vond en er soms om moest huilen, alleen zo dat de anderen het niet zagen.

Want als je liet zien dat je verdriet had werd je meteen geplaagd en voor huilebalk uitgescholden. De oudste kinderen wisten denk ik wel dat Myrna niet bepaald de favoriet van mama was want ze werd vaak gepest. Dan kregen we allemaal een koekje en dan pakten ze dat stiekem af. Myrna durfde daar niets van te zeggen want een klikspaan was nog erger dan een huilebalk, zeker als zij het was die klikte.

Het leukste aan het spelen met Myrna vond ik de ongelooflijke fantasie die ze had. Het leek wel of ze de verhaaltjes uit haar mouw schudde en dat maakte het spelen met haar altijd een avontuur. Van niks maakte ze de meest mooie verhalen. Wel spannend soms met veel enge figuren. Het ging vaak mis, dan ging er iemand dood of werd er een kindje ontvoerd. Maar ze vertelde het zo dat het toch een mooi verhaal was. Goed en kwaad, dat zat er altijd in. Aan het eind won het goede meestal dus dan kon ik weer slapen. Ik mocht gelukkig bij haar op de kamer liggen omdat ze niet met haar oudere zusje overweg kon. Er waren te weinig kamers in ons huis om iedereen een eigen kamer te geven. We hadden een stapelbed en zij sliep boven. Dat vond ze de veiligste plek voor al die boeven en heksen die er onder het bed zaten. Gelukkig zaten er ook kabouters, elfjes en feeën achter het gordijn. Meestal ging het verhaal over een slechterik en een goed mens. Veel van haar verhalen gingen over kinderen die eigenlijk ergens anders geboren waren en niet bij hun ouders woonden. Vaak waren dat meisjes die eigenlijk bij hele lieve mensen geboren waren maar nu bij een stoute en boze vrouw woonden. Toen ik een keer zei dat ze daar nu maar niet meer over moest vertellen werd ze verdrietig maar daarna was het over.

Toen ze haar eerste communie deed was ze heel boos dat ze de jurk van haar zusje aan moest. Iedereen in haar klas kreeg iets nieuws voor dit grote feest maar mama vond dat zij die jurk nog wel een keer aan kon. Op de dag zelf mocht ze de jurk alleen maar even naar de kerk aan, daarna moest hij meteen uit en kreeg ze een gewoon jurkje aan. Dat was bij haar oudere zusje niet zo geweest, die mocht de jurk de hele dag aan. Je zag nog steeds een chocoladevlekje op het rokje. Maar Myrna moest een gewone doordeweekse jurk aan, anders zou ze die mooie jurk vuil maken. Ze zei er niks over maar ik zag dat ze het vreselijk vond. Gelukkig maakten alle leuke cadeaus die ze kreeg veel goed. Alle ooms en tantes waren er en ze brachten allemaal iets leuks of iets lekkers mee. Toen ze 's avonds alles naar onze kamer wilde brengen hield onze moeder haar tegen en pakte alles af.

“Dat gaat meteen in de grote trommel, daar kunnen we allemaal van genieten.”

“Maar onze zus mocht alles zelf houden, als ze het maar niet achter elkaar op zou eten.”

“Daar heb ik van geleerd dat ik het beter kan verdelen. Dan hebben we allemaal feest.”

Ik vond het heel oneerlijk en jammer want ze had me gezegd dat we alle lekkers samen op zouden eten en nu was er niets, behalve de cadeaus natuurlijk. Maar zelfs die mocht ze niet allemaal houden.

“Dit is voor je kleine zusje, daar ben jij al veel te groot voor.”

“Nee hoor mama, dat vind ik heel mooi.”

“Wanneer luister je nu eens naar me, als ik zeg dat je daar te groot voor bent, dan is dat zo.”

Ze rukte het poppenbadje uit haar handen en nam het mee.

Myrna lag die avond zo hard te huilen dat ik het kon horen.

Meestal probeerde ze het te verbergen maar die avond schudde ons bed er van. Ik wist niet hoe ik haar moest troosten en kroop bij haar onder de dekens. Door over haar rug te wrijven werd ze

langzaam rustiger en ze viel in slaap. Ik ging heel snel weer in mijn eigen bed liggen want als mama me hier zou vinden moest ik meteen naar een andere kamer verhuizen. Ik was net op tijd toen mama binnenkwam en mij een nachtzoen gaf. Myrna kreeg niks.

Een paar maanden na haar eerste communie was Myrna verdwenen. Eerst zei mama dat het wel los zou lopen, dat ze zo wel terug zou komen met een of ander smoesje. Dat rotkind zou wel weer eens de weg kwijtgeraakt zijn. Maar toen ze na een uur nog niet thuis was gingen we allemaal samen met mijn moeder zoeken. Waar we ook keken, we zagen haar niet. In de schuur, onder haar bed, op straat, ze was echt verdwenen. Ik maakte me zorgen om haar. Waar was ze gebleven? Hoe moest dat nou als ze nooit meer terug kwam. Misschien was ze wel ontvoerd of opgegeten. Wat moest ik nou zonder Myrna. Ik ging op mijn bed liggen en moest mijn best doen om niet te huilen. Ineens hoorde ik heel vaag iemand anders snikken. Dat was mijn zusje. Waar zat ze? Was ze toch op zolder? Ik rende de trap op en hoorde haar toen duidelijk kermen. Ze zat in de dekenkist, verstopt onder een laag dekens.

“Kom gauw naar beneden, iedereen is naar je op zoek.”

“Ik zit hier al een paar uur en er is niemand die me gemist heeft.”

“Dat is niet waar, iedereen mist je. Mama is in paniek en heeft zelfs al bij de burens naar papa gebeld op zijn werk. Natuurlijk missen we je allemaal, doe niet zo gek.”

Maar ik kon haar niet overtuigen. Ik rende naar beneden om te vertellen dat ze boven in de dekenkist zat. Papa kwam samen met mama naar boven. Hij werd heel erg boos op Myrna.

“Door jou heb ik een vrije middag op moeten nemen. Wat is dit allemaal voor flauwekul. We hebben zelfs de politie erbij gehaald. Wat moeten die wel niet van ons denken. Wat haal je je toch allemaal in je hoofd om je zo lang te verstoppen.”

Het enige dat ik zag was dat Myrna haar hoofd boog en niets zei. Ze huilde en kreeg een tik op haar billen. Daarna werd ze door onze vader naar bed gebracht.

“Vanavond geen eten voor jou. Ik zal je leren om dit soort streken uit te halen.”

Zonder enig protest liet ze zich uitkleden en instoppen. Toen mama daarna naar boven kwam om haar de les te lezen was ze al diep in slaap. Ik zat naast haar om te kijken of ze misschien iets nodig had.

“Ga jij maar naar beneden. Ik zal dit monstertje wel eens de waarheid zeggen.”

“Mama, ze slaapt, laat haar toch slapen.”

“Dat had je gedacht. Wij allemaal ongerust en zij slapen.”

Ze schudde Myrna wakker en die keek haar met grote bange ogen aan.

Ik bleef in een hoekje van de kamer staan. Ik schrok toen ik zag dat ze twee harde klappen op haar wangen kreeg. Het kletste echt en ik zag grote rode vlekken komen op haar wangen.

Myrna zei niets, haar ogen stonden vol tranen.

Toen mama zag dat ik nog in de kamer was viel ze tegen mij uit.

“Wil jij soms ook een draai om je oren? Had ik niet gezegd dat je weg moest gaan?”

“Ja maar, ze is zo verdrietig en..”

“Niets mee te maken, wegwezen jij.”

Ik keek om en zag dat ze Myrna nog een keer sloeg en toen naar de deur liep.

Ik kon niet terug gaan om haar te troosten want ze liep achter me aan en duwde me de trap af. Toen ik 's avonds naar bed ging had ik een boterham bij me maar ze sliep al. Het was heel gek maar ik dacht dat er kruimeltjes op haar kussen lagen.

De jaren daarna gebeurde het gelukkig nooit meer dat ze zich verstopte. Ze had het er wel met me over dat ze weg wilde lopen maar dat kon ik haar altijd uit haar hoofd praten. We speelden

veel samen en meestal verzon zij het verhaal. Het was zo fijn dat we samen op een kamer sliepen want voor we gingen slapen vertelde ze me nog steeds prachtige verhalen. Ze zei me dat ze minder bang werd als ze het van zich af vertelde. Want ook toen ze groter werd bleef ze angstig voor de meest vreemde dingen. Ik moest onder het bed, in de kast en achter de gordijnen kijken voordat ze ging slapen. Pas als ik zei dat alles veilig was vertelde ze me een verhaal en daarna viel ze in slaap.

“Je mag me zoveel enge dingen vertellen als je wilt. Het helpt jou en ik vind ze prachtig. Maar ze moeten wel goed aflopen.”

De dief sloop langs het raam en keek waar het meisje lag te slapen. Ze had de gordijnen niet helemaal dichtgetrokken dus hij kon door het kiertje gluren. Hij was benieuwd wat hij allemaal in haar kamer zou vinden. Het was een mooi huis en een heel rijk meisje dus hij verwachtte er veel van. Gouden armbanden en kettingen en een volle spaarpot. De dief wist niet dat de vader van het meisje een beetje bang was en iedere avond alles van waarde in de kluis stopte. En het huis was met een stil alarm beveiligd. De dief wilde in een ander vertrek proberen binnen te komen omdat hij bang was dat door het gekraak van het hout het meisje wakker zou worden. Hij koos een kleine bijkeuken met een groot bovenlicht. Dat kon hij met zijn breekijzer zonder veel problemen openbreken. Het ging gemakkelijk en een paar minuten later kroop hij door het raam naar binnen. Hij had een plattegrond van het huis getekend zodat hij wist waar hij naar toe moest. De trap op en dan de tweede deur links. Inderdaad, hij had zijn huiswerk goed gedaan, hij kwam in de slaapkamer van het meisje terecht. Voorzichtig maakte hij het laasje van haar nachtkastje open. Zakdoekjes en een boekje, verder niets. Ook in de andere lades en de kast was niets te vinden. Ineens begon het meisje te praten, hij schrok zich rot.

“Ik weet wel dat ik droom, maar toch heb ik liever dat je weg gaat. Ik houd niet van inbrekers en boeven, ook niet in mijn slaap.”

Ze draaide zich om en sliep verder.

Dat werd linke soep. Hij besloot eens een kijkje in een andere kamer te gaan nemen. Misschien had hij meer geluk in de kamer van haar ouders. Terwijl hij over de brede gang sloop hoorde hij in de verte de politiesirene. Daar kreeg hij toch altijd de rillingen van, gelukkig dat ze ergens anders naar toe gingen.

Het geluid kwam steeds dichterbij en ineens begreep hij dat ze door de poort van de tuin kwamen. De vader van het meisje kwam zijn kamer uitgestormd en duwde hem tegen de grond. De moeder rende naar de kamer van het meisje.

“Ben je niet gewond, heeft hij je niets gedaan?”

Het meisje moest lachen.

“Gek, ik heb wel gedroomd dat er iemand in mijn kamer was, maar ik dacht dat het een nachtmerrie was. Ik heb hem weggestuurd.”

De moeder sloot het meisje in haar armen en kustte haar haren.

“Jij bent het dierbaarste wat we hebben. Hij mag alles meenemen als hij maar van jou afblijft.”

Ondertussen was de politie binnengekomen en had de dief in de boeien geslagen. Hij werd veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf. Wel een beetje veel vond het meisje maar dat kreeg je ervan als je inbrak. Hij had er wel spijt van maar dat was een beetje te laat

De week erop sliep het meisje niet zo goed omdat ze steeds bang was dat er iemand bij haar bed stond. Na een paar weken was alles gelukkig weer normaal.

Het was fijn dat ik haar kon helpen want ze was zo bang voor van alles en nog wat. Dan kon ik de held zijn die haar redde. Toen ze naar de middelbare school ging veranderde er van alles. Ze moest bij haar oudere zus op de kamer slapen want kleine

meisjes werden groot. Ik snapte helemaal niet waarom we niet meer samen op een kamer mochten slapen. We zorgden er altijd voor dat mama nooit iets te klagen had over ons. We waren stil en we praatten zo zachtjes dat niemand het kon horen.

“Als je zelf wat groter bent begrijp je het wel, nu moet je het gewoon accepteren.”

Myrna vond het vreselijk dat ze naar een andere kamer moest en niet meer bij mij mocht slapen. Onze zus was streng en lachte nooit. Ik kon me niet voorstellen dat Myrna haar grappige verhalen aan haar zou vertellen. Myrna werd stil, ook tegen mij. En ik zag dat ze steeds dikker werd. Ze bleef zo klein, ik groeide haar voorbij. Ondertussen wist ik waarom ze niet meer bij mij op de kamer mocht slapen. Myrna had het me verteld.

“Meisjes worden ongesteld als ze ouder worden en mama vind het niet goed dat jij dat merkt. Ze had best nog een tijdje kunnen wachten want ik ben nog steeds niet ongesteld.”

Toen begreep ik opeens die geheimzinnige zak waar ons oudste zusje af en toe mee thuiskwam. Ik had een keer geprobeerd om hem af te pakken maar toen werd ze zo boos. Mama bemoeide zich ermee en zei dat ik eens wat minder nieuwsgierig moest worden.

Het leren op de middelbare school ging bij Myrna niet zo goed. Ze had veel vriendinnen maar erg hard werkte ze niet. En het waren steeds andere meisjes die ze mee naar huis bracht. Ze vertelde me alle streken die ze op school uithaalde en heel vaak moest ze op woensdagmiddag terug naar school om strafwerk te maken. Zij zat op de meisjesschool en ik op de jongensschool. Ik weet nog dat het me zo verbaasde dat jongens uit de hogere klas aan mij vroegen of ik een briefje aan mijn zusje wilde geven. Nee, niet aan mijn oudste zus maar aan Myrna. Pas toen zag ik hoe Myrna in een korte tijd veranderd was. Ze was nu bijna even groot als ik en zeker zo slank. Gek dat ik dat helemaal niet gezien

had terwijl ik haar elke dag zag. Echt een heel mooi meisje, jammer dat ze mijn zus was.

Ieder weekend was het nu ruzie omdat ze niet op tijd thuis was, omdat ze met de verkeerde jongens omging of omdat ze gedronken had. Wat mama en papa gelukkig niet wisten was dat ze rookte. Niet alleen sigaretten maar ook hasj. Ik had het een keer gezien toen ik zelf een avond uit was. Ze was hartstikke stoned en had een soort lachkick.

“Myrna, zo kun je echt niet naar huis. Mam krijgt een beroerte als ze merkt dat je drugs gebruikt.”

“Dat zijn softdrugs, alcohol is slechter,” was haar antwoord. Gelukkig hield ze snel op met lachen en deed weer een beetje normaal. We zijn samen door de vrieskou naar huis gelopen en mama en papa hebben niets gemerkt. Ze was voor de afwisseling eens op tijd en ik kreeg complimenten omdat ik haar meegenomen had. Ze moesten eens weten.

In diezelfde periode ging ze van de HBS af naar de kleuteropleiding. Ik vond het een stomme beslissing. Myrna was slim alleen had ze geen zin in leren en was ze snel afgeleid. Maar kleuterleidster was niks voor haar. Met onze kleinere broertjes en zusjes had ze nooit geduld. Die werkten op haar zenuwen. Ik zag wel dat het fijn voor haar was dat ze nu voor het eerst goede cijfers haalde. Ze had een leraar Nederlands die haar stimuleerde om te gaan schrijven. Ze maakte een schoolblad en was zelf de eindredacteur. Daarnaast schreef ze verhalen en gedichten. Vooral de verhalen vond ik fijn, eindelijk kon ik weer een beetje meegenieten van haar fantasie. Samen droomden we over de toekomst.

“Ik denk dat ik een beroemde schrijfster word en dan word jij mijn chauffeur en rijd me overal naar toe. Onderweg kunnen we dan verhalen verzinnen.”

Ik had niet zo'n zin om chauffeur te worden maar wilde haar droom niet verstoren.

"We zien wel. Misschien word ik wel uitgever, dan kan ik je boeken uitgeven en worden we allebei rijk."

Dat vond ze een nog beter plan. Ieder vrij moment zat ze te schrijven en ik moest commentaar op haar verhalen geven. De opleiding voor kleuterleidster deed ze er een beetje bij en zonder problemen haalde ze haar diploma. Iedereen verwachtte dat ze voor de klas ging staan maar ze solliciteerde nergens. In de zomervakantie vertelde ze onze ouders dat ze naar Amsterdam ging verhuizen. Papa vond haar er nog te jong voor maar mama zag het wel zitten als ze weg was.

"Je krijgt alleen geen cent van ons mee, dat begrijp je wel. Je zult het allemaal zelf moeten verdienen en betalen."

"Ik hoef niks van jullie, ik ga mijn eigen leven leiden en jullie zijn van me af."

Papa vond dat wel erg kras.

"We gaan je missen Myrna, en Geert zeker, hè jongen."

Ik kon niks zeggen en knikte alleen maar. Ik ging naar mijn kamer en even later kwam Myrna bij me zitten.

"Zo ver is Amsterdam niet en het is leuk als je af en toe komt logeren als ik een leuke kamer heb gevonden."

Op die manier leek haar vertrek naar Amsterdam wel weer leuk.

Haar verhuizing was droevig. Ze moest alles alleen doen en vertrok in haar eentje met een busje en een vage kennis naar Amsterdam. Het was stil in huis toen ze weg was. Ik vroeg mama of ze blij was dat Myrna op kamers ging.

"Blij is een groot woord maar ik merk dat ik niet zo goed met haar op kan schieten. Het is een apart kind en dat is ze altijd al geweest. Ik hoop maar dat ze het redt in haar eentje."

Dat was de eerste keer dat ik mama iets van zorg over Myrna hoorde uitspreken.

De eerste weken had ik het moeilijk in mijn eentje. Ik wist niet hoe Myrna het maakte, ik kon haar niet bellen of schrijven want ik had geen adres. Gelukkig kreeg ik na een paar weken een brief van haar. Op de enveloppe had ze gezet: STRIKT PERSOONLIJK. Mama vond dat vreemd en wilde hem graag lezen. Maar Myrna schreef uitdrukkelijk dat ik pappa en mamma wel mocht vertellen hoe het met haar ging maar verder niets. Ze schreef dat ze nu heel voorzichtig haar draai begon te vinden. De eerste weken had ze echt als een zombie door de stad gelopen. Ze kende er niets en niemand en het leek wel of de mensen haar niet zagen. Ze liepen gewoon langs haar heen en soms botsten ze tegen haar op zonder sorry te zeggen. In een kroegje had ze een meisje leren kennen die een medehuurstster zocht voor haar appartementje. Laura, zo heette ze, had gezorgd voor een baantje in een kruidenierswinkel zodat ze in ieder geval geld verdiende om iets te eten kon kopen. Ze moest tot haar schande bekennen dat ze een paar keer brood gepikt had bij een bakker. Het voordeel van haar nieuwe baan was dat ze groenten en fruit die niet meer verkoopbaar waren mee naar huis mocht nemen. Hij moest maar gauw komen want ze kon heerlijke soep maken van allerlei afgekeurde groentes. Ze was naar de universiteit gegaan maar moest eerst een jaar een inleidende studie doen omdat haar vooropleiding niet voldoende was. Daarna moest ze een examen afleggen en kon ze beginnen. Ze wist al wat ze ging studeren. Ze wilde journalist worden en daarnaast boeken schrijven. Allemaal plannen die hij best wel reëel vond. Hij was zo blij dat ze een onderkomen had en een adres waar hij naar kon schrijven. Telefoon hadden Laura en zij niet maar ze zou proberen om af en toe te bellen.

“Kun je me die brief niet gewoon geven dan kan ik lezen hoe het met haar gaat.”

Mama was woedend dat hij de brief verstopt had. Hij had gemerkt dat zijn hele bureau overhoop was gehaald maar ze had de brief niet gevonden. Die zat in zijn binnenzak.

“Ze wilde niet dat je hem las. Er staat niets geheimzinnigs in maar je zult het van mij moeten horen.”

Mama zou in alle staten zijn als ze hoorde dat Myrna brood gestolen had en een paar nachten op een bankje in het park had geslapen.

Hij schreef Myrna snel terug en gaf haar het adres van een vriend. Hij was er van overtuigd dat hun lieve moeder de volgende brief direct open zou maken.

In de herfstvakantie mocht hij, na lang zeuren, een paar dagen naar Amsterdam. Van zijn vader kreeg hij tien gulden mee om samen lekker te gaan eten. Zijn moeder gaf hem een blik bonen in tomatensaus. Niet direct het lievelingseten van Myrna maar het was toch aardig dat ze iets gaf. In de trein realiseerde hij zich hoe eenzaam hij was zonder zijn zusje. Op het perron in het Centraal Station vlogen ze elkaar in de armen. Hij zag een leuk meisje naast haar staan.

“Mag ik je Laura voorstellen, mijn huisgenoot en vriendin.”

Het meisje lachte en dat maakte haar nog leuker. Ik wist zeker dat ik zo vaak als het kon naar Amsterdam zou komen. We hadden het gezellig samen en van het geld van pappa gingen we heerlijk eten met z’n drieën. Van het blik bonen maakte ze de volgende dag een soepje, aangevuld met allerlei groentes die ze gekregen had. Overdag moest Myrna werken en verkende ik Amsterdam. Daar wilde ik ook wonen, zo veel aparte mensen. En niemand die op je lette. Ik sliep op de bank in de ‘huiskamer’, zo noemden ze het piepkleine hokje waar een bank en de eettafel stond. Ze hadden op straat een extra stoel gevonden zodat ik mee aan tafel kon zitten. De dagen waren zo voorbij en met veel tranen van Myrna en mij stapte ik in de trein richting huis.

“Kom gauw weer, ik kan niet zonder je,” schreeuwde Myrna me nog na.

Ik had Laura geschreven dat ik haar erg leuk vond maar dat had ze weggewimpeld. Ze vertelde me dat het haar geen goed plan leek want haar verkeringen duurden nooit zolang. En als het dan uitging was dat lastig omdat ik de broer van Myrna was. We moesten maar gewoon goede vrienden blijven.

Zo vaak ik mocht en geld had ging ik naar haar toe. Ik merkte wel dat er allerlei jongens rond Myrna en Laura hingen en dat ze soms bleven slapen. Op de badkamer had een scheermes gestaan dat Laura haastig wegmoffelde.

“Je hoeft voor mij niets te verbergen hoor. Jullie moeten zelf weten wat je doet. Ik zal thuis niks zeggen.”

Myrna vond ook dat ze niet geheimzinnig moesten doen.

“Volgende keer zal ik mijn vriendje mee naar huis nemen. Pappa en mamma moeten toch weten met wie ik om ga.”

“Zou je dat wel doen? De jongen waar je nu mee bent is niet bepaald een ideale schoonzoon. Een artiest, ik hoor de afwijzing van mamma al.”

“Ze zullen moeten accepteren dat ik andere vrienden heb dan zij.”

Myrna liet zich niet van haar plan afbrengen en een paar weken later stond ze onverwachts thuis op de stoep. Mamma was in alle staten omdat ze niet gebeld had en het huis niet aan kant had kunnen maken. Maar toen ze de jongen eens goed bekeek zag je haar afkeuring en hoorde je haar denken dat dat toch niet de moeite waard was geweest.

“Blijft hij slapen? Dan moet ik de logeerkamer in orde maken.”

Ik zag de snelle blik die ze wisselden en de knipoog die Myrna mij gaf.

“We hebben niet zo’n lange reis gemaakt voor een paar uurtjes. We blijven eten en slapen.”

Toen pappa thuis kwam was hij blij om Myrna weer te zien. Met haar vriendje kon hij het ook wel vinden. Niet echt zijn soort

maar als hij van zijn dochter hield was het goed. Al met al viel het wel mee maar mama was blij toen ze weer vertrokken. Ik wilde haar commentaar niet horen, dat kon ik wel raden.

Na mijn eindexamen ging ik naar Nijmegen om te studeren, Amsterdam was me toch een beetje te ver en ik had ondertussen een vriendinnetje dat naar Nijmegen vertrok. Ik zag Myrna sporadisch, steeds met een andere jongen. Ze had haar toelatingsexamen met goede cijfers gehaald en studeerde nu Nederlands. Ik ging zelden naar Amsterdam en Myrna kwam bijna nooit mijn kant op. Dat maakte niet veel uit, we wisten hoe close we waren, al zagen we elkaar weinig. Toen ik Sem voor het eerst ontmoette zag ik aan haar dat dit serieus was. Het was een leuke jongen die echt iets om haar gaf. En met een goede toekomst, zou mamma zeggen. Hij viel thuis inderdaad in de smaak en voor het eerst hoorde ik mamma zeggen dat ze vaker langs moest komen, zo gezellig. Ik zag aan Myrna's gezicht dat dat niet zou gebeuren.

"We hebben het zo druk met onze studies dat we pas over een paar maanden weer komen. Maar jullie mogen natuurlijk altijd naar Amsterdam komen."

Dat kon ze gemakkelijk vragen want ze wist dat mamma dat een verderfelijke stad vond.

Haar studie verliep zeer succesvol, volgens mij heeft ze al haar tentamens in een keer gehaald. Ik was zeer vereerd dat ze me uitnodigde voor haar afstuderen. Ze mocht haar bul gaan halen en had al een baan bij een krant. Ze was zo gelukkig en pappa en mamma zouden ook komen. Ze kwamen voor het eerst naar Amsterdam, ze verheugde zich er op om alles te laten zien waar zij mee bezig was. De uitreiking was wel aardig maar meestal zijn de praatjes van de professoren weinig inspirerend. Ik zag dat ze even ruzie had met mamma maar verder gebeurde er niets vervelends. We zijn met z'n allen ergens al om 5 uur gaan eten,

pappa betaalde, en daarna vertrokken ze weer naar huis. Ik geloof niet dat het was wat ze ervan verwachtte maar tijdens het eten vertelde ze onze ouders dat ze getrouwd waren. Vooral pappa had het er moeilijk mee. Hij was er graag bij geweest, mamma vond het allemaal wel prima zo. Dat bespaarde haar een ritje naar Amsterdam. Sem deed vreselijk zijn best om te verklaren waarom ze zo stil getrouwd waren. Ik heb maar niet verteld dat ik er wel bij was geweest en dat ze niet veel gemist hadden.

De relatie met Sem bleek stevig. Ze hadden het leuk, echt een koppel voor het leven. Ze deden alles samen en ik was heel verbaasd dat ze me vroeg om met haar mee naar Praag te gaan voor 4 dagen. Ze had daar een opdracht en Sem moest studeren of werken. Het leek me heel leuk en samen gingen we met de trein naar Praag. In het hotel dachten ze dat we man en vrouw waren en dat lieten we maar zo. We hadden een kamer met twee bedden en het was net alsof we weer klein waren. “Vertel je me vanavond weer een spannend verhaal?” vroeg ik haar toen we aan het eten waren.

“Natuurlijk, als jij me maar beschermt. Waarom denk je dat ik je meegenomen heb?”

Voor het eten belde ze stevast naar Sem om te horen hoe het met hem ging. Ze vertrouwde me toe dat ze best jaloers was en bang dat hij vreemd zou gaan.

“Ik geloof nooit dat Sem zoiets zal doen, daarvoor is hij veel te gek op jou.”

De derde avond zat ik in de bar te wachten totdat we een aperitiefje zouden nemen. Ze bleef wel erg lang weg en toen ik ging kijken op de hotelkamer hoorde ik al op de gang dat ze huilde.

“Zie je wel dat hij me bedriegt. Hij heeft iedere avond met een andere vrouw geslapen. Ik wil hem nooit meer zien, ik vermoord hem.”

Ik probeerde haar te kalmeren maar hoe meer ik zei dat Sem zo iets niet zou doen hoe bozer ze werd.

“Mag ik met jou mee naar huis, ik wil hem even helemaal niet zien.”

Aarzelend stemde ik toe. Ik woonde niet zo riant maar voor een paar dagen was het wel te doen. Toen ze sliep ben ik de gang opgesloten om Sem te bellen. Die moest in eerste instantie lachen en zei dat hij een grapje had gemaakt.

“Dat grapje is totaal verkeerd gevallen. Ze wil weg bij je.”

Sem schrok en vroeg me om een goed woordje te doen bij Myrna.

“Ik zal het proberen maar de kans dat ze bijdraait is klein.”

De reis terug was vervelend en duurde lang. Myrna wilde eerst naar huis gaan om haar kleren te pakken en dan zou ze met mij naar Nijmegen vertrekken. Ze vroeg me om mee te gaan naar binnen maar ik vond dat ze dat alleen moest doen. Ik hoorde haar buiten schreeuwen. Na een paar minuten werd het stiller en na een half uur riep een glimlachende Sem me binnen.

“We hebben het weer bijgelegd, gelukkig heb ik haar ervan kunnen overtuigen dat het een grapje was.”

Ik klopte hem op de schouder en vond dat we daar maar een biertje op moesten drinken.

“Drinken doe ik even niet meer, dat heb ik de afgelopen dagen een beetje teveel gedaan maar voor jou is er natuurlijk wel een glas bier.”

Na veel excuses van Myrna ben ik die avond vertrokken.

Ik was blij voor haar toen ze me belde en uitnodigde voor hun bruiloft. Ik mocht niks tegen onze ouders zeggen want die zouden er niet bij zijn. Alleen het bruidspaar, twee vrienden en de getuigen. Ik moest samen met Laura getuigen en was zeer vereerd. Het was niet bepaald een uitbundige bruiloft maar zo wilden ze het.

De trouwerij viel erg tegen. Myrna wilde geen nieuwe jurk, alleen een klein boeketje liet zien dat zij de bruid was. Het eten bij de Chinees was wel lekker maar niet echt een feestmaal. Onder het eten vertelde ze me dat ze alleen maar gingen trouwen omdat ze graag een kindje wilden. Gelukkig zat ik naast Laura en konden we herinneringen aan vroeger ophalen toen Myrna net in Amsterdam woonde.

In een emotionele brief kondigde ze aan dat ze zwanger was van een dochter. Ik wist niet dat ze dat zo vroeg al konden zien, maar ze was ervan overtuigd dat ze een meisje zouden krijgen. Ze was zo blij en Sem ook. Mamma had niet zo leuk gereageerd maar die had al zoveel kleinkinderen, dat begreep ze wel. Toen ze een keer met Laura naar een toneelstuk was belde Sem.

“Hoe gaat het met de toekomstige oom?”

“Prima, is de roze kamer al klaar?”

Ik hoorde Sem slikken en hij vertelde me dat Myrna zeker wist dat ze een dochter zouden krijgen maar dat hij op de echo duidelijk een wormvormig aanhangseltje gezien had. Maar ze wilde hem niet geloven.

“Na de bevalling is ze blij met alles, jongen of meisje.”

“Ik hoop het van harte, dat ze niet teleurgesteld is omdat ze een jongetje heeft gebaard.”

Verder praatten we over mijn nieuwe vriendin die soms ook al voorzichtig over kinderen begon. Ze polste me in ieder geval hoe ik ertegenover stond. Ik vertelde Sem dat ik zeker niet tegen kinderen was maar nog even wilde wachten.

“Hoe gaan jullie het regelen als de baby er is? Ga jij een pappadag nemen?”

“Nee, Myrna heeft haar baan opgezegd en wil als freelancer gaan werken zodat ze optimaal thuis kan zijn. Ze wil het allemaal beter doen dan haar eigen moeder het gedaan heeft. “

“Daar kan ik me wel iets bij voorstellen. Myrna was altijd de vreemde eend in de bijt. Net alsof ze een koekoeksjong was. Mamma deed tegen haar heel vervelend en afwijzend.” Sem vertelde hoe hun moeder gereageerd had toen ze het nieuws vertelde. Ze had het al geweten omdat Myrna geen wijn had gedronken. Maar ze had er zo nonchalant over gedaan terwijl het zo belangrijk voor Myrna was.

Ik had het idee dat Myrna er na de bevalling snel aan gewend was dat ze een jongen kreeg. Ze vertelde me alleen dat pappa en mamma pas na twee weken waren komen kijken en dat ze daar heel verdrietig van was geworden.

“Net alsof dit kleinkind voor hen niet belangrijk is. Bij onze zus stond ze al na een uur op de stoep.”

“Wees maar blij dat ze dat niet bij jou gedaan heeft. Ik denk dat je er helemaal niet op zat te wachten om haar al snel bij je bed te hebben. Laat ze toch. Je bent nu groot en hebt je eigen gezin. Laat ze maar eens zien hoe je gelukkig kunt worden.”

Ze knikte en knuffelde kleine Justin. Ik was tot peetoom benoemd dus ieder jaar op zijn verjaardag zagen we elkaar. Niet veel vaker want zij hadden het druk en ik had het druk. Zeker toen zich bij ons een kleintje aankondigde. Moeilijk om alles te combineren; je werk, thuis, je vrienden en je hobby's. Vaak was ik in het weekend te moe om ergens naar toe te gaan, zeker toen na anderhalf jaar nummer twee verwacht werd.

Ieder jaar werd Justin een jaar ouder en alles leek er op dat het goed ging met Myrna, Sem en Justin. Tot dat vreselijke telefoontje van Sem. Ik voelde alsof er een grote steen in mijn maag groeide. Dat kon toch niet, mijn lieve zusje een zelfmoordpoging. Wat had ik gemist, waar had ik op moeten letten?

“Hoe kan dat, ze was zo gelukkig?” kon ik nog stamelen.

“Dat dacht ik ook maar nu blijkt dat ze zich al heel erg lang niet happy voelt. Eigenlijk al van jongs af aan, van huis uit zeg maar.”

Ik hoorde aan Sems stem dat hij het er moeilijk mee had.

“Hoe is Justin er onder, kan hij het een beetje aan?”

“Justin heeft eerst hard geschreeuwd in het ziekenhuis maar daarna heeft hij zich bij het feit neergelegd lijkt het. Hij is heel lief voor mij en voor Myrna. Te lief bijna.”

“Als ik iets voor jullie kan doen? Natuurlijk kom ik morgen naar haar toe.”

“Dat zal ze fijn vinden. Jij bent de enige die, naast ons, bij haar mag komen. Haar moeder wil ze voorlopig helemaal niet zien.”

Ik had meteen geregeld dat ik de volgende dag vrij kreeg. Toen ik haar kamer binnenkwam zag ik hoe mager en bleek ze zag. Dat was de eerste keer dat ik daar op lette en ik voelde me zo schuldig dat ik niet attenter was geweest, vaker langs was gekomen en echt met haar gepraat had. Niet alleen over de kinderen, de vakanties en andere prietpraat. Ik gaf haar een dikke kus.

“Zusje van me, hoe kon je dat nu doen? We houden allemaal zo veel van je.”

“Dat weet ik, maar ik hou niet van mezelf. Ik doe er niet toe.

Natuurlijk ben ik moeder en partner, maar in wezen ben ik niets. Ik kan wel aardig schrijven maar daar houdt het mee op.”

Ik kon daar geen antwoord op vinden, alles wat ik zou zeggen zou banaal klinken. Ik heb meer dan een uur op haar bed gezeten en haar hand vastgehouden tot Justin en Sem binnenkwamen en met Myrna gingen praten.

Huilend zat ik in de trein terug naar huis. De medepassagiers keken me met medelijden aan. Ik nam me voor om thuis uitgebreid met mijn vrouw te praten want misschien was zij ook ongelukkig zonder dat ik iets merkte. Kennelijk was ik zo’n boer dat ik dat soort signalen niet oppakte.

In de volgende weken ging ik regelmatig bij haar op bezoek. We praatten veel en ik begon een beetje te begrijpen wat ze bedoelde, waarom ze zo'n stap genomen had. Toen pappa me belde of ik wat meer over de toestand van Myrna kon vertellen reageerde ik boos.

"Ik kan er een heleboel over zeggen maar ik denk niet dat dat bij jullie binnenkomt. De basis voor al deze ellende ligt thuis, heel lang geleden. En het is geen toestand, het is je dochter."

Pappa hield zijn adem in en ik hoorde mama op de achtergrond vragen: "Hoe gaat het met haar?"

Daarna was het stil en hoorde ik voor het eerst van mijn leven mijn vader snikken.

Mijn moeder wist er geen raad mee: "Stel je niet zo aan. Ze is niet dood."

Ik wist niet wat ik verder moest zeggen en hing op na een aarzelend afscheid.

Vanaf de kant van Laura, haar vriendin

Ik leerde Myrna kennen toen ze als een verdwaalde provinciaal op een bankje zat en duidelijk niet meer wist wat ze moest doen. Ze straalde zo'n eenzaamheid uit dat ik het niet op kon brengen om door te lopen. Ik ging naast haar zitten en diezelfde avond had ik een huisgenoot. Een huisgenoot zoals iedereen wel zou willen, rustig, schoon, niet opdringerig maar altijd er zijn als je haar nodig had. We gingen vaak samen op pad en hadden veel lol. Ze viel gelukkig op totale andere jongens dan ik want ik merkte wel dat er enige concurrentie tussen ons bestond op dat vlak. Zij was een donkere schoonheid en ik een blond stuk. Maar jongens hadden meestal duidelijke voorkeuren. Sommigen vielen als een blok voor haar, anderen voor mij. Op die manier was het spannend om te kijken wie voor wie zou gaan. En soms hadden we er gewoon geen zin in en deden we alsof we samen een stel waren. In het weekend hadden we meestal herenbezoek. Sommigen bleven een paar weken maar meestal was het daarna over. Myrna fantaseerde de meest fantastische verhalen over onze vriendjes. We lagen slap van het lachen als ze onze veroveringen de meest bizarre dingen liet doen en zeggen.

“Hoe kom je toch aan al die verzinsels? Als ik jou hoor vertellen is het net of het allemaal echt is terwijl ik weet dat het alleen jouw fantasie is.”

“Ja, ik geloof dat ik een grote fantasie heb. Dat is vervelend want daardoor bedenk ik steeds wat er allemaal fout kan gaan en dat is helemaal niet prettig.”

Toen ik een korte relatie had met een toneelspeler verzon ze een bizar verhaal. Daarna heb ik het snel uitgemaakt want ik zag toen pas wat een eikel het was.

De hoofdrolspeler keek om het hoekje van het gordijn. De zaal zat halfvol en daar baalde hij van. Hij vond zichzelf erg goed. Hij

speelde de sterren van de hemel, hij zag er fantastisch uit en daarbij was hij een perfecte minnaar. Vrouwen vielen voor hem in bosjes en dat vond hij terecht. Hij was het waard. Dit was een van de sporadische avonden dat er maar weinig bezoekers waren. Misschien had de voetbalwedstrijd er iets mee te maken. Hij deed minder goed zijn best als normaal, zo gefrustreerd was hij. Toen hij het matige applaus en de bloemen in ontvangst had genomen, haastte hij zich naar de kleedkamer. Gauw afschminken en dan naar zijn laatste verovering. De klop op de deur hinderde hem.

“Binnen, en gauw weer wegwezen.”

Een beeldschone dame opende de deur en hij hoopte dat ze niet gehoord had wat hij zei.

“Mag ik even binnenkomen om je te feliciteren? Dit was het mooiste dat ik ooit gezien heb.”

Hij voelde zich vereerd en bedacht dat dit achteraf toch niet een van zijn slechtste avonden was.

“Kom er in, voel je thuis. Wat een verrassing.”

Het meisje deed haar jas uit en daaronder had ze een laag uitgesneden jurkje aan dat weinig verhulde. Haar boezem was prachtig, vol en romig. Hij voelde een erectie opkomen maar wilde niet dat het meisje dat zag.

“Was dit de eerste keer dat je me zag optreden?”

“Oh nee, ik heb je al zeker tien keer gezien maar nu pas durfde ik naar je kleedkamer te komen. Ik heb gezegd dat ik een nichtje van je was, vind je dat erg?”

“Nee hoor, al was je mijn zusje. Ik vind het heerlijk om mooie mensen om me heen te hebben.”

Als hij goed had opgelet had hij de valse glimlach om haar mond bemerkt maar hij was te vol van zichzelf om daar iets van te zien. Het meisje dakte het nog wat extra aan.

“Je bent mijn grote voorbeeld. Ik wil alles van je leren.”

“Daar kunnen we vanavond al mee beginnen. Ga je met me mee naar de kroeg?”

“Wat leuk, ja graag.”

Samen liepen ze naar de dichtstbijzijnde café en dronken er een wijntje. Hij kon zijn ogen niet van haar afhouden en merkte niet dat ze oogcontact had met een ander meisje aan de bar. Na een paar glazen wijn stelde hij voor om haar zijn toneelprijzen te laten zien.

“Dat is het liefste wat ik wil, wat spannend allemaal.”

Samen liepen ze hand in hand naar zijn appartement en na een vluchtige blik op de prijzen begon hij zijn kleren uit te trekken.

“Les 1: Je wordt pas een goed acteur als je goed kunt vrijen.”

Het meisje deed net of ze het met hem eens was en begon zich langzaam uit te kleden. Toen de bel ging stond ze op het punt haar BH los te maken.

“Niet opendoen, laat maar bellen.”

“Maar je weet niet wie dat is? Misschien is het je moeder wel?”

“Mijn moeder zie ik nooit meer, die vind het vreselijk wat ik doe.” Voordat hij haar kon tegenhouden was ze bij de voordeur en deed hem open. Voor de deur stond een andere mooie dame, donker ditmaal.

“Vuile bedrieger, ik wist wel dat je een ander had.”

Met open mond staarde hij naar het meisje dat hij helemaal niet kende. Zijn nieuwe vriendin keek van de een naar de ander en wachtte op zijn verklaring.

“Ik ken haar helemaal niet, wie ben je?”

“Je hebt me twee maanden iedere nacht genomen en nu weet je niet meer wie ik ben? Smeerlap, egoïst, viespeuk.”

Ze begon hem te slaan en ondertussen trok het meisje snel haar kleren aan.

“Zoeken jullie het zelf maar uit, hier wil ik niets mee te maken hebben.”

Ze rende de deur uit. De pas gearriveerde donkere dame rende achter haar aan. Om de hoek van de straat liepen ze gearmd verder, gierend van het lachen.

“Je had zijn gezicht moeten zien, alsof hij water zag branden.”

“Wat een zelfingenomen kwal. Hij speelde vreselijk vanavond maar vond zelf dat hij het prima gedaan had.”

De weken erna leek de toneelspeler zichzelf niet. Hij speelde zo ongeïnspireerd en slecht geconcentreerd dat de directie van het gezelschap hem te kennen gaf dat hij ontslagen zou worden als zijn prestaties niet beter werden. Hij bleef nog lang zoeken naar zijn verdwenen date maar hij heeft haar nooit kunnen vinden.

Vooraf was Myrna was snel uitgekeken op haar veroveringen. Ze waren te slap, te stoer, te narcistisch, te slim of te dom. En ze bekende dat ze het heel moeilijk vond om zich te hechten aan iemand want waarschijnlijk zou hij haar na verloop van tijd toch laten schieten. Ik was daar heel verbaasd over.

“Waarom zouden ze dat doen? Ze zouden wel gek zijn.”

“Na verloop van tijd zien ze dat ik eigenlijk niks ben en dan gaan ze er vandoor.”

Ik dacht destijds dat ze een grapje maakte en moest er hartelijk om lachen.

Ze nodigde me uit om mee naar haar ouders te gaan zodat ik kon zien hoe ze opgegroeid was, hoe haar vader en moeder waren. Het werd eigenlijk een heel gezellig weekend terwijl ze me ervoor gewaarschuwd had dat haar ouders vreselijk waren. Ik leerde een heleboel broers en zussen kennen en natuurlijk was Geert er. Het was een dolle boel. Alleen tijdens het afwassen merkte ik wrijving tussen haar moeder en Myrna.

“Heb je nou nog niet geleerd hoe je moet afdrogen. Het lijkt wel alsof je alles nat in de kast zet.”

Ik vond het nogal meevallen maar haar moeder had nog een paar andere kritiekpunten. De kleren die ze aanhad leken wel

van het leger des heils. Wat moesten de burens wel niet denken als ze zich zo vertoonden. En haar rokje was te kort. Ik zei maar niet dat mijn rokje nog veel korter was want ik wilde me er niet mee bemoeien. Op de terugreis vertelde ik haar dat ik echt genoten had van het weekend.

“Jij liever dan ik,” was haar commentaar. “Ik heb het gevoel dat ik daar stik.”

Op een avond hoorde ik haar hard huilen op haar kamer. Ik stormde naar binnen en verwachtte dat het liefdesverdriet was. Ik schrok toen ik haar gezicht zag, vertrokken van ellende en wanhoop.

“Ik heb het gedaan. Ik heb mijn kindje laten weghalen.”

Ik wist niet wat er gebeurde. Was ze zwanger geweest? Ze had me niets verteld en ik had niets gemerkt. Ze at normaal en misselijk was ze wel vaker 's morgens als ze een kater had.

“Ik was al meer dan een paar weken overtijd en gelukkig nog op tijd om abortus te laten doen. Ik ben een ramp, waarom ben ik zelf geboren?”

Ik probeerde haar te kalmeren.

“Niet zo dramatisch doen. Er zijn zoveel vrouwen die zich laten aborteren. Daar kom je wel overheen.”

“Ik heb het gedaan omdat ik een goede moeder wil zijn en dat kan ik nu niet. Ik wil van mijn kindje houden.”

Ik snapte niet zo goed waar ze het over had maar toen het snikken minder werd vertelde ze me waar ze al haar hele jonge leven mee gezeten had. Eerst moest ik beloven er nooit met iemand over te praten, ook niet dat ze een abortus had gehad.

“Dat mag niemand weten, daar voel ik me zo slecht en schuldig over. Maar het kon niet anders. Zul je het nooit vertellen, zelfs niet als ik er niet meer ben?”

Ik vond dat een rare eis maar beloofde het.

“Ik zal het nooit, maar dan ook nooit, verder vertellen. Je kunt me vertrouwen. Ik beloof het met mijn hand op mijn hart.”

Ik spuugde op mijn vingers en streek ze over mijn hart. Door de tranen heen moest ze een beetje lachen.

“Ik geloof je. Maar het doet zo’n pijn. Een beetje lichamelijk alsof ik erg ongesteld ben, maar vooral heel veel pijn in mijn keel, die wordt helemaal dichtgeknepen.

Ik streelde haar rug en maakte een warme kruik en een kopje kruidenthee voor haar. Toen ik naar haar kamer terugging was ze diep in slaap. Ik ging haar kamer uit en daarna hebben we het er nooit meer over gehad. Geen hint, geen woordspeling, niets. Net alsof het niet gebeurd was.

We studeerden allebei en hadden daarnaast allerlei baantjes om de huur en het eten te kunnen betalen. Ik heb haar nog aan haar eerste baantje geholpen, daar is ze lang bij gebleven. Die mensen, ze hadden een kruidenierswinkel, waren als ouders voor haar. Ze kreeg steeds eten mee omdat ze dachten dat ze te weinig geld had om eten te kopen. Dat was soms ook zo en we waren erg blij met die extra aanvullingen. Vooral haar ‘soupe a la reste’ was befaamd bij vrienden en vriendinnen. Haar echte ouders zag je nooit. Geen brief of kaartje, alleen op haar verjaardag kwam er post uit die richting. Met haar broer had ze veel meer contact. Een ontzettend aardige jongen waar ik graag wat meer mee had gehad maar dat leek me niet verstandig gezien de relatie die hij met Myrna had. Als het dan uit raakte gaf dat zeker problemen. Geert kwam regelmatig logeren en dan leek het wel alsof het ook mijn broer was. We deelden alles samen en zijn bezoeken waren gezellig en warm.

Mijn eigen ouders waren leuke, moderne mensen die, nadat mijn zus en ik de deur uit waren, allerlei reizen gingen maken. Ze genoten van het leven maar dachten wel altijd aan ons. Ik kreeg kaartjes uit zoveel landen en steden en na een reisje kwamen ze altijd even poolshoogte nemen of het wel goed me te me ging. Ze stopten me regelmatig extra geld toe en als ik erg krap zat en

ik belde mijn vader stond er binnen een dag geld op mijn rekening.

Toen ik een vriendje kreeg die langer dan een maand mijn favoriet was, voelde ik dat Myrna dat niet leuk vond.

“Maak het toch uit. We kunnen nooit meer eens leuk samen iets doen.”

Ik vond dat erg flauw van haar want we deden nog steeds heel veel samen. Ik had het idee dat ze een beetje jaloers was. Toen ik dat vroeg ontkende ze dat ten stelligste.

“Waar zou ik jaloers op moeten zijn? Op zo’n blok aan mijn been?”

“Je vergeet even dat ik verliefd op hem ben en hij op mij. En dat we het samen heel goed hebben. Ik ben toch niet met je getrouwd?”

Na dat gesprek hebben we een tijd lang nauwelijks met elkaar gepraat. Als we samen aten gebeurde dat in stilte. De beroemde soep werd niet meer gemaakt, daar had ze geen zin in. Na een tijdje draaide ze weer bij en ik merkte dat ze steeds met dezelfde jongen thuis kwam. Een heel ander type dan de jongens waar ze vroeger op viel. Dat waren meestal kunstenaars met besmeurde trui en broek, dit was een keurige jongen in het pak. Het verbaasde me niets toen ze vertelde dat hij rechten studeerde. Hij heette Sem en was heel serieus.

“Misschien had je toch gelijk dat er jongens zijn die je niet in de steek laten. Ik denk dat Sem echt iets om me geeft.”

Ik was zo blij voor haar en tijdens de maanden erna leerde ik Sem goed kennen omdat we nu meestal met z’n vieren op stap gingen. Toen ze aankondigde dat ze ging samenwonen in het appartementje van Sem vond ik dat jammer maar ook prettig omdat ik nu de ruimte had om met mijn vriendje samen te gaan wonen. We gingen zonder een onvertogen woord uit elkaar en alle spullen die we samen hadden aangeschaft werden eerlijk verdeeld. Een ideale boedelscheiding. Tijdens het afscheidsdiner

heb ik Sem even apart genomen om hem te vragen om heel goed voor Myrna te zorgen. Ze was als een zusje voor me en ik zou het niet kunnen verdragen als iemand haar pijn deed. “Maak je maar niet bezorgd. Ik hou van haar en zal heel goed voor haar proberen te zijn.”

De weken erna had ik het druk met het klaarmaken van het huis voor ons samen en ik zag Myrna nauwelijks. In onze stamkroeg kwam ze niet meer. Toen ik een keer bij haar langsging was ze niet thuis. Zonder het te merken groeiden we uit elkaar. Dat betekende niet dat ik niet op alle belangrijke momenten aanwezig was en uitgenodigd werd.

Op hun trouwen was ik samen met Geert getuige. Ik vond het heel vreemd dat zijn en haar ouders er niet bij waren. Myrna vertelde me dat ze het klein wilden houden en als ze de ouders van Sem uitnodigde moest ze ook haar ouders vragen en daar had ze geen zin in. Na het trouwen gingen we ergens eten en vertrouwde ze me toe dat ze graag zwanger wilde worden en daarom getrouwd waren. Het lag bij mij voor op mijn tong om te vragen of Sem wist van haar eerdere zwangerschap maar het leek me geen goed moment daarvoor. Het eten was trouwens niet zo heel gezellig, Vietnamees of zoiets.

Niet zolang daarna werd ik uitgenodigd voor haar afstuderen. Ze zou haar bul krijgen en voor de tweede keer ontmoette ik haar ouders. Wat waren het toch stijve en afstandelijke mensen. Helemaal niet aardig voor Myrna. Haar kruideniersouders waren er ook, al werkte ze allang niet meer bij hen. Ze hadden een mooi ringetje voor haar gekocht met een diamantje. Ze gedroegen zich meer als haar ouders dan dat duffe stel dat zich duidelijk geen raad wist in het stadse gezelschap. Ze hadden nota bene niet eens een cadeautje voor haar gekocht, alleen een bosje slappe tulpen. Maar Myrna was er heel blij mee dat ze

zouden komen. Ze wilde hen het appartementje laten zien waar ze samen met Sem woonde en hen vertellen hoe haar leven er op dat moment uitzag. Maar ze waren niet geïnteresseerd en vertrokken al snel na een etentje dat al om 5 uur begon. Ze reisden liever niet in het donker.

Na deze twee officiële gebeurtenissen zag ik haar pas weer toen ze bevallen was van Justin. Ze was zo gelukkig en ik was zo blij voor haar dat ze, na de abortus, gewoon zwanger was geworden. Zelf was ik al lang aan het proberen om moeder te worden maar dat lukte niet zo goed. Dus nu was ik degene die een beetje jaloers was. Ik denk dat het door mijn kinderloosheid kwam dat ik wat afstand zocht. Ik wilde niet steeds geconfronteerd worden met een jongetje dat iedere keer weer een jaar ouder werd terwijl bij mij de jaren verder gingen en ik maar niet zwanger werd. Heel af en toe gingen we nog weleens samen uit, naar een toneelstuk of de sauna. Maar meestal wilde ze na afloop snel weer naar huis om te kijken of alles goed was met Justin.

“Maar Sem is er toch. Die kan toch ook oppassen?”

“Ja, maar ik ben de moeder. Ik begrijp precies wat hij wil en voelt.”

Een avond heb ik geprobeerd met haar te praten over mijn probleem, het niet lukken van het kinderen krijgen. Maar ze walste er overheen.

“Dat gebeurt vanzelf als je maar eens wat minder gespannen werd. Ik durf te wedden dat jij over een jaar met een dikke buik loopt.”

Na een jaar was mijn buik nog steeds plat maar ze kwam er niet meer op terug. Ik ging niet meer naar haar verjaardag of die van Justin want dan begon iedereen over kinderen. Zo kwam het dat ik Myrna al 4 jaar niet meer gesproken had toen het telefoontje van Sem kwam.

In eerste instantie wilde ik niet geloven dat de zo gelukkige Myrna een zelfmoordpoging had gedaan. Dat kon niet. Maar ik realiseerde me dat ik eigenlijk helemaal niet wist hoe het de laatste jaren met haar gegaan was. Hoe het met haar werk was en haar relatie met Sem. Of Justin misschien voor problemen zorgde. Ik voelde me schuldig dat ik alleen maar aan mijn eigen zorgen gedacht had en Myrna helemaal los had gelaten terwijl ik wist hoe kwetsbaar ze was. Zou haar abortus er iets mee te maken hebben? Ik durfde het niet aan Sem te vragen want ik wilde mijn belofte niet breken.

Ik mocht pas bij Myrna op bezoek toen ze overgeplaatst was naar een soort gekkenhuis. Het was er vreselijk en de meeste mensen die er rondliepen zaten zwaar onder de medicijnen. Toen ik Myrna zag moest ik mijn best doen om niet te gaan huilen. Wat was ze mager en grauw geworden. Mijn stralende Myrna, er was maar weinig van over. We gingen een stukje lopen in de afgesloten tuin en ze vertelde me dat ze geen uitweg meer zag. Dat ze nog maar een ding wilde en dat was rust. Ze zag nu wel in dat het fout was wat ze gedaan had maar op dat moment had ze geen andere uitweg gezien.

“Wat voor problemen zijn er dan dat je geen uitweg meer zag?”

“Dat kan ik je niet uitleggen, dat begrijp jij niet. Jouw ouders houden van je en jij was gewenst. Ik ben nooit gewenst geweest en eigenlijk besta ik niet. Daarom dacht ik dat het het beste was om dat werkelijkheid te laten worden.”

Ik keek haar vol onbegrip aan.

“Zie je wel dat je het niet begrijpt?”

“Ik begrijp niet dat je niet beseft door hoeveel mensen je wel geliefd bent.”

“Zou het?”

Na die zin draaide ze zich om, zwaaide naar me en verdween naar binnen.

Vanaf de kant Georgine, haar collega

Toen ik via via hoorde dat Myrna een zelfmoordpoging gedaan had kon ik dat niet geloven. Een van de meest getalenteerde journalisten die ik kende. Ze was me al vanaf het begin opgevallen toen ze net bij de krant kwam werken. Haar artikelen raakten je, haar woordkeus was precies goed. In de eerste maanden van haar werk moest ik haar begeleiden maar dat was al snel overbodig. Zij was degene die mijn stukken overlas en er dan vaak nog een foutje of kromme zin uithaalde. Ze was wel heel gesloten. Ik wist dat ze samenwoonde maar veel meer informatie kreeg ik niet uit haar los. Na lang aandringen nam ze haar vriendje of man mee naar een opening. Een aardige gast die heel lief voor haar was.

Ik vond het jammer toen ze haar baan opzei omdat ze als freelancer wilde gaan werken.

“Het is zo moeilijk om als freelancer rond te komen. Je moet voortdurend op zoek naar onderwerpen en het betaalt slecht.”

“Het lijkt me veel boeiender,” was haar antwoord.

Pas later snapte ik waarom ze haar baan opgezegd had toen er een kind geboren werd. Zelf wilde ik geen kinderen en het liefst ook geen man in huis. Een LAT relatie was prima, dan kon je toch je eigen leven leiden. Ik heb het weleens met Myrna daarover gehad.

“Ben je dan niet vreselijk jaloers dat je partner misschien ook nog een ander heeft? Dat hoor je zo vaak.”

“Als hij nog een ander heeft is het afgelopen, dan vind ik wel weer een iemand.”

Ik weet dat het niet helemaal de waarheid was want ik zou het vreselijk vinden. Ik wilde er echter niet van uitgaan dat hij me bedroog. Maar Myrna was erdoor geobsedeerd.

Ze vertelde me dat ze met haar broer naar Praag ging voor een opdracht. Toen ze terugkwam vroeg ik haar hoe het geweest was. Ze reageerde ongelooflijk stug en terughoudend.

“Wel leuk, maar Praag valt erg tegen. Heel toeristisch en de reis duurt eeuwen.”

“En heeft je man zich gedragen zo alleen thuis?”

Die vraag had ik niet mogen stellen want ze vloog me zowat aan.

“Waarom zou hij dat doen. Heb je hem soms gezien in de stad met iemand anders?”

Ik probeerde haar te sussen en te zeggen dat het een grapje was.

“Dat soort grapjes worden een beetje te vaak gemaakt. In de grap schuilt de waarheid, zei mijn moeder altijd.”

Haar werk werd ondertussen steeds beter en ik geloof zelfs dat ze een keer benaderd is om een biografie te schrijven. Dat wilde ze niet omdat ze niet vast wilde zitten. Terwijl ze aan alle kanten complimenten kreeg bleef ze onzeker over haar werk. Het was nooit goed genoeg, het had altijd beter gekund. Ze had zoveel zekerheid nodig. Daarom verbaasde het me dat ze als freelancer ging werken. Dat gaf weinig zekerheid en je hoorde vaak dat freelancers uitgebuit werden. Als er een klusje bij de krant was waar we niemand voor konden vinden schoof ik altijd Myrna naar voren. Vooral de artikelen over human interest onderwerpen deed ze fantastisch. Maar nadat de baby geboren werd hield ze steeds vaker de boot af.

“Ik heb het zo druk en kan er nu niks bij hebben. Bel me over een paar maanden nog maar eens.”

Maar na een paar maanden kreeg ik hetzelfde antwoord en dan stop je op een gegeven moment met bellen. Je begrijpt dat ik heel erg verbaasd was toen ik een brief zag, een open sollicitatie dat ze weer aan de slag wilde. Ik heb haar onmiddellijk gebeld.

“Wat heerlijk dat je weer gaat schrijven. We hebben je gemist. Ik ga meteen kijken of er nog ergens een item ligt dat je op kunt pakken.”

Ze temperde mijn enthousiasme een beetje maar ik hoorde aan haar stem dat ze het wel leuk vond dat ik zo blij reageerde.

Een paar weken later ben ik met haar gaan lunchen. Ze praatte volop over haar nieuwe leven zoals ze het zelf noemde.

“Ik had mezelf een beetje voor alles afgesloten en leefde alleen voor Justin en Sem. Maar nu beseft ik dat ik mijn schrijven heel erg gemist heb. Hij gaat nu naar het kinderdagverblijf en het gaat prima.”

Ik vroeg haar hoe het verder met haar ging, los van haar moederschap. Daar wilde ze direct geen antwoord op geven maar wat ze toen zei had me al argwanend moeten maken.

“Het leven is nooit wat je er van verwacht. Of je nu wel of niet leeft, schrijft, moeder wordt. Alles is zo relatief. Je leeft maar zo kort en je bent zolang dood.”

We hebben er samen nog om gelachen en op geklonken. Lang leve de relativiteit. Maar op dat moment was ze somber en ik denk dat ze toen al depressief was. Maar ze lachte het weg en het werk dat ze leverde was onverminderd goed.

Toen ik haar vroeg om een artikel te schrijven over de verstoorde droom van een tienermoeder weigerde ze pertinent.

“Je zou bijna denken dat je zelf een tienermoeder bent geweest. Je hebt nog nooit een onderwerp geweigerd. Kom op, het is juist een interessant item en je kunt een aantal tienermoeders gaan interviewen.”

Ik had niet aan moeten dringen want ik zag dat ze tranen in haar ogen had.

“Wil je het me vertellen waarom dit zo’n beladen onderwerp is?”

Ze schudde haar hoofd.

“Bijna niemand weet het en dat wil ik zo houden.”

Ook zonder dat ze me iets vertelde kon ik wel vermoeden waarom ze er zo verdrietig over werd. Misschien had ze een kindje afgestaan toen ze nog jong was of een abortus laten plegen.

Ineens leek het of ze van gedachte veranderde.

“Ik ga dat artikel wel doen. Iets kan ook therapeutisch zijn.”

De twee weken daarna werkte ze als een paard. Ze interviewde wel 6 tienermoeders en had een uitgebreid gesprek met de directeur van een huis met jonge, alleenstaande moeders die begeleid werden. Toen ze het artikel inleverde zag ik me meteen dat het niet goed was.

De verstoorde droom van een tienermoeder

In Nederland groeit het aantal tienermoeders ieder jaar. Het worden er steeds meer, de leeftijd wordt steeds jonger. De redenen die tienermoeders opgeven lopen uiteen van: “Ik wil iets van mezelf”, “Het condoom scheurde” en “Een manier om thuis weg te komen”. De meest vreselijke reden hoorde ik van een veertienjarige: “Ik wilde mijn moeder een lesje leren. Ze denkt dat ze de baas over me is. Nee dus.”

De toekomst voor de tienermoeders ziet er slecht uit. Ze hebben weinig geld, slechte behuizing, vaak geen relatie, weinig opleiding en geen baan. De verhalen die ik hoorde maken me dan ook niet echt hoopvol.

Haat

“Ik haat het kind, door haar kan ik niet meer met vriendinnen uit, ik kan mijn school niet afmaken en zit mijn hele leven verder aan hem vast. Mijn zogenaamde vriendje wil er niets van weten en heeft het meteen uitgemaakt toen hij het nieuws hoorde. Makkelijk hè.”

Het meisje hield haar baby vast alsof het een pop was. De baby was veel te dun gekleed en had het koud.

“Heb je abortus overwogen of is dat nooit ter sprake geweest?”

“Ik heb er wel aan gedacht maar mijn vriendin zei dat het ergens moord was. Dat het toch leven is. Maar dit is mijn leven en het is geen leven. Ik moet er iedere nacht wel drie keer uit en heb wallen onder mijn ogen. Als ik dit allemaal geweten had dan was het abortus geworden.”

“En adoptie, heb je daar weleens bij stilgestaan.”

“Dat ga ik mooi niet doen. Ik heb alle ellende gehad met de zwangerschap en de bevalling en dan gaat iemand anders mooi weer spelen met mijn kind. Dan zou ik het nog liever ergens te vondeling leggen.”

“Hoezo te vondeling, dan komt het toch ook in een pleeggezin en gaat iemand anders er mooi weer mee spelen?”

“Nee, dat is toch anders. Een vondeling komt eerst in een tijdelijk gezin en wordt daarna soms wel een paar keer overgeplaatst voordat ze een definitief gezin vinden. Daar heb ik minder moeite mee.”

Verbroken relatie

“Ik heb me zwanger laten schoppen omdat ik op die manier mijn vriendje wilde houden. Hij wilde het uitmaken maar daar heb ik op deze manier een stokje voor gestoken. Tenminste dat dacht ik. Twee weken na de bevalling is hij er alsnog vandoor gegaan. Maar hij moet van zijn moeder wel alimentatie betalen. Dat doet hij niet en nu gaan ze beslag leggen op zijn salaris. Hij verdient bijna niks maar hij woont nog thuis dus veel heeft hij niet nodig.”

“Vind je dat wel eerlijk? Eigenlijk heb jij hem erin geluisd.”

“Een beetje wel maar dat was de enige manier om mijn moeder een hak te zetten. Had ze maar niet zo lullig tegen me moeten doen. Soms had ik het gevoel dat ik een ongewenst kind was.”

“Heb je weleens het idee dat je zelf geadopteerd bent?”

“Wat een rare vraag, waarom zou ik. Nee hoor maar mijn moeder en vader zijn heel jong gescheiden. Ik heb mijn vader nooit gekend en nu herhaalt dat zich.”

De andere verhalen waren stuk voor stuk schrijnende gevallen van tekortschietende moeders en liefdeloze opvoedingen. Ze was veel te betrokken bij de meisjes en het leek wel een soap zoals ze alles beschreef. Ik moest er iets van zeggen, hoe moeilijk ik het ook vond.

“Dit is totaal anders dan je normaal aflevert. Ik vind het eigenlijk niet zo’n goed verhaal. Wat wil je, zelf herschrijven of zal ik het onderhanden nemen.”

“Maak jij er maar iets moois van. Ik kan het woord tienermoeder niet meer horen. Ik zal er geen rekening voor indienen.”

Diezelfde middag mailde ik haar dat ze het niet al te zwaar moest opnemen. Dit was een van de weinige keren dat ze kritiek had gekregen. Op dat mailtje heb ik niets gehoord. Een tijd later kreeg ze een nieuwe opdracht die ze als vanouds inleverde. Een mooi stuk, goed onderbouwd en interessant.

Af en toe vroeg ik haar of ze met me mee ergens naar toe ging maar ze hield de boot af. Ze wilde graag thuis zijn bij Justin, had een artikel onder handen of was te moe. Ze ging me een beetje uit de weg. En vriendschap moet toch van twee kanten komen. Ik ben haar helemaal uit het oog verloren. Ze schreef nog wel af en toe voor ons maar ook voor veel andere bladen. Met kerstmis stuurde ik haar een mailtje en kreeg er een terug met een foto van Justin die ieder jaar weer ouder werd. Ik kreeg wel de indruk dat ze steeds minder werkte.

Van een collega van Sem hoorde ik bij toeval wat er gebeurd was. Dat had ik nooit verwacht. Ik vraag me af hoe zo’n succesvolle vrouw emotioneel zo diep kan zinken dat ze er een eind aan wilde maken. En tegelijkertijd voelde ik me schuldig

omdat ik het gevoel had dat ik haar heb laten vallen. Dat ik niet genoeg mijn best heb gedaan. Ik heb niet geprobeerd om er achter te komen wat haar zo dwars zat. Ik had haar misschien kunnen helpen. Ik heb Sem gebeld om te vragen of ik op bezoek mocht komen. Volgens hem was het daar nog veel te vroeg voor. Het zou nog een flinke tijd duren voordat ze weer in evenwicht was. En ze had aan Sem gezegd dat ik mezelf niets kwalijk moest nemen. Maar dat doe je toch.

Vanaf de kant van de psychologe

Myrna kwam bij mij toen ze net in ons dorp kwamen wonen. Je ziet wel vaker dat mensen die van buiten komen aanpassingsmoeilijkheden hebben. Vrouwen meer dan mannen, zeker als zij degenen zijn die thuis zijn om voor de kinderen te zorgen.

“Een paar gesprekken en je bent er weer hoor. Je zult zien dat je jezelf over een jaar afvraagt waarom je ooit hier bij mij bent geweest.”

We spraken af om 8 keer bij elkaar te komen. Tijdens de therapie had ik voortdurend het gevoel dat ze iets voor me achterhield. Dat er iets was wat ze me niet wilde of kon vertellen. Op verschillende manieren heb ik geprobeerd om haar uit de tent te lokken maar dat lukte maar gedeeltelijk.

“Ik denk dat ik me soms een beetje ongelukkig voel omdat het zo stil is hier in het dorp. Ik vind geen aansluiting bij de andere moeders en Justin wordt gepest op school.”

“Dan gaan we daar aan werken.”

Ik was blij dat ik een concreet punt aangesneden had. Tijdens de sessies die daarna volgden bleef mijn argwaan bestaan. Ze vertelde alles zo vloeiend en vanzelfsprekend dat het bijna leek alsof ze alles verzon, uit haar duim zoog. Ik heb me nog afgevraagd of er een trauma of depressie onder haar eerste laag verborgen lag maar na een paar maanden maakte ze me duidelijk dat het over was, ze had mijn hulp niet meer nodig. Justin had een vriendje gevonden op school en zijn moeder bleek iemand te zijn waar ze zich prettig bij voelde. Alle problemen waren opgelost. Hartelijk dank. Mijn gevoel van onbehagen bleef maar ik kan mensen niet dwingen om meer therapie van mij te krijgen dan ze willen.

Een jaar later kwam ze opnieuw bij me en vroeg me om een recept voor medicijnen tegen depressie. Ik wilde er eerst samen met haar achter komen waar die depressie vandaan kwam, als het al een depressie was. Ze zei dat ze dat zeker wilde maar per

direct antidepressiva nodig had om te kunnen functioneren. Ik heb een verwijfsbrief voor de psychiater geschreven en we spraken af dat we twee maanden erna zouden starten met de behandeling.

Tijdens onze eerste sessie daarna vroeg ik haar welke medicijnen ze slikte maar daar was ze erg vaag over. Een telefoontje naar de psychiater gaf me duidelijkheid. Ze had een behoorlijk stevig pakket voorgeschreven gekregen. Toch was ze niet gevoelsarm of vlak en ze keek helder uit haar ogen. Dat had me toen al alert moeten maken. Maar tijdens de therapie was ze open en vertelde ze me van alles. Ik raadde haar aan om de depressiezelftest te doen. Ze vertelde me dat haar computer wat problemen vertoonde maar er was wel een uitslag die we samen konden bespreken. Eigenlijk was er bij haar, als het eindcijfer correct was, sprake van een zeer milde depressie. Waarom had de psychiater dan toch zo'n sterke middelen voorgeschreven?

Ik vroeg haar of ze voor me wilde opschrijven hoe ze zich voelde. "Ik moet al zoveel schrijven, een gedichtje is voldoende toch?" De keer erop gaf ze me de volgende tekst:

Ben ik nu

Of juist

Of nooit gelukkig

Als ik eenzaam ben een held

Bang voor mezelf

Mijn domme ik vergetend

Veel zelfmedelijden

Maar weinig tranen

Toen ik het las kreeg ik kippenvel en ik wilde er graag met haar over praten maar dat weigerde ze.

"Je wilde wat tekst, dat heb je nu. Ik ga het niet verklaren, kijk maar wat je er uit haalt."

Toen ik met haar besprak wat er nu precies onder een depressie wordt verstaan volgens de DSM-IV, het psychiatrisch

classificatiesysteem, luisterde ze aandachtig. Ik vertelde haar dat vijf van de negen symptomen tenminste twee weken aanwezig moesten zijn. Depressieve stemming of vermindering van interesse en plezier moesten bij die vijf symptomen zitten. Meestal besprak ik deze zaken niet met mijn patiënten maar Myrna was journalist en wist veel van het onderwerp af. Ze had er al een paar keer een artikel over geschreven. Ik legde haar de symptomen voor en ze moest er direct op reageren, zonder al te veel na te denken.

Depressieve stemming gedurende vrijwel de gehele dag, bijna elke dag.

“Ja, dat herken ik wel. Ik voel me de hele dag down en wil eigenlijk alleen maar in bed blijven liggen.”

“Praat je daar wel eens over met je man of met je vriendinnen?” vroeg ik haar.

“Ja hoor, mijn man weet wat er aan de hand is. Hij probeert me vrolijker te maken maar daar word ik alleen maar treuriger van. Eigenlijk wil ik dat hij me met rust laat.”

“Helpen de pillen die je van de psychiater gekregen hebt.”

“Ja die zijn prima, alleen word ik er een beetje emotioneel van, net alsof er een waas over mijn gevoel ligt.”

Nadat ze opgenomen was ontdekte ik exact dezelfde tekst in een forum over depressiviteit, evenals een paar van haar antwoorden op de volgende symptomen.

Duidelijke vermindering van interesse voor of plezier aan (bijna) alle activiteiten, gedurende vrijwel de gehele dag, bijna elke dag.

“Daar heb ik minder last van. Ik vind het leuk om met Justin te spelen en ik geniet ervan als hij met zijn vriendje bij ons bezig is. Verder gaan we af en toe naar een mooi toneelstuk of naar een museum.”

“Maar wat vind je nu echt zelf leuk, waar word je heel erg blij van?”

“Nergens van. Moet dat dan?”

Dat antwoord zei me genoeg.

Ook de antwoorden op andere vragen naar symptomen als gewichtsverlies, slaapstoornissen, fysieke onrust, vermoeidheid en ga zo maar door gaven me een duidelijk beeld dat er sprake was van een behoorlijke depressie. Toen ik dat aan haar vertelde haalde ze haar schouders op.

“Dat heeft de psychiater me al verteld. Maar wat doe je er aan behalve pillen innemen.”

Ik vertelde haar dat we, middels de therapie, er achter konden komen waar de oorzaak van haar depressie te vinden was. Als de oorzaak te vinden was in iets wat in het verleden gebeurd was konden we het misschien helen zodat haar depressie kon genezen.

Over zelfmoord heb ik het nooit met haar gehad. Ze heeft nooit aangegeven dat ze er mee bezig was en eigenlijk dacht ik dat het feit dat ze een zoontje had haar ervan zou weerhouden om zo’n definitieve stap te nemen. Toen Sem me belde om te zeggen dat ze opgenomen was schrok ik vreselijk. Ik had het niet aan zien komen. We hebben het wel veel over het leven gehad, de zin van het leven en waarom we op aarde zijn. Ik merkte aan haar dat ze een laag zelfbeeld had maar kon er niet achter komen hoe dat ontstaan was. In mijn praktijk behandelde ik veel vrouwen die zichzelf niet goed genoeg vonden maar ik dacht dat Myrna, met haar werk als journalist, eigenlijk iemand was die er mocht zijn. Als ze over haar ouders sprak en over het gezin waar ze uit kwam kreeg ik weinig hoogte van haar familieomstandigheden. Het gesprek kwam meestal meteen op Geert, een jonger broertje waar ze erg dol op was. Toen ik haar vroeg om de relatie met haar moeder te bespreken zei ze dat ze het daar niet over wilde hebben.

“Mijn moeder is mijn moeder, maar daar is alles mee gezegd.”

“Heb je nog contact met je ouders? Zijn zij voor jou een veilige haven?”

Toen ik dat had gezegd barstte ze in lachen uit.

“Nee, dat zijn ze nooit geweest. Maar ik ben nu volwassen en het doet er niet toe hoe ze waren. Ze hebben me eten en kleren

gegeven en een gedeelte van mijn opleiding betaald. Ik ga er twee keer per jaar naar toe en dat is prima. Volgende onderwerp.”

Een paar sessies later heb ik geprobeerd met een soort familieopstelling te kijken hoe de familierelaties waren. Van poppetjes maakte ze een opstelling van haar eigen gezin in een hoekje, vlak erbij stond Geert en in de andere hoek stonden haar vader, moeder en andere broers en zus.

“Vind je dit een ideale situatie of zou je het graag anders zien?”

“Daar is het nu te laat voor. Zo is het en ik denk dat ik het zo wil laten. Mijn moeder doet me alleen maar verdriet en dat wil ik niet meer.”

Natuurlijk wilde ik hier op doorgaan maar ze weigerde te vertellen waarom ze zo negatief over haar moeder dacht.

“Ik wil dat allemaal niet oprakelen, laat het alstublieft met rust.”

Ze begon te huilen en we moesten de sessie beëindigen omdat ze niets meer wilde zeggen.

Op een gegeven moment stopte ze met de therapie. Ze vertelde me dat het allemaal wel ging. Ze had een ritme gevonden waar ze zich prettig bij voelde en de medicatie deed de rest. Een telefoontje naar de psychiater bracht geen onrustbarende feiten naar voren dus we besloten om de behandeling te stoppen. Ze bedankte me uitgebreid en had een goede fles wijn voor me meegebracht die ik op haar gezondheid moest opdrinken. Dat beloofde ik. Een paar dagen voor ik te horen kreeg dat ze opgenomen was heb ik de fles opgedronken met een vriend. Ik ben toen vergeten om op haar gezondheid te proosten.

Vanaf de kant van Myrna

Vanaf het moment dat ik kon denken voelde ik me eenzaam. Net alsof ik er niet bij hoorde. Ik was de vierde van 6 kinderen en dat gaf mij veel vrijheid. Ik vond dat ik gebloft had met zoveel broers en zusjes maar ik zat vaak alleen en voelde me om onverklaarbare redenen verdrietig. Ik dacht voortdurend dat ik niet goed genoeg was. Dat kwam misschien wel door mijn moeder die raar op mij reageerde. Als er iets gebeurde kreeg ik vaak de schuld en als ze boos werd kreeg ik als eerste straf. Terwijl ik alles deed om het haar naar de zin te maken, veel meer dan mijn oudere broers en zusje. Gelukkig was Geert er altijd om me te helpen en me te troosten. Hij was meer dan een jaar jonger maar soms had ik het gevoel dat hij veel ouder was.

Als kind was ik heel bang, mijn oudere zusje zei dat dat kwam omdat ik een veel te grote fantasie had. Ik zag overal gevaren en verzong het ergste, dat gebeurde altijd. Er waren boeven, rovers, duivels en allerlei ander gespuis die het op mij voorzien hadden. Ik durfde niet alleen naar de WC en was zo blij dat ik op een gegeven moment bij Geert op de kamer mocht slapen. Ik denk dat hij ervoor gezorgd heeft dat de angst niet met mij op de loop is gegaan. Hij zorgde voor de escapes en veiligheid. En ik gaf hem het idee dat hij de baas was. Dat hij mijn grote beschermer was. Ik heb lang moeten zeuren voordat we samen op een kamer mochten maar gelukkig wilde mijn oudere zus niet meer zo'n bangeschijter op haar kamer en gingen mijn ouders akkoord. Bij mijn zusje werd ik alleen nog maar banger. Als ik zei dat ik ergens bang voor was ging ze dat aandikken en maakte ze het nog veel erger en enger. Bij haar op de kamer heb ik vaak lang wakker gelegen omdat ik gewoon niet durfde te gaan slapen met al de gevaren om me heen. Maar bij Geert was dat afgelopen. Hij begreep mijn angst en probeerde het minder te maken.

Ik voelde me anders dan mijn broers en zusjes. Waarom? Geen idee. Ik kan me vaag nog herinneren dat ik me een keer verstopt heb omdat ik wilde weten of ze me zouden missen. Pas na uren vroegen ze zich af waar ik was. Ik had wel dood kunnen zijn of ontvoerd. Ik zat op zolder in een kist zachtjes te huilen. Het duurde zo lang en niemand kwam me zoeken. Op een gegeven moment ben ik harder gaan huilen en toen heeft Geert me gehoord. Daarna heb ik flink straf gehad van mijn vader en van mijn moeder. Van mijn vader begreep ik het wel, die was van zijn werk naar huis moeten komen. Maar waarom mijn moeder me zo hard in mijn gezicht sloeg weet ik niet. Als ik ooit kinderen krijg zal ik ze nooit slaan, wat ze ook doen. Ik zal nooit vergeten hoe ze die avond naar me keek. Net alsof ze een afkeer van me had. Ze had me net wakker gemaakt en ik wist niet wat me overkwam. Haar klappen kwamen veel harder aan dan die van mijn vader. Ik denk zelfs dat hij er een beetje spijt van heeft gehad want hij kwam me 's avonds nog een boterham brengen. Mijn moeder heeft een paar weken niets tegen me gezegd en me volkomen genegeerd. Ik was lucht voor haar. Ze schepte het eten op mijn bord maar keek ondertussen al naar het bord van de volgende.

Ik heb mijn moeder eens gevraagd of ik misschien geadopteerd was omdat ik anders was dan mijn broers en zusje. Ik werd anders behandeld en mijn moeder zei eigenlijk nooit iets positiefs over me. Toen ik dat vroeg lachte ze me uit en zei dat ik niet zoveel moest fantaseren. Toch heeft mijn grote fantasie me gered en maakte dat ik het altijd leuk had of leuk maakte. Als we samen rond de kachel zaten vroeg mijn vader of ik een verhaal kon vertellen, dan maakte ik het zo spannend dat ze wel moesten luisteren. En voor Geert verzoon ik iedere avond een ander fantastisch verhaal. Ik denk dat daar de kiem voor mijn

latere carrière als journalist gelegd is.

In de vakantie gingen we soms naar de opa en oma van moederskant. Ik vond het er vreselijk, je mocht niets alleen maar kleuren en aan tafel zitten. Oma was heel streng en keek afkeurend naar me. Ze leek heel erg op mijn moeder en ik merkte dat ik haar niet aardig vond. Ik heb er een keer in bed geplast, zo ongelukkig voelde ik me en bang dat ik het niet goed zou doen. Als we naar de andere opa en oma gingen was het feest. Daar mocht alles, kreeg je heel veel snoep en had je het gevoel dat je welkom was.

Met Geert had ik een goede band. Voor mijn oudere broers en zusje was ik bang. Ze plaagden me en als ze de kans kregen werd ik gepest. Mijn oudere zus kneep me vaak heel hard.

“Als je hier iets van tegen mama zegt zal er wat gebeuren. Dan nemen we je als drie oudsten onderhanden en mag je blij zijn dat je nog leeft.”

De twee jongsten beschouwde ik als baby's. Ze waren niet onaardig maar ik zag ze niet. Die twee trokken met elkaar op en hadden verder niemand nodig.

De lagere schooltijd is voorbij gegaan zonder dat ik me er veel van kan herinneren. Ik weet wie mijn juffen waren en van een paar kinderen uit de klas ken ik de namen nog. Verder waren het de vrije woensdagmiddag en de vakanties die me het meest zijn bijgebleven. We gingen nooit echt op vakantie zoals andere kinderen uit mijn klas. Dat kon ook niet met zoveel kinderen en ik denk dat we er het geld niet voor hadden. En mijn verjaardagen herinner ik me nog goed. Mijn zusje hield altijd een partijtje op haar verjaardag maar de dag voor kerst was een onmogelijke dag voor een feestje. Dus dat werd overgeslagen en mijn verjaardag werd op kerstmis gevierd. Ik vond dat erg oneerlijk want kerstmis was al een feestdag en mijn verjaardag

betekende niets. De meeste verjaardagen van mij eindigden in een huilbui in bed omdat het weer zo tegengevallen was en mijn moeder was vergeten om me te feliciteren. Geert troostte me dan en zei dat ze het niet zo meende maar het gewoon te druk had. Ik wilde dat graag geloven en was ieder jaar weer blij als kerstmis voorbij was.

In de laatste klas van de lagere school moesten we toelatingsexamen doen voor de middelbare school. Ik was zo zenuwachtig en ervan overtuigd dat ik te dom was om het te halen. Mijn zusje zat al op die school en had me verteld dat het examen moeilijk was. Ik zou wel naar de MAVO moeten. Gelukkig viel het mee. Toen de uitslag kwam zei mijn moeder: "Dat zal me benieuwen. Ik denk niet dat jij naar de middelbare school kunt. Ik geloof er niet in. Al het geld voor school is niet aan jou besteed."

Ze maakte de brief open en ik zag een frons op haar gezicht. "Wie had dat nu gedacht, cum laude geslaagd. Nog beter dan je zus. Heb je afgekeken of zo?"

Ik hoorde die laatste opmerking nauwelijks, zo blij was ik. Mijn zus vond het niets dat ik naar dezelfde school zou gaan en was boos omdat ik betere cijfers had gehaald voor het toelatingsexamen.

"Denk maar niet dat ik je ga helpen met huiswerk. Je zult het helemaal alleen moeten doen, net als ik."

Ik kon goed leren maar was speels en kon me niet lang concentreren. Het ging niet goed op school. Ik lette niet op, kletste voortdurend en werd bijna iedere woensdagmiddag voor straf op school gehouden. De meisjes in de klas vonden me geloof ik wel aardig want ik werd tot klassevertegenwoordigster gekozen. Maar thuis was er geen ruimte en geen rust om huiswerk te maken en het interesseerde me niet wat voor cijfer ik had. Mijn rapporten werden toch altijd afgekraakt en

vergeleken met mijn zus die wel redelijk mee kon komen. Ieder jaar ging ik met de hakken over de sloot over, soms verbaasde het me zelf dat het gelukt was. Tot mijn grote verdriet mocht ik vanaf het begin van de middelbare school niet meer met Geert op een kamer slapen omdat ik nu een groot meisje was en het niet kon dat je met een broertje samen sliep. Ik probeerde er iets tegen in te brengen maar mijn moeder was zo absoluut dat ik het verder erbij liet. Ik vond het vreselijk bij mijn zus op de kamer. Ze deed af en toe heel geheimzinnig en dan moest de deur op slot als ze zich aankleedde. Later begreep ik dat ze op zo'n moment ongesteld was. Zelf duurde het bij mij veel langer tot ik een 'groot' meisje werd. Wel werd ik steeds dikker. Dat vond ik alleen vervelend omdat mijn zusje en oudere broers me ermee pestten. En mijn moeder noemde me een hobbezak. Als ze naar me keek voelde ik gewoon hoe lelijk en dik ik was. De kleren die ze voor me maakte accentueerden mijn vormeloze figuur. Op school bleef ik echter even populair. De meeste meisjes hadden verkering maar dat interesseerde me niks.

In het derde jaar viel ik flauw tijdens de gymles. De gymleraar zei dat ik naar de dokter moest voor onderzoek maar mijn moeder vond dat onzin.

"Je moet gewoon meer eten, dan gaat het vanzelf wel over."
Meer eten? Maar ik kreeg steeds te horen dat ik niet zoveel moest eten omdat ik toch al zo dik was.

"Je schiet ineens de lucht in en daar heb je eten voor nodig."
Diezelfde avond bekeek ik mezelf in de spiegel op de slaapkamer van mijn ouders en zag tot mijn grote verbazing dat ik er heel anders uitzag dan een tijd ervoor. Ik was helemaal niet dik meer, misschien zelfs een beetje te mager. En ik was groter dan mijn zus. Nu zou zij mijn kleren moeten afdragen als ik er uit was gegroeid. Daar stak mijn moeder meteen een stokje voor. Zij is de oudste en krijgt nieuwe kleren.

Als ik van school naar huis fietste begonnen er jongens te fluiten of ze wilden me thuisbrengen. Wat een onzin. Ik kon zelf wel thuiskomen. Toen er op een avond aangebeld werd stond er een jongen voor de deur. Die vroeg niet naar mijn zus maar naar mij om mee te gaan naar het schoolbal. Ik was zeer vereerd en helemaal blij toen mijn zusje ook gevraagd werd. Anders had ik de hele tijd verwijten gekregen. Ik was tot die bewuste avond altijd heel meegaand geweest. Ik ging nooit uit en kon dus niet te laat thuiskomen. Ik hielp mijn moeder waar ik kon in de hoop dat ze me een complimentje gaf. Vanaf de avond van het schoolbal werd dat anders. Ik kon het toch nooit goed doen dus het maakte niet zoveel uit of ik te laat naar huiskwam. Ruzie kwam er toch wel omdat ik iets fout gedaan had. En ik merkte dat een beetje wijn me erg ontspande. Dan kon ik lachen en net zo vrolijk zijn als de andere mensen. Zonder drank voelde ik me vaak alleen en verdrietig en vroeg ik me af wat ik eigenlijk in die kroeg deed.

Na de wijn kwam het roken en toen ik een keer een vreemde sigaret aangeboden kreeg aarzelde ik geen moment. Ik wist dat het niet mocht en mijn ouders hadden me gewaarschuwd voor verslaving aan drugs maar het kon me niks schelen. Een trekje en ik was van de wereld. Ervoor had ik al wat wijn op en ik kreeg een enorme lachbui. Het was heerlijk bevrijdend. Ik voelde me machtig en vrij. Vanaf dat moment ging ik steeds bij groepjes zitten waar een joint rondging. Tot de avond dat Geert me betrapte en me waarschuwde dat ik zo echt niet naar huis kon. Mama zou me vermoorden.

“Maar het voelt zo goed. Net alsof ik leef en blij kan zijn.”

“Dat kan wel maar het zijn drugs en dat is gevaarlijk.”

“Alcohol is zeker zo gevaarlijk,” zei ik en begon weer vreselijk te lachen. Gelukkig bracht Geert me naar buiten de kou in. Ik bedacht zelf dat het geen goed idee was om door te gaan met hasj omdat ik er wel blij van werd maar daarna was de kater

zeker zo erg. Dan voelde ik me zo ongelukkig dat het enige wat ik wilde zo snel mogelijk weer een joint. En dat zou niet goed gaan.

Op school ging het helemaal niet meer en ik bleef zitten. Mijn ouders besloten dat ik kleuterleidster moest worden. Dat was goed voor later want dan leerde ik hoe ik met kinderen om moest gaan.

“Zie je wel dat ze niet kan studeren. Hoe ze in godsnaam dat toelatingsexamen gehaald heeft weet ik niet, maar ik vermoed dat dat geen zuivere koffie was.”

Ik weet nog dat ik op dat moment iets had van: dat zullen we nog wel zien.

Omdat ik iets moest doen ging ik de opleiding maar volgen en tot mijn verbazing was het leuk. Ik haalde overal goede cijfers voor zonder er iets voor te doen. Alleen het werken in de klas met kleuters vond ik wat minder maar dat hoorde erbij. Mijn zelfvertrouwen groeide en er waren momenten dat ik vergat dat alles zo vervelend was. De leraar Nederlands regisseerde toneelstukken waar ik de hoofdrol in kreeg en ik schreef dagboeken vol. Ik was eindredactrice van het schoolblad en schrijven was mijn liefste bezigheid. Vriendjes kwamen en gingen maar ik wilde me niet binden. Ik slaagde zonder problemen voor mijn examen en iedereen ging ervanuit dat ik zou gaan solliciteren. In plaatst daarvan ging ik bij de HEMA werken om geld te verdienen en te sparen om van huis weg te komen. Een huis waar ik me niet thuis en niet welkom voelde. Een huis dat me altijd verdrietig en negatief maakte.

Ik besloot naar Amsterdam te gaan om te studeren. Ik moest alles alleen doen, mijn verhuizing regelen, zorgen voor voldoende geld voor de eerste periode, een bijbaantje zoeken en een kamer. Via een advertentie vond ik een goedkope kamer bij een oude mevrouw. Het kon me niks schelen waar ik terecht zou komen, als ik maar weg was. Mijn vader wilde me wel

helpen maar mijn moeder stak daar een stokje voor. Als ik zo nodig weg wilde moest ik het maar alleen doen. Gelukkig kende ik iemand die een busje had en hij wilde me wel verhuizen. Ik hoefde alleen de benzinekosten te betalen. De reis was wel gezellig maar ik voelde me verlaten en eenzaam. In Amsterdam aangekomen sjouwden we het bed en een kastje de trap op en ik zette de paar spulletjes op mijn kamertje. Daarna ging ik een kopje thee zetten voor de verhuizer en mezelf. Ik zag dat de oude vrouw steeds om de hoek van de deur keek. Ze zei niks. Toen het busje vertrokken was ging ik op bed liggen om rond te kijken. Het was niet echt mijn plek. Was het wel een goed idee om zo ver van huis weg te gaan. Nu was ik echt alleen. Dat duurde niet lang want de verhuurster kwam binnen.

“Het is niet de bedoeling dat je hele dagen op je kamer gaat zitten, dat kost teveel stroom. Ik ga er vanuit dat je overdag weg bent om te studeren.”

Ik durfde niet te zeggen dat ik nog niet aan het studeren was. De volgende dag was het zondag dus hoefde ik niet te doen alsof ik naar college moest maar vanaf maandag vertrok ik rond de tijd dat ik vermoedde dat de lessen begonnen.

Ik was totaal gedesoriënteerd in de grote stad. Ik kende de weg niet, alle auto's en trams raceten langs me heen en ik voelde me doodongelukkig. De mensen deden onvriendelijk en keken je niet eens aan als ze tegen je opliepen. Bij verschillende restaurants en kroegen probeerde ik een baantje te krijgen maar er was nergens plaats. Op deze manier zou ik met hangende pootjes weer naar huis moeten, dat nooit. Het zou toch ooit moeten lukken. Die avond ging ik vroeg naar bed, de volgende dag moest ik een baantje vinden. Maar weer werd ik overal afgescheept. Na een week begon ik de moed te verliezen. Ik had nog voldoende gespaard voor twee weken, maar daarna was het geld op. Toen ik in een bakker kwam waar het personeel even naar achter ging, pakte ik een brood en stopte die in mijn tas.

Daarna bestelde ik een broodje kaas. Het was best lekker weer en ik ging in het Vondelpark op een bankje zitten. De zon scheen, ik had een broodje kaas, een flesje water en een heel brood voor morgen. Alles zou goed moeten zijn maar toch voelde ik me schuldig en alleen op de wereld. Geen geld, een kamer waar ik overdag niet mocht komen, geen vrienden. Geert ver weg. Ik was al zo diepgezonken dat ik een brood jatte. Ik had zin om te janken.

“Gaat het een beetje? Volgens mij kun je wel wat gezelschap gebruiken.”

Een leuk meisje kwam naast me zitten.

“Vind je het goed als ik mijn broodje hier bij je op eet?”

Haastig veegde ik mijn ogen droog en beet in mijn broodje.

“Volgens mij woon je nog niet zolang in Amsterdam. Hoe vind je het hier?”

Voor ik het wist vertelde ik het meisje alles. Dat ik geen werk kon vinden, mijn geld oprakte en ik een oude verhuurster had waar ik niet blij van werd.

“Ik weet precies hoe je je voelt. Toen ik net in Amsterdam kwam dacht ik ook dat ik maar weer terug naar huis moest gaan. Ik vond de mensen onaardig en stug en dacht dat het nooit zou lukken om me thuis te voelen.. Maar nu loopt alles prima. Ik ben alleen nog op zoek naar een huisgenoot want mijn appartementje is te duur voor mij alleen.”

Daarna ging het allemaal heel snel. Ik ging met haar mee naar huis en binnen een paar minuten besloot ik de kamer te nemen. Het was iets duurder maar ik was vrij. Laura, zo heette ze, gaf me een officieel contract want ze wilde het graag formeel regelen. Diezelfde avond brachten we met een gehuurde bakfiets mijn spullen naar mijn nieuwe kamer. De dame was het er niet mee eens dat ik de opzegtermijn niet aanhield, maar ik vertrok.

Het nieuwe appartementje was een soort paradijs voor me. Het was leuk ingericht, we hadden een eigen keuken en douche en wonder boven wonder wist Laura een baantje voor me. De maandag er op begon ik te werken in een klein buurtwinkeltje waar ze alles verkochten. Groente, fruit maar ook suiker, meel, tandenborstels. Alles hadden ze. De twee eigenaars waren lief voor me. Ze vroegen zelfs of ik een voorschot op mijn salaris wilde hebben om de eerste periode door te komen. Maar ik wilde met een schone lei beginnen. Het werk was gemakkelijk en als ik een fout maakte werd daar heel luchtig over gedaan. Ze waren zorgzaam en vonden mij aardig. Zelf hadden ze geen kinderen en na een paar maanden vertrouwden ze me toe dat ik voor hen een soort dochter was. Of ik dat goed vond.

“Natuurlijk, heerlijk om te weten dat mensen van je houden.”

“Maar vinden je ouders dat niet raar, denk je?”

Even kwam er een wolk over mijn geluksgevoel. Ouders, ja die waren er ook nog.

Diezelfde avond schreef ik een brief aan Geert om te vertellen dat alles goed was. Ik beschreef mijn avonturen en het feit dat ik nu een leuke kamer had en een nieuwe vriendin. Bij zijn naam schreef ik: Strikt Persoonlijk. Ik hoopte maar dat mijn moeder niet zo nieuwsgierig was dat ze hem openmaakte. Dan zou ze lezen dat ik een brood gejat had. Ik drukte hem op het hart om alleen aan papa en mama te vertellen dat alles goed was met me. Hij mocht de brief echt niet laten lezen. Ik vroeg hem of hij me het adres van een goede vriend wilde sturen zodat ik de post daarnaar toe kon sturen en niet bang hoefde te zijn dat mijn moeder alles zou lezen.

Al snel kreeg ik antwoord met het gevraagde adres. Geert vond wel dat ik een brief aan onze ouders moest sturen. Die waren heel benieuwd hoe ik het maakte. Ik stuurde een kaartje met de Westertoren op de voorkant, zonder veel nieuws. Alleen maar dat het goed met me ging.

Na de eerste blijde weken werd mijn leven weer normaal en kwam de onrust weer terug. Wat deed ik in Amsterdam, waarvoor liep ik weg. Wat moest ik met mijn toekomst? Ik kon hier niet met Laura over praten. Die nam alles gemakkelijk en vlinderde overal langs. Vroeger kon ik mijn verdriet en eenzaamheid naast me neerleggen of verpakken in fantasie. Maar tegen wie moest ik de verhalen vertellen en ik had geen enkele reden om me niet gelukkig te voelen. Ik probeerde iedere avond mijn negatieve gevoelens weg te duwen en mezelf voor te houden dat ik het goed had.

Om weer een doel te hebben ging ik naar de universiteit om te kijken wat mijn mogelijkheden waren. Ik was teleurgesteld toen ik hoorde dat mijn vooropleiding te gering was voor een universitaire studie. Ik zou een colloquium doctum moeten doen en als ik daarvoor slaagde kon ik gaan studeren. Mijn grote droom was om de journalistiek in te gaan. Nederlands leek daarvoor de meest geschikte studie. Voor mijn toelatingsexamen volgde ik af en toe lessen maar het kostte me weinig moeite om te slagen. Het nieuwe collegejaar kon ik gaan studeren, kreeg ik een studiebeurs en zou ik gelukkig worden.

Het eerste half jaar ben ik niet naar huis gegaan. Ik had als smoesje dat ik geen geld had en ze hebben nooit voorgesteld om me dan wat geld te geven. Wel is Geert al vrij snel een paar dagen gekomen. Dat was gezellig en ik had het idee dat hij Laura heel leuk vond. Ik heb nog even gehoopt dat die twee iets met elkaar kregen maar het bleek al snel dat ze elkaar als gewone vrienden zagen. Van pappa kreeg ik geld om samen uit eten te gaan. Dat hebben we gedaan, heel luxe voor ons om uit eten te gaan. Meestal kook ik. Vooral mijn soep is bekend omdat ik die maak van de afgekeurde groentes uit mijn buurtwinkeltje. Alle tomaten, prei etc. waar een plekje op zit wordt apart in een kistje gelegd voor mij. Dat neem ik aan het eind van een

werkdag mee en maak er heerlijke gerechten van. Niet alleen soep maar ook saus voor de spaghetti of macaroni. En mijn winkelouders vinden het alleen maar fijn dat ze het eten niet weg hoeven te gooien. Laura koopt dan een ons gehakt en we smullen. Alle jongens die hier over de vloer komen vinden mijn eten lekker. Soms is het na een week weer uit maar vragen ze of ze nog wel af en toe mogen komen eten. Ik kan wel een restaurantje beginnen.

Laura heeft gelukkig een hele andere smaak op het gebied van jongens. Zij houdt van wild en ik meer van kalm. Dus we zitten bijna nooit in elkaars vaarwater. En bij ons allebei duurt de liefde nooit zo lang. Mijn langste verkering was een maand. Hij zat op de kunstacademie en dat moest iedereen weten. De verf droop als het ware van zijn kleren af. Verder was het een lieve jongen die veel minder stoer was dan hij zich voordeed. Ik heb hem mee naar huis genomen maar dat was een regelrechte ramp. Mijn moeder dacht dat we apart zouden slapen en ze vond hem niks, geen schoonzoon waar ze mee voor de dag kon komen. Mijn zusje had tenminste een gewone man. Kunstenaars zouden nooit voor voldoende geld kunnen zorgen en het waren mensen die het met andere vrouwen hielden. Waarom moest ik weer zo apart doen. Zelfs mijn partnerkeuze kon haar niet tevreden stellen. Daarna heb ik soms nog een vriendje meegenomen. Niet omdat ik verwachtte dat die beter onthaald zou worden maar omdat ik geen zin had om alleen te gaan. Het was nooit gezellig.

De studie was interessant en ik leerde er veel. Vaak hielp ik in de winkel om mijn studietoelage wat aan te vullen. De resultaten waren best wel goed maar toch bleef ik erg onzeker of ik het wel zou kunnen. Laura lachte me daarover uit.

“Als jij denkt dat je het tentamen slecht gemaakt hebt dan heb je zeker een 7. Ik wou dat ik zo gemakkelijk alles in mijn hoofd kon stampen.”

“Jij studeert bijna nooit en toch haal je voldoende. Ik leer hele weekenden en dan mag ik wel een goed cijfer halen.”

“Je moet eens wat meer vertrouwen hebben in je eigen kunnen. Je bent hartstikke slimme meid.”

Terwijl ze dat zei dacht ik aan mijn moeder die me steeds vertelde dat ik dom was en nooit een echt diploma zou halen. Ik zou ze weleens wat laten zien. Ik kon het wel en goed ook.

De vriendjes kwamen en gingen. Er was er geen een die mijn aandacht vast kon houden. Ik lette er goed op dat ik de pil 's avonds nam maar soms vergat ik hem en slikte ik hem pas de volgende middag.

Zonder dat ik het merkte was ik een paar weken te laat met mijn ongesteldheid. Ik dacht eerst dat ik wat ontregeld was, niks aan de hand. Toen ik voelde dat mijn borsten anders aanvoelden ben ik toch naar de huisarts gegaan. Die bevestigde dat ik zwanger was. Hij was gelukkig heel modern en vroeg me of ik blij was met de baby. Waarschijnlijk zag hij aan mijn gezicht dat dat niet zo was. Hij besprak rustig de mogelijkheden met me: het kindje houden, afstand doen of een abortus. Het kindje houden wilde ik niet. Ik wilde geen kind, ik wilde niet net als mijn moeder worden. Maar het kind geboren laten worden en dan weggeven kon ik ook niet. Dat was precies wat ik vroeger altijd dacht dat er met mij gebeurd was. Dat kon ik mijn kindje niet aandoen. Dus er bleef maar een optie over, laten weghalen.

Ik moest vier dagen wachten voordat ze de operatie uitvoerden en die dagen waren de langste dagen van mijn leven. En de langste nachten. Ik sliep nauwelijks en lag de hele nacht te draaien. Ik heb een paar keer erg veel gedronken omdat ik hoopte dat het dan vanzelf weg zou gaan maar na vier dagen ben ik naar de abortuskliniek gegaan. Laura had gelukkig niets in de gaten, die dacht dat ik liefdesverdriet had. Ze had op dat moment zelf weer een nieuwe vlam waar ze helemaal in opging dus ze zag niet hoe moe ik er uitzag.

De mensen in de kliniek waren aardig maar afstandelijk.

“Dus je weet het zeker. Als de ingreep klaar is kun je het niet meer terugdraaien. Het is definitief.”

“Ik weet het zeker.”

Met tranen in mijn ogen vertelde ik haar dat ik de baby echt niet wilde. Ik wist zelfs niet zeker wie de vader was.

De rest van de ochtend ging als een film aan me voorbij, net alsof ik het niet zelf was. Ik voelde wel een enorm verdriet en leegte nadat ik bijkwam uit de narcose.

“Is er iemand die je komt ophalen? Je kunt niet alleen naar huis.”

Ik loog dat een vriendin buiten op me wachtte. Gelukkig vond ik al snel een taxi die me thuis bracht. De taxichauffeur leek te weten dat ik net geaborteerd was. Hij vertelde dat hij vaak in die buurt rondjes draaide omdat daar regelmatig vrouwen liepen die dolgraag met de taxi naar huis gebracht werden. Verder zei hij niks maar zijn woorden sneden door mijn ziel. Ik had het gedaan. Ik had mijn kindje weg laten halen. Nadat ik betaald had ging ik binnen op bed liggen. Gelukkig was Laura niet thuis, ik hoefde niets te verzinnen waarom ik midden op de dag in bed ging liggen. 's Avonds kwam ze pas laat thuis en dacht dat ik al sliep. De volgende dag wilde ik dat mijn leven weer normaal zou worden. Dit was een vreselijke dag geweest die ik moest vergeten. Lichamelijk genas ik snel maar ik bleef maar denken aan het kleine vruchtje dat in mij gegroeid was. Ik stortte me op de studie en wilde voorlopig niks van jongens weten.

Af en toe kreeg ik commentaar op mijn uiterlijk.

“Wat is er toch met je. Je wordt zo mager. Je eet toch wel genoeg?”

Vooraf mijn winkelouders maakten zich zorgen.

“Ik heb een flinke griep gehad, dat duurt heel lang voordat je daarvan hersteld bent.”

Ik had me een paar dagen ziek gemeld voor mijn baantje en gezegd dat ik griep had. Gelukkig slikten ze dat.

In werkelijkheid huilde ik mezelf iedere avond in slaap en had ik nachtmerries over vreselijke dingen. Op een avond dacht ik dat ik alleen thuis was en liet ik me totaal gaan. Ik moest zo vreselijk huilen en voelde me diep ellendig. Ik had het gevoel dat ik weer in de dekenkist zat verstopt met dichtgeknepen keel omdat niemand van me hield. Maar nu was ik het zelf die niet van iemand kon houden. Ik was een vreselijk mens, niet waard om te leven. Ik huilde heel hard toen de deur open ging en Laura binnenkwam.

“Ik hoorde je beneden huilen. Wat is er? Er zijn genoeg jongens op de wereld, laat je niet kisten.”

Ze sloeg een arm om me heen en dat was de druppel.

Voor ik het wist gooide ik er uit dat ik abortus had laten plegen.

Ze reageerde daar vrij laconiek op en zei dat dat wel vaker voorkwam. Ik zou er wel overheen komen. Ik had ouders waar ik op terug kon vallen en een leuke familie. Mijn sociale netwerk was groot genoeg.

Ik vertelde haar dat ik helemaal geen ouders had waar ik op terug kon vallen. Ik had een moeder die nooit als een moeder gevoeld had en een vader die zich naar mijn moeder richtte. Aan hem had ik ook niets. Van mijn broers en zussen was Geert de enige waar ik een band mee had, de anderen waren vreemden voor me.

“Er is nooit van me gehouden en daarom wilde ik de baby niet. Ik wil een goede moeder zijn en dat is onmogelijk.”

“Maar je wil overal goed in zijn en dat is niet mogelijk. Vergeet het, een ongelukje kan iedereen overkomen.”

“Het is niet zomaar een ongelukje. Het vertelt me dat ik geen moeder mag worden. Dat ik een slecht mens ben.”

Ik kon niet meer stoppen en voor ik het wist stortte ik mijn hart uit en vertelde ik Laura alles over vroeger, hoe eenzaam ik me gevoeld had. Ze snapte er niets van maar voelde gelukkig dat ze

niet met allerlei gemeenplaatsen aan moest komen zetten. Het luchtte me op dat ik alles kon vertellen maar meteen dacht ik aan de consequenties. Als ze het verder zou vertellen zou iedereen me met de nek aankijken.

“Wil je dit nooit tegen iemand vertellen. Zelfs niet tegen de man waar je op een gegeven moment mee gaat trouwen. Alleen wij mogen dit weten. Niemand mag te weten komen dat ik een abortus heb ondergaan. Ik voel me smerig en schuldig.”

Daarna drukte ik haar op het hart dat ze het zelfs niet mocht vertellen als ik er niet meer was. Ze keek me aan en vroeg me of ik rare dingen van plan was.

“Als je denkt dat ik er een eind aan wil maken dan vergis je je. Ik wil leven en mijn ouders laten zien dat ik er wel toe doe en wel iemand ben waar je rekening mee moet houden. Daarvoor wil ik doorgaan.”

De weken daarna schaamde ik me voor Laura, zij wist het. Dat zorgde voor een verwijdering. Toen ze daarna nog eens echt verliefd werd en een relatie kreeg die wat langer duurde was ik jaloers op haar. Zij had alles wat haar hartje begeerde. Leuke ouders en nu weer een leuk vriendje dat om haar gaf. Om mij gaf niemand, ik was een wegwerpartikel net als....

Omdat Laura voortdurend met haar vriend op stap was bleef ik de meeste weekenden thuis. Door de week studeerde ik, werkte ik en dat was het. Ik werd uitgenodigd voor een dispuutsavond van een studentenvereniging en het thema van de avond was poëzie. Ik besloot te gaan omdat ik me thuis opgesloten en opgejaagd voelde. Toen ik de kelder binnenstapte was ik eigenlijk het liefst meteen weer omgedraaid. Het was er druk en rokerig en ik vermoedde dat al die gesprekken niet over gedichten zouden gaan. Maar ik besloot te blijven en praatte wat met deze of gene. Toen een jongen naar me toe kwam had ik het helemaal gehad met al die gasten die dronken waren en in mijn billen wilden knijpen. Ik geloof dat ik hem vroeg of hij net

zo'n etterbak was als de anderen. Hij heeft daar niet op geantwoord maar ik zag dat het hem kwetste. Een halfuur daarna besloot ik deze club mensen te verlaten. Tot mijn verbazing stond de jongen die ik afgeblaft had bij de deur. Samen zijn we door de kou naar huis gelopen. Het was best gezellig maar ik had met mezelf afgesproken dat ik nooit meer verliefd wilde worden. Voor de deur van mijn huis gaf ik hem een hand en glipte snel naar binnen. Hij moest niet denken dat hij iets bij me kon bereiken.

Die nacht droomde ik voor het eerst geen nare dingen maar over hem. Ik wist zijn naam niet eens. Waarschijnlijk zou ik hem nooit meer zien. Hij had niet gekregen waar hij voor kwam en ik ging er van uit dat hij af zou haken omdat hij niet met me naar bed mocht. Een paar dagen later zag ik hem op een bankje bij mijn faculteit zitten. Hij kwam op me af en het was duidelijk dat hij speciaal op mij wachtte.

"Ik wilde je nog eens zien. Die avond was zo onbevredigend."

Hij sloeg zijn hand voor zijn mond.

"Dat bedoelde ik niet, ik bedoel..."

"Is goed."

Ik was wel gecharmeerd van zijn onbeholpenheid.

"Dan had je toch gewoon naar mijn huis kunnen komen. Je weet waar ik woon."

Hij bloosde en ik zag dat hij daar niet aan gedacht had.

Ik stak mijn hand door zijn arm en samen gingen we naar mijn huis. Onderweg praatte hij honderd uit. Dat hij al een paar dagen daar had gezeten en dat hij me zo leuk vond. Ik verwonderde me om zijn enthousiasme en ik liet een beetje van mijn weerstand tegen mannen varen. Hij heette Sem, een leuke naam vond ik. Nou had ik zelfs een vriendje gevonden waar mijn ouders niets op tegen hadden. Hij studeerde notabene rechten. We hadden het zo gezellig en vertrouwd en voor het eerst in lange tijd maakte ik weer mijn beroemde soep. Ik was blij dat

Laura zich niet liet zien. Bijna als vanzelfsprekend eindigde de avond in bed, maar heel anders als met mijn vorige vriendjes. Ik merkte aan hem dat hij me aantrekkelijk vond en daarom voelde ik me mooi. Alles leek zo vertrouwd, net alsof ik hem al lang kende. Dit fijne gevoel wilde ik vasthouden. Ik zou hem niets vertellen over mijn angsten en mijn depressies.

We gingen al snel op bezoek bij zijn ouders. Ik voelde dat hij trots op me was en zijn ouders waren hartelijke en warme mensen. Naar mijn ouders wilde ik hem niet meenemen, dat kon nog wel een tijdje wachten, ook al wist ik dat dit een serieuze relatie zou worden. Vanaf die middag dat hij op me zat te wachten zijn we eigenlijk niet meer apart geweest. We hadden het fantastisch en deden alles samen. Soms be kroop me het gevoel dat dit niet zo kon blijven. Dat hij vast wel weer weg zou gaan met iemand anders. Hij had veel vrienden en vriendinnetjes. We trokken in het begin veel met hen op maar ik wilde niet dat hij op stap ging met een van zijn exen. Zelf had ik maar weinig vrienden. Een paar goede bekenden van mijn studie en verder Laura, mijn enige vriendin.

Ik wilde al zijn aandacht in de hoop dat hij dan bij me zou blijven. Sem werd daar soms boos over en verweet me dat ik ziekelijk jaloers was.

“Waarom denk je dat ik hier bij jou ben en bij jou slaap. Toch niet omdat ik op zoek ben naar iemand anders?”

Gelukkig ging hij steeds minder met zijn vrienden op stap en hij beloofde me dat hij niet meer met zijn ex-vriendinnetjes zou afspreken. Dat zou me gerust moeten stellen maar ik bleef bang dat hij me zou verlaten.

Laura was heel blij dat ik nu iemand gevonden had, net als zij. Jammer genoeg hadden we steeds minder tijd om iets met elkaar te doen. Toen ik vertelde dat ik wilde gaan samenwonen met Sem leek ze bijna opgelucht omdat zij nu ook kon gaan

samenwonen. Het appartementje werd een beetje te klein voor ons vieren.

We hielden een feestje om te vieren dat we ieder samen gingen wonen en we zoveel plezier gehad hadden. Ik was even heel jaloers toen ik zag dat Sem en Laura een onderonsje hadden. Ze zou toch niet uit de school klappen? Nee dat kon niet. En Laura vond Sem zeker aardig maar het was haar type niet. Ik dwong mezelf om er niets achter te zoeken. Toen ik thuis vroeg waar ze het over hadden deed Sem net alsof hij het niet meer wist. Het samenwonen ging vlekkeloos. Onze ritmes pasten bij elkaar en studie, uitgaan en belangstelling voor dezelfde dingen kwamen steeds duidelijke naar voren. We waren voor elkaar gemaakt en dat benauwde me. Hoelang kon dit duren, dit geluksgevoel. Omdat ik er vanuit ging dat het op zou houden was ik af en toe vervelend en afstandelijk. Dan verweet ik hem dat hij vreemd ging of vreemd wilde gaan. Sem kon daar heel boos over worden en dan dacht ik: "Zie je wel, waar rook is, is vuur." Ik ging dan in de logeerkamer slapen en haalde me de meeste vreselijke scenario's voor de geest. En 's nachts kwamen de nachtmerries terug. Na een paar dagen ruzie legden we het weer bij en hij verzekerde me dat ik de enige was. Ik heb hem gedwongen te beloven dat hij nooit meer alleen met een vrouw op stap zou gaan.

Sem zeurde af en toe dat hij kennis wilde maken met mijn ouders en pas na lang aandringen gaf ik toe. Het zou een familieweekend zijn waar iedereen kwam. Dan had ik weinig te vrezen van mijn moeder. Het was gelukkig gezellig en Sem had het idee dat hij in een fantastische familie terecht was gekomen. Het was druk met alle broers en zus, aanhang en een paar kleinkinderen. Gelukkig had hij geen idee van mijn echte gevoel over deze mensen. Mijn vader deed aardig tegen hem en mijn moeder hield zich in. Die was veel te blij dat ik nu een normale

man aan de haak had geslagen. Sem kende Geert al en hij beseftte dat we een bijzondere band hadden. Hij was daar helemaal niet jaloers op. Dat kon ik niet begrijpen. Als Geert af en toe bij ons kwam logeren was het alsof zijn broertje er was.

Sem studeerde eerder af en vond snel een baan in de sociale advocatuur, iets wat hij altijd gewild had. Vanaf dat moment was geld nooit meer een probleem en ik stopte met mijn baantje bij de kruidenierswinkel. Ze vonden het jammer maar begrijpelijk. Toen ik zelf afstudeerde kwamen mijn ouders zowaar naar Amsterdam voor de eerste keer. Ik had me er zo op verheugd om hen mijn leventje te laten zien, wat ik er tot nu toe van gemaakt had. Het viel zwaar tegen. Mijn moeder was gestrest en was alleen maar geïnteresseerd in de professor. Ons huisje bekeek ze nauwelijks.

“Aardig heb je het hier. Is het niet veel te wit. De muren komen gewoon op je af.”

Eigenlijk wilde ze zo snel mogelijk weer weg, terug naar hun eigen huis. Het was mijn vader die vond dat we nog even samen iets moesten gaan eten maar als het aan haar had gelegen waren ze om 3 uur alweer vertrokken. Ik had het idee dat ze trots op me was maar dat liet ze niet merken. Mijn vader wel. “Wat een slimme dochter heb ik toch. Wie had dat gedacht toen je zo slecht kon leren.”

Ik was blij toen ik ze naar de trein bracht zonder dat ik allerlei negatieve opmerkingen had gekregen. Ze waren toch speciaal voor de bul naar Amsterdam gekomen. Achteraf denk ik dat de bul belangrijker was dan de persoon die de bul gekregen had. Sem vond het een leuke bijeenkomst en was vol lof over mijn ouders.

“Zo goed dat ze hier speciaal voor komen.”

“Als ze hier niet voor komen, waar kunnen ze dan voor komen?” Ik kon het niet hebben dat ze gecomplimenteerd werden voor iets dat zo vanzelfsprekend zou moeten zijn.

Eigenlijk had ik voor mijn afstuderen al een baan. Ik had een soort stage gelopen bij de krant en toen ik daar afscheid nam vertelden ze me dat ik daar kon komen werken als ik klaar was. Het was een leuke ploeg mensen dus ik had meteen ja gezegd. Toen ik er naar toe ging om echt te werken en geld te verdienen was het eigenlijk of ik na een lange vakantie weer terug kwam. Ik kende het werk, de manier van werken en ik wist waar alles stond. Ik mocht meteen artikelen gaan schrijven. In het begin de plaatselijke nieuwtjes maar na een maand kreeg ik mijn eerste grote opdracht. Een artikel over de daklozen in Amsterdam. Dat betekende dat ik zelf mijn tijd mocht indelen. Ze verwachtten een groot stuk na twee weken. Tijdens mijn interviews met de mensen die op straat woonden en bij het Leger des Heils ontdekte ik hoe gelukkig ik eigenlijk was al voelde ik dat niet zo. Deze mensen hadden dan misschien wel een fijne jeugd gehad maar nu hadden ze daar weinig aan. Bij mij was het precies andersom. Ik kon nu genieten van alle goede dingen die mij ten deel vielen. Het werd uiteindelijk een prachtig stuk. De mensen vertelden mij heel veel, waarschijnlijk omdat ik ze mee uit eten had genomen naar een restaurant. Ze vroegen of ze er ook een glaasje wijn bij mochten drinken.

“Natuurlijk, vis moet zwemmen,” zei ik heel flauw.

Voor sommigen was dat het teken dat ze een hele fles naar binnen konden werken. Maar de tongen werden daardoor een stuk losser. Ik kon al die ontboezemingen goed gebruiken, behalve als iemand iets vertelde waar hij misschien later spijt van zou krijgen, dat liet ik uit het verhaal.

De hoofdredacteur was lyrisch over het verhaal. Misschien omdat ik het relaas had afgesloten met een speldenprik dat het een schande was dat mensen uit de vuilnisbakken moesten eten terwijl er zo’n overvloed was. De sociale advocatuur van Sem had invloed op de strekking van mijn verhalen. Hij vertelde vaak over schrijnende gevallen, mensen die geen kant meer uit

konden, en samen zochten we dan naar oplossingen. Ik merkte dat ik heel neerslachtig werd van die treurverhalen, net alsof ze mezelf raakten. Dat heb ik nooit aan Sem verteld want ik wilde graag dat hij zijn hart bij mij kon luchten.

We werkten allebei en hadden nu geld voor vakanties. Ik vond het heerlijk om in de Ardennen te gaan wandelen. Af en toe gingen we op de terugweg langs mijn ouderlijk huis maar meestal had ik daar geen zin in. Zeker niet als ik wist dat we alleen met mijn ouders zouden zijn. Die keer wilde Sem dat we langs zouden gaan en ik raakte steeds meer overstuur. Ik wilde niet weer afgebeekt en ontkend worden. Ik wilde naar ons eigen huisje in Amsterdam, veilig en warm. Sem bleef maar aandringen en ik raakte zo van slag dat ik moest huilen. Toen snapte hij er helemaal niets meer van. De hele weg naar huis moest ik huilen. Eigenlijk wilde ik het liefst meteen naar bed maar Sem hield me tegen.

“En nu vertel je me wat er aan de hand is. Wat hebben die mensen gedaan dat je niet gewoon even een beleefdheidsbezoekje kunt brengen.”

Ik zag zijn lieve gezicht en begon weer te huilen met grote uithalen. Tussen het snikken door vertelde ik hem over vroeger. Alles kwam weer boven. Mijn eenzame gevoel dat ik er niet bij hoorde, er eigenlijk niet mocht zijn en altijd alles fout deed. Ik was dom, lelijk, dik en niet de moeite waard. Het was een wonder dat ik een kerel aan de haak had geslagen. Dat zou vast niet lang duren of hij had genoeg van me. Ik hilde en praatte en heel langzaam werd ik wat rustiger. Sem luisterde naar me zonder iets te zeggen. Hij maakte een kopje thee en ik ging verder met mijn verhaal.

“Alleen Geert was vóór mij, voor de anderen was ik lucht of minder.”

“Nu begrijp ik waarom je zo tegen je moeder doet. Wat erg voor je. Ik kan het bijna niet geloven. Dat een moeder zo doet.”

Ik was blij dat hij me begreep en het niet opnam voor mijn ouders. Even overwoog ik om hem van mijn abortus te vertellen maar ik deed het niet. Ik durfde het niet, bang voor zijn reactie. Dat was mijn geheim.

We hebben tot diep in de nacht gepraat en daarna ben ik als een blok in slaap gevallen. De eerste keer in maanden want ik sliep heel slecht, heel licht. Mijn huisarts had me wel slaappillen geven maar weigerde een herhalingsrecept. Een jonge meid als ik moest zonder medicijnen kunnen slapen.

“Of is er iets anders aan de hand? Veel mensen met slaapproblemen hebben andere problemen.”

“Wat zou er met me aan de hand moeten zijn? Nee hoor, alleen dat slapen.”

“Ik kan je een verwijzing naar een psycholoog geven, misschien kun je er met hem of haar over praten wat je dwarszit.”

“Er zit me niks dwars, druk op mijn werk en dan begin ik ’s nachts te malen.”

Natuurlijk vertelde ik hem niet dat ik iedere nacht wakker lag en me doodongelukkig voelde. Niet iedere nacht, als we flink gedronken hadden sliep ik iets beter maar dan werd ik ’s morgens met een schuldgevoel wakker. Net alsof ik niet goed mócht slapen.

Mijn jaloezie werd steeds ziekelijker. Als iemand alleen maar naar Sem keek zag ik al groen. Hij probeerde me te helpen, zei dat hij van me hield en dat ik niet zo bang moest zijn dat hij me zou verlaten. Maar ik had het idee in mijn hoofd vastgezet dat hij op een gegeven moment genoeg van me had. Toen ik een opdracht kreeg in Praag waardoor ik een kleine week van huis weg was, probeerde ik om hem mee te krijgen.

“Ik wil dolgraag mee, maar ik kan onmogelijk weg op mijn werk. In die periode hebben we het extra druk en een van mijn collega’s heeft vakantie opgenomen. Het kan echt niet.”

“Dan ga ik ook niet. Ik laat je geen weekje hier alleen. En dan kom ik terug en is het opgestaan, plaats vergaan.”

Sem begon te lachen en dat versterkte mijn fantasie dat hij graag eens met iemand anders wilde vrijen.

“We hebben het toch fijn samen, het is gezellig, in bed is het fijn en ik moet er niet aan denken om je in te ruilen. Jij bent het voor me. Waarom vraag je Geert niet mee, dan ben je niet alleen.”

Hij dacht dat ik niet alleen op reis durfde. Maar toen ik het tot me door liet dringen bedacht ik me dat het geen slechte oplossing was. Geert kon me opvangen als ik uit de bocht vloog en het was gezellig om niet alleen te hoeven gaan.

Ik vond het een leuke opdracht en schoof het idee van alle verleidingen die op Sems pad zouden komen naar de achtergrond. Geert kon vrij krijgen en samen vertrokken we naar Praag. Overdag was ik druk met allerlei afspraken en gesprekken. Geert trok er in zijn eentje op uit. Goed dat Sem er niet bij was want dan moest ik me overdag ook ongerust maken. Iedere avond belde ik voor het diner. Sem kwam dan net van zijn werk en we vertelden wat we die dag allemaal gedaan hadden. Ik vroeg hem iedere avond of hij uit was geweest, of hij braaf was geweest en of hij andere vrouwen had ontmoet. Daar moest hij erg om lachen. Met Geert had ik weinig diepe gesprekken zoals we die normaal gesproken hadden. Ik denk dat hij merkte dat ik erg in mezelf opgesloten zat. Op de derde avond barstte de bom. Sem vertelde me dat hij iedere avond met een ander in bed had gelegen. Ik voelde alle bloed uit mijn lijf trekken en ging op bed liggen. De eerste minuten kon ik alleen proberen om adem te krijgen, toen begon ik te huilen. Kennelijk zo hard dat Geert onze kamer in kwam rennen.

“Wat is er, wat heb je?”

“Sem is iedere avond vreemdgegaan, ik wist het wel.”

Geert probeerde me te troosten maar alles wat hij zei viel verkeerd.

“Jij bent zeker op zijn hand. Aardige Sem, die doet zoiets niet.”

“Inderdaad, dat denk ik. Het is niets voor Sem, zo ken ik hem niet.”

“Maar ik wist het wel, alles gaat kapot wat ik wil.”

Ik werd pas rustiger nadat Geert toegezegd had dat ik zo lang bij hem mocht komen wonen totdat ik een nieuw huis had. Ik wilde geen dag meer met Sem samen wonen. De laatste dag in Praag was vreselijk. Ik moest nog wat bezoeken afleggen en mensen keken me vreemd aan toen ik met dichte keel zei dat ik me niet zo lekker voelde. De terugreis is volkomen langs me heen gegaan.

Ik ben Sem te lijf gegaan toen ik hem zag.

“Hoerenloper, gore lul, vuile rat.”

Alle scheldwoorden die in me opkwamen vuurde ik op hem af. Ik heb hem een paar flinke tikken gegeven en hij sloeg niet terug. Voor mij de bevestiging dat alles waar was.

Ik begon mijn kleren in een koffer te proppen toen hij me aan mijn arm trok en me aankeek.

“Ik ben helemaal met niemand anders naar bed geweest. Ik heb misschien te veel gedronken maar heb niemand gekust, laat staan geneukt.”

“En dat moet ik geloven, waarom heb je dan gezegd dat er iedere avond iemand anders in je bed lag?”

“Dat zei ik omdat ik genoeg had van je vraag of ik wel braaf was geweest. Net alsof ik een kleine jonge ben die naar zijn moeder moet luisteren. We hebben een volwassen relatie die op vertrouwen moet zijn gebaseerd, geen moeder zoon verhouding. Ik heb al een moeder.”

Ik keek hem aan en wilde hem weer in zijn gezicht slaan maar opeens zag ik iets in zijn ogen dat me daarvan weerhield.

Snikkend vielen we in elkaars armen op bed totdat Geert op de deur klopte die stond te wachten om me te verhuizen.

“Het hoeft niet, je had gelijk. Het was niet waar, het was een grap.”

“Leuke grap,” mompelde Geert maar hij was zichtbaar opgelucht dat ik niet op zijn kamer hoefde te logeren.

Na Praag werd het anders tussen ons. Sem had het wel eens over de Praagse lente omdat ik zoveel rustiger was geworden. Heel langzaam kreeg ik vertrouwen in onze relatie en had ik de hoop dat dit mijn partner voor het leven was. Dat maakte mijn dagen meer ontspannen en het slapen ging beter. Ik voelde me nog wel bij tijd en wijle onrustig en ongelukkig maar dat kwam dan doordat het regende of ik ongesteld moest worden. Het ging goed met mij, het moest goed met mij gaan want dat had ik zelf in de hand. Ik mocht niet in een hoekje gaan zitten kniezen. Ik was Myrna met een goede baan, een leuke vent en een mooie toekomst. Het verleden kon me gestolen worden. Die twee keer per jaar kon ik mijn ouders wel aan. Ze zouden me niet klein krijgen.

Ik wilde graag een kind. Mijn oudere zus had drie kinderen en als ik haar zag beseftte ik dat ik dat ook wilde. Ik zei in eerste instantie niks tegen Sem maar vergat de pil heel vaak. Iedere maand opnieuw de teleurstelling dat ik toch ongesteld werd. Sem merkte het toen hij een zwangerschapstest in de prullenbak zag liggen. Stom van me om die niet beter weg te gooien maar eigenlijk was ik blij dat hij het nu wist.

“Vind je het erg dat ik bezig was om zwanger te worden zonder dat je het wist?”

“Ja natuurlijk, dat is toch een beslissing die je samen neemt. Nu heb ik het gevoel dat ik zaaddonor mag zijn en me verder nergens mee mag bemoeien.”

“Nee, Sem, dat is niet waar. Er is er maar één die de vader van mijn kinderen mag zijn en dat ben jij. Maar ik was bang dat jij het nog te vroeg zou vinden. Dat je langer wilde wachten terwijl ik het gevoel heb dat ik er aan toe ben.”

“Ik vind het inderdaad een beetje snel. We kunnen nu genieten van het leven, straks met een kind wordt alles anders.”

“Ik voel me niet compleet. Het schrijven gaat goed, ik werk met plezier maar er ontbreekt iets. Een eigen kind is een nieuw begin, een nieuwe start om alles achter me te laten. Dan kan ik laten zien hoe een moeder moet zijn.”

Nadat ik dat gezegd had besepte ik dat er een andere kant aan kinderen krijgen zat.

“Ik ben bang dat ik mijn angsten en negatieve fantasieën op de baby over zal brengen. Dat mijn kind niet gelukkig wordt omdat mijn DNA vervuild is. Ik wil niemand aandoen wat ik zelf heb meegemaakt. Je hebt gelijk. Het is geen goed idee.”

Sem stelde me gerust en zei dat wij perfecte ouders zouden worden. Gek genoeg was hij nu degene die me overhaalde om helemaal met de pil te stoppen en er voor te gaan. Hij wilde pappa worden.

In het verleden hadden we besproken dat we wilden trouwen voordat er een baby kwam. Maar ik wilde absoluut geen groot feest. Klein intiem en zonder mijn ouders. Jammer dat daardoor de ouders van Sem ook niet uitgenodigd zouden worden want ik kon het nooit aan mijn ouders verkopen dat zijn ouders er wel bij geweest waren. Ik wilde een klein select groepje. Ik koos voor Geert en Laura, de twee mensen die me na Sem het dichtst bij stonden. Al zag ik Laura niet vaak meer, het bleef mijn beste vriendin. Sem nodigde zijn twee hartsvrienden uit.

Ik vond het een geweldige ervaring en toen ik “ja” zei tegen de ambtenaar voelde ik een ja vanuit mijn diepste kern. Hij had een grappig verhaal over trouwen en houden van. Ik kreeg een prachtige ring en toen ik de ring aan de hand van Sem schoof realiseerde ik me dat dit echt een fysieke band tussen ons schiep. Mijn mooie boeketje bloemen gooide ik in de lucht zonder dat iemand het opving. Ik zag een klein meisje

verwonderd kijken en de bloemen oprapen. Na afloop gingen we lekker met zijn zessen Chinees eten. Het was een heerlijke middag zonder een enkele wolk. Precies zoals ik mijn bruiloft wilde.

Die avond wilde ik onze nieuwe band liefelijk bevestigen. Ik wilde voor eeuwig de vrouw van Sem zijn, niets kon ons scheiden. Dit was geluk. Ik denk dat ik die avond wel drie keer klaar kwam, net als Sem. Niet om zwanger te worden want ik was net ongesteld geweest maar wel een eerste vrijpartij als potentiële vader en moeder.

Ik vertelde terloops tegen mijn ouders dat we getrouwd waren. Ik verwachtte een stortvloed van narigheid maar mijn moeder reageerde verrassend ontspannen. Volgens mij was ze blij dat ze niet weer naar Amsterdam hoefde te komen. Mijn vader vond het wel vervelend dat hij niet uitgenodigd was.

“Waren de ouders van Sem er wel bij?”

Ik was blij dat ik naar alle eerlijkheid kon zeggen dat die ook geen uitnodiging hadden gehad. Geert wel maar die had niks gezegd omdat ik hem op het hart gedrukt had om het niet aan onze ouders te vertellen.

Tijdens het eten wilde ik geen wijn drinken want je wist maar nooit of de zwangerschap al begonnen was. Ik heb me niet gerealiseerd dat dat voor mijn moeder het teken was dat ik zwanger was.

De eerste twee maanden na ons trouwen gebeurde er niets. Dat wil zeggen dat we wel vaak vreeën maar iedere keer was ik ongesteld. Tijdens de vruchtbare periodes bleef ik extra lang liggen na de zaadlozing. Terwijl ik daar lag was het net alsof ik voelde hoe het eitje zich nestelde. Onzin natuurlijk maar die keer na een romantisch etentje is het raak geweest. Ik was zwanger van een meisje, dat wist ik zeker. Ik zou een meisje krijgen en haar met alle liefde van de wereld omringen. Als ik er aan dacht

zag ik allerlei gevaren, was ik bang voor een slechte afloop. Als ik er met Sem over praatte zei hij dat dat kwam door de hormonen, dat alle zwangere vrouwen dat hadden.

De ouders van Sem waren in de wolken toen ze hoorden dat ik zwanger was. Ze zouden een kleinkind krijgen. Sems moeder knuffelde me zowat dood. Sems vader bleef zijn zoon maar op de schouder slaan met de woorden "Jongen dan toch, jongen dan toch."

"Mag ik af en toe oppassen, of wil je dat niet."

"Natuurlijk mag dat," zei ik, niet wetend dat ik daar later heel anders over zou denken.

Mijn ouders reageerden heel anders. Ik belde ze op een dinsdagavond. Dat weet ik nog zo goed want op maandag keek ze naar een serie en op woensdag was ze naar een vrouwenclubje. Ik kreeg mijn vader aan de telefoon en ik vertelde hem het blijde nieuws. Hij reageerde blij maar voor hij me echt kon feliciteren was mijn moeder er zoals gewoonlijk als de kippen bij en trok de hoorn uit zijn handen. Ik wilde haar vertellen dat ik een verrassing had maar voor ik iets kon zeggen zei ze dat ik in verwachting was. Mijn aankondiging viel echt in het niets.

"Je wilde geen wijn bij het eten en anders drink je een heleboel dus ik dacht, die is bezig met zwanger worden of ze is al zwanger. Ik was natuurlijk zo discreet dat ik niets gezegd heb maar het verbaasd me dus niets dat je deze boodschap hebt." Geen felicitaties, geen hoe voel je je. Ik voelde een grote kilte maar wist dat ik die niet dichterbij moest laten komen. Niets mocht mijn meisje raken. Van een collega had ik een boek over moederliefde, de verbinding tussen moeder en kind die er al vanaf de conceptie is. Die band zou ik met mijn kind opbouwen. Mijn band met mijn moeder was een grote broddellap.

Zonder dat Sem het wist had ik besloten om na de bevalling ontslag te nemen bij de krant omdat ik als freelancer wilde gaan werken. Dan had ik meer tijd voor mijn kindje en kon zelf mijn tijd indelen. Sem was boos toen hij het hoorde.

“Dat zijn toch zaken die je samen bespreekt, wat is dat voor raar gedoe.”

Raar, vreemd, dat waren woorden die al zo vaak naar mijn hoofd gegooid waren maar nu kon het me niets schelen. Ik koos voor mijn kind. Natuurlijk begreep ik dat Sem boos was en ik bood mijn excuses aan.

“Voortaan zal ik alles met je bespreken. Sorry dat ik ontslag heb genomen zonder te overleggen maar ik wist dat het financieel in orde was. En ik was bang dat jij het tegen zou houden.”

“Als jij iets wil zal ik het nooit tegenhouden. Zo gaan we niet met elkaar om. Maar ik wil wel graag serieus genomen worden.”

We kusten het af en alles was weer goed.

Ik was in de wolken en kocht van alles voor de baby. Het beste van het beste was niet goed genoeg voor haar. Ik was ervan overtuigd dat het een meisje zou worden en kocht allemaal roze spullen. Sem vroeg me eens wat ik zou doen als het een jongen zou worden maar toen werd ik boos.

“Bemoei je er niet mee. Dit is mijn gevoel als moeder en ik weet zeker dat het een meisje is. Zo kan ik zorgen dat de alles weer goed komt. Ik ga de hele opvoeding zelf doen, geen crèche, geen oppas, geen kinderdagverblijf of zo.”

“Maar hoe denk je dat je kunt werken met een baby erbij. Als ze klein zijn slapen ze nog veel maar als ze groter worden hebben ze de hele dag je aandacht nodig. Dan kun je er geen verhalen voor de krant bij schrijven.”

Ik reageerde furieus op zijn ideeën.”

“Ik ben speciaal freelancer geworden om mijn eigen tijd in te delen en nu denk jij dat ik dan niks doe?”

“Nee, maar ik weet van verhalen van mijn collega’s dat thuiswerken met een baby heel moeilijk is, zeker als ze wat groter worden.”

“Een moeder hoort thuis om voor haar baby te zorgen. Dan schrijf ik een tijdje maar wat minder.”

Gelukkig was ik mooi zwanger, ik kreeg veel complimenten dat ik er zo stralend uitzag. Ik had een mooi buikje dat alleen aan de voorkant uitstak. Toen ik naar mijn ouders ging vertelde mijn moeder dat het een jongen zou worden omdat ik naar voren dikker werd. Ik moest er om lachen.

“Dat is een fabeltje, ik krijg een meisje.”

Mijn moeder vond het niet leuk dat ik haar niet geloofde.

“Je kijkt nu blij omdat je een meisje verwacht maar ik hoop dat je er geen last mee krijgt. Ik weet er zelf alles van hoe moeilijk het is.”

Ik deed net of ik het niet gehoord had. Ik wilde niet dat ze mijn blijde gevoel afpakte.

“Mama, ik ben heel blij met een meisje. We verheugen ons er allebei op en gaan er alles aan doen om haar een fijn leven te geven.”

Die kon ze in haar zak steken.

“Die hoogdravende gedachtes hadden we vroeger allemaal niet. Iedere dertien maanden een kind en dat was dat.”

Haar vader probeerde de zaak te relativeren en zei dat hij altijd erg blij was geweest met zijn kinderen.

Haar moeder maakte haar ongerust met allerlei waarschuwingen en goede raad.

“Veel rusten, niet teveel eten, geen lange autoritten, dat is slecht voor de hersenen.”

Die laatste opmerking betekende dat we er niet meer heen hoefden tot na de bevalling. Dat was echte rust voor mij.

De bevalling zelf was zwaar en heftig. Ik had nooit gedacht dat er zoveel emoties los zouden komen tijdens al die pijnen die door je lijf gaan. Er waren momenten van grote blijdschap maar zeker ook momenten dat ik niet meer wilde, dat ik alleen wenste dat er een eind aan alles zou komen. Mijn ellendige gevoel tijdens en na de abortus kwam naar boven en ik dacht dat dit mijn straf was. Het duurde bijna 24 uur totaal en ik was uitgeput aan het eind. Het hoefde allemaal niet meer, ik wilde geen kind, ik wilde geen wee meer hebben. Het moest stoppen want ik merkte dat ik de controle over mezelf aan het verliezen was. Zelf had ik me voorgesteld dat ik snel volledige ontsluiting zou hebben, even persen en daar was ze dan. Maar de ontsluiting ging bij mij per millimeter. Na iedere controle zei de vroedvrouw dat het niet erg hard opschoot. Ik wilde heel graag thuis bevallen omdat we dan daarna samen met z'n drieën zouden zijn en niet in de klinische ziekenhuisomgeving. Maar voor een thuisbevalling duurde het allemaal te lang.

“Ik denk dat het tijd wordt om een ambulance te bellen. De ontsluiting schiet niet op en voor de baby wordt het zwaar.” Toen de vroedvrouw dat zei leek het alsof mijn lichaam daar op reageerde. Ik voelde mijn baarmoedermond als het ware opengaan. Waarschijnlijk verbeelde ik me dat maar ik was niet verbaasd dat bij de volgende touché de ontsluiting zo ver was dat ik mocht gaan persen. Dat was een heerlijk gevoel. Het persen deed veel pijn maar nu had ik het gevoel dat het ergens goed voor was. Toen Sem me vertelde dat hij de haartjes zag wist ik dat alles in orde zou komen. Nog een paar persweeën en mijn kleine meisje was geboren.

Sem mocht de navelstreng doorknippen en ik zag tot mijn stomme verbazing dat het een jongen was. Voor ik er iets over kon zeggen viel Sem ontroerd in mijn armen om me te bedanken en te feliciteren met onze prachtige zoon. Hij was zo trots op

me. Daardoor kon ik alleen maar meegaan in zijn geluk. We hadden een gezond kind maar het was geen meisje.

“Hoe gaan jullie hem noemen?”

Deze vraag van de vroedvrouw overviel me een beetje. Ik had eigenlijk geen naam voor een jongen in mijn hoofd. Een meisje zou Justine genoemd worden. Sem hoefde er niet zolang over na te denken.

“Wat vind je van Justin?”

Een prima naam, onze zoon zou Justin heten.

Ik hoefde hem niet meteen naast me te hebben en wilde alleen nog slapen. Ik werd wakker toen ik hem hoorde huilen. Mijn borsten spanden zich, de melk begon te stromen. Na wat onhandige pogingen lukte het mijn zoon om te drinken. Het voelde heel speciaal en gaf een warme sensatie. Hij was zo mooi en gaaf. Ik voelde me vol liefde en wist dat ik veel van hem zou houden, al was het geen meisje. De roze kleertjes konden we wel bewaren voor ons tweede kindje.

Ondanks mijn goede voornemens om veel van hem te houden had ik het er toch moeilijk mee. Ik deed er luchtig over tijdens de eerste dagen maar ik realiseerde me dat ik mijn eigen leven als het ware wilde overdoen maar dan goed. Met een jongen kon dat niet. Ik wilde een wolk van een meisje, een prinsesje dat niets tekort zou komen. Gelukkig werd mijn ontevredenheid snel minder. Iedere keer als ik naar mijn zoon keek werd ik warm van binnen en wilde al het goede voor hem. De meisjeskleden gingen zo lang in een kist voor later, als mijn kleine meisje geboren zou worden. Heel even speelde door mijn hoofd dat het kindje dat niet geboren mocht worden misschien een meisje was geweest. Ik drukte de gedachte ver weg. Ik had nu een zoon en ik moest en zou ervoor zorgen dat we het samen goed hadden.

Voordat mijn zwangerschapsverlof over was zei ik mijn baan op. Sem was woedend omdat ik recht had op zwangerschapsverlof

en dat gooide ik zomaar weg. Ik snapte wel dat hij er moeite mee had dat ik weer eigenzinnig gehandeld had. Maar ik was bang dat hij me ervan zou weerhouden en allerlei argumenten zou hebben om toch maar door te gaan met mijn vaste baan. Ik probeerde hem uit te leggen dat ik bang was dat het niet goed zou gaan met mij en de baby en ik wilde alle omstandigheden zo optimaal mogelijk maken. En daar hoorde ergens anders werken niet bij. Ik zou het thuis doen, samen met Justin. Natuurlijk vond ik het niet prettig dat Sem voorlopig alleen voor ons geld moest zorgen en ik was er benauwd voor dat na verloop van een paar jaar niemand me nog nodig had. Dan was ik afhankelijk van mijn man en moest ik aan hem geld vragen om mijn kind alles te geven wat zijn hartje begeerde.

Justin was een gemakkelijk kind dat goed alleen kon spelen. Ik kocht leuke spullen voor hem en hij verveelde zich nooit. Ik was hele dagen met hem in de weer om weer iets nieuws aan te dragen. Als er vrienden op bezoek kwamen verbaasden ze zich over zijn grote woordenschat en zijn concentratie.

“Hij lijkt veel ouder dan hij is, laat je hem ook wel kind zijn?”

Ik schrok van het commentaar en besloot hem wat minder kennis op te dringen.

Sem vond dat hij met andere kinderen moest leren omgaan maar daar hadden we nog tijd genoeg voor. We hadden er soms een beetje woorden over maar steeds trok Sem aan het kortste eind.

“Het is niet goed voor Justin om alleen maar hele dagen met jou te zijn. Hij moet leren om met andere kinderen om te gaan, te delen en weten dat hij niet alleen op de wereld is en alles om hem draait.”

“Maar alles draait wel om hem. Hij is het liefste wat ik heb, samen met jou natuurlijk.”

“Dat weet ik wel maar er zijn zoveel kinderen die naar de crèche of een kinderdagverblijf gaan. Die komen er heus niet allemaal als kneusjes uit. Het is goed voor een kind.”

Hij mocht van mij praten als Brugman, vier jaar was een mooie leeftijd om naar school te gaan.

Ik voelde me steeds meer een waardeloos iemand. Niet de moeite waard om van te houden, dat had mijn moeder als eerste heel scherp gezien. Waarom Sem bij me bleef was me een raadsel. Justin had geen keus, ik ben zijn moeder en zal dat altijd blijven, hoe slecht ik ook ben. Waarom ben ik ooit geboren? Wat voor nut heeft mijn leven? Ik heb zelfs mijn eerste kind niet de kans gegeven.

Ik merkte wel dat ik door het thuiszitten steeds onrustiger werd. Het was leuk om te spelen met Justin maar soms voelde ik me een beetje infantiel als ik weer een verhaaltje vertelde of liedjes zong van 's morgens vroeg tot het naar bed gaan. Sem mocht absoluut niet weten dat ik me niet gelukkig voelde want dan had hij een reden om Justin weg te sturen. Steeds vaker zat ik overdag even op de WC om een moment voor mezelf te hebben. Niet dat Justin veel aandacht vroeg maar ik werd zo onrustig in mijn hoofd en was bang dat hij daar iets van zou merken. Als hij sliep en Sem was nog niet thuis zat ik soms neerslachtig op de bank. Tegen de tijd dat hij thuiskwam was ik dan weer zogenaamd blij en vol vertrouwen. Tot hij op een keer vroeg thuis kwam omdat een vergadering was afgelast. Ik zat te huilen op de bank en hij was heel lief voor me. Maar ik zag aan zijn gezicht dat hij vond dat er dingen moesten veranderen. “Het is niet goed dat je hele leven om Justin draait. Je bent zo'n goede journalist en dat laat je helemaal schieten.” “Ik ben helemaal geen goede journalist, voor mij 10 anderen.” “Dat is niet waar. Doe mij een plezier en probeer het nou.” “Nog even, en dan mag hij naar de basisschool.”

“Dat duurt nog twee jaar. Tegen die tijd kunnen ze jou wegbrengen. Je zult een betere moeder zijn als je wat meer tijd voor jezelf neemt.”

Dat argument bleef wel bij me hangen. Zou het beter voor Justin zijn? En beter voor mijzelf?

Een week later zette Sem me voor het blok.

“Ik heb hem opgegeven voor Kiekeboe, het kinderdagverblijf hier vlak om de hoek. Volgende week mag hij een keer proefdraaien.”

Ik had de neiging om Sem te slaan dat hij me dit aandeed maar besloot me erbij neer te leggen. De rest van de week bereidde ik Justin voor op de scheiding tussen ons. Ik vertelde hem dat het niet mijn idee was maar van zijn vader. Justin leek er weinig last van te hebben en vroeg ronduit over Kiekeboe.

Toen we hem voor de eerste keer wegbrachten moest ik vreselijk huilen. Justin keek bijna helemaal niet meer naar me en begon meteen met de andere kinderen te spelen. Ik zag dat hij blij was en probeerde mijn eigen verdriet te verbergen. Terug thuis was de kamer leeg en kroop ik in bed. Tot half twaalf bleef ik liggen, toen mocht ik hem weer gaan halen. Wat moest ik nu met mijn leven nu hij de hele morgen weg was. Justin vond het heerlijk en wilde de volgende dag weer naar juffie toe. Hij speelde lief met de andere kinderen en had geen moeite met afscheid nemen. Ik voelde me afgedankt en overbodig. Juffie was het liefste van de hele wereld. Ik was ook wel lief, zei Justin, maar hij ging met juffie trouwen.

Tegen Sem vertelde ik die avond dat ik opgelucht was dat ik van de constante zorg verlost was maar in mijn hart was er alleen maar verdriet omdat zijn kindertijd voorbij was. Ik wist dat ik Sem voor de gek hield als ik zei dat het zo goed voor me was.

“Dit had ik veel eerder moeten doen. Maar hoe moet dat nou als we nog een dochtertje krijgen. Dan kan ik weer niet werken.”

Sem wuifde mijn argumenten weg.

“Voorlopig komt er nog geen tweede en als dat zo is zien we wel weer verder.”

Na een paar weken begon het te wennen. De eerste week lag ik iedere morgen in bed te huilen met een foto van Justin in mijn armen. Hij kwam met allerlei verhalen thuis en ik begreep dat het nodig voor hem was om met andere kinderen om te gaan. “Juffie is niet lief mamma, jij bent het allerliefste van de hele wereld.”

“Wat heeft juffie dan gedaan of gezegd? Wil je niet met haar trouwen?”

“Nee, ik ga met jou trouwen want jij kunt veel mooiere verhalen vertellen. En zij doet soms boos en jij nooit.”

Op dat moment besliste ik dat ik weer wilde gaan schrijven en die middag mailde ik een open sollicitatie naar mijn oude werkgever. De volgende dag ontving ik al een antwoord. Ik kon meteen aan de slag. Het deed me zo goed dat ze me gemist hadden en vonden dat ik goed was. Iedereen was zo hartelijk en enthousiast dat ik dat zelf ook werd. Het was goed zo. Ik was blij dat Sem de knoop voor me had doorgehakt. Het was goed voor Justin en ik kon weer verder. Ik kreeg meteen een opdracht voor een groot artikel en binnen een paar weken was ik als vanouds aan het werk. Het verschil was wel dat ik nu mijn eigen tijd kon indelen. Vaak werkte ik 's morgens en 's avonds als Justin naar bed was. Heel af en toe moest ik in de middag ergens naar toe om te interviewen en dan nam Sem de honneurs waar.

Na twee jaar hard werken merkte ik dat de onrust weer terugkwam. Zonder iets te zeggen ‘vergat’ ik de pil. Maar de gewenste zwangerschap van een meisje liet op zich wachten. Sem kwam er achter dat ik weer zwanger wilde worden toen hij een test in de prullenbak vond. We hadden woorden omdat hij mij achterbaks vond. Dit was al de tweede keer dat hij via de prullenbak er achter moest komen dat ik graag een kind wilde. Ik

kon hem niet vertellen waarom ik zo naar een meisje verlangde, naar een baby die van mij afhankelijk was en die ervoor zorgde dat ik iemand was. Ook al waren ze nog zo tevreden over mijn schrijfwerk, ikzelf was niet de moeite waard.

Steeds vaker zat ik boven mijn toetsenbord, keek naar het scherm maar er kwam niets uit. Gelukkig moest Sem vaak 's avonds werken dus die merkte niets aan me. Ik kreeg minder opdrachten. Niet dat ze niet goed waren maar ze misten de extra touch die ik er vroeger aan gaf. Een collega vroeg me om een artikel te schrijven over de verstoorde droom van een tienermoeder. Ik weigerde pertinent. Dat kwam veel te dicht bij. "Nee dat is een onderwerp waar ik niet over wil schrijven. Dat vind ik veel te erg. Voor de moeder en voor het kind."

Mijn collega drong erg aan, ze vonden mij de meest geschikte persoon voor dit onderwerp. Toen mijn collega vroeg of ik het niet wilde omdat ik zelf misschien een tienermoeder was geweest barstte ik in tranen uit. Ze wilde natuurlijk weten waarom het me zo emotioneel maakte maar ik wilde haar niet vertellen over mijn abortus en mijn wens om een tweede kindje te krijgen wat niet lukte.

"Ik zal het de chef zeggen dat je dit onderwerp niet wil."

Ik realiseerde me dat er dan allerlei veronderstellingen geopperd zouden worden die misschien wel dicht bij de waarheid zouden liggen. Het was beter om de opdracht aan te nemen om geen slapende honden wakker te maken.

"Ik ga het toch doen. Best leuk om al die jonge meiden te interviewen."

Ik werkte keihard, deed allerlei research en had veel gesprekken maar ik was er met mijn gedachten niet bij. Iedere keer had ik weer het beeld van de abortuskliniek voor ogen en zei een stemmetje tegen me dat het mijn eigen schuld was dat ik nu niet zwanger werd. Het lukte me niet om de diepte in te gaan en zinvolle en boeiende informatie op te schrijven. Ik was blij toen

het klaar was en ik het weg kon sturen. Alsof ik een stukje van mijn verleden weg kon sturen. Tegelijkertijd wist ik dat ik het beter kon, dat dit een heel minimale prestatie was. Het verbaasde me niet dat ik het stuk terugkreeg. Ze zouden het niet publiceren wegens gebrek aan diepgang. Mijn collega vroeg me of zij het moest herschrijven omdat ik kennelijk teveel begaan was met het onderwerp. Ik gaf haar al het materiaal en vroeg haar er iets van te maken. Mij lukte het niet. Ik moest ervoor zorgen dat mijn onderwerpen ver van mijn bed stonden.

Ongelukkigerwijs ontdekte Sem de mail waarin mijn tienermoederartikel geweigerd werd. Hij zocht iets op mijn computer en las de boodschap. Hij vertelde het me pas toen ik hem vroeg om een traject voor IVF in te gaan. Hij vond dat het niet goed met me ging en liet tussen neus en lippen weten dat hij had gelezen dat ik een opdracht terug had gekregen. Het werd me helemaal zwart voor mijn ogen en ik heb hem zo hard geslagen dat hij zich op de WC verschanst heeft. Ik had het gevoel dat hij me bespioneerde en niet meer van me hield. Nadat ik gekalmeerd was zat ik op de grond te huilen. Gelukkig was Justin er niet.

“Wil je me kwijt? Dan zorg ik wel dat je me kwijt raakt.”

“Nee, ik wil niet scheiden of zo. Maar een nieuwe baby is geen oplossing. Je moet aan jezelf gaat werken.”

“Een baby is wel een oplossing. Dan voel ik me weer nodig en gelukkig.”

“Maar je bent zonder een extra baby ook nodig. Justin en ik hebben je nodig.”

“Ja, dat zal wel. Ik ben een goede huisvrouw.”

“Ik heb het idee dat je depressief bent al verberg je het uitstekend.”

Toen heb ik Sem vertelt hoe ellendig ik me voelde. Terwijl ik alle redenen had om gelukkig te zijn. Ik heb hem verteld dat ik niet normaal was en dat dat al heel lang speelde. De onrust komt en

gaat, is de ene keer sterker en zwakt dan weer af maar over de hele linie is er een gevoel van falen. Vooral als ik bij mijn ouders kom vliegen de muren op me af en wil ik hen iets aandoen. Ik vertelde hem hoe ik gekleineerd en genegeerd werd, nooit iets goed deed.

"Ik doe er gewoon niet toe."

"Ik dacht dat je er een beetje over heen zou zijn nu Justin er is. Maar als het je geruststelt: voor mij doe je er heel veel toe. Ik zou niet weten wat ik zonder jou zou moeten."

"Ik wil niet zo zijn. Ik wil een gelukkige vrouw en moeder zijn, niet iemand die altijd loopt te piekeren."

"Voorlopig gaan we niet meer naar je ouders toe. Pas als je weer tot rust bent gekomen gaan we weer eens bij hen op bezoek. Maar ik vind wel dat je professionele hulp moet zoeken. Het is niet goed zoals je nu in je eentje bezig bent. Ga er eens met onze huisarts over praten. "

Ik was het niet met hem eens maar zei tegen hem dat ik het zou overwegen.

De weken erna ging het stukken beter, het leek wel of de uitbarsting de lucht geklaard had. Ik besepte dat ik het niet meer over IVF moest hebben maar niemand kon mij iets in de weg leggen om op een natuurlijke manier weer zwanger te worden. Ik wist precies wanneer mijn ovulatie plaatsvond en wilde dan stevig vrijen, het liefst een paar keer per nacht. Ik geloof dat Sem niets doorhad. Hij was wel extra lief voor me als ik ongesteld was dus misschien vermoedde hij wat. We praatten er niet over. Als ik menstrueerde voelde ik me altijd al zwaar en negatief. In deze periode werd dat nog erger. Ik kon maar weinig van Justin velen en stopte met het vertellen van verhalen voor het slapen gaan. Het leek alsof hij begreep dat het niet goed met me ging want hij zeurde niet. Terwijl ik wist hoe belangrijk die intieme momenten voor het slapengaan voor hem waren.

Na het debacle met het tienermoederstuk kreeg ik minder opdrachten. Dat maakte dat ik meer tijd had om na te denken en te malen. Minder werk betekende minder geld maar Sem verdiende steeds meer. Hij werkte steeds harder en langer en soms had ik het gevoel dat hij alleen thuis kwam om te slapen. Behalve in mijn vruchtbare periodes werd er nooit meer spontaan gevreeën. We lagen samen in het tweepersoonsbed, kusten elkaar goedenacht en vielen in slaap. Meestal werd ik na een half uur weer wakker om dan uren wakker te liggen.

Sem kwam plotseling met het idee om naar het platteland te verhuizen, vlak bij Amsterdam had hij een leuk en betaalbaar huis gezien. Er zat een grote tuin bij, ideaal om eigen groente te kweken en alle ruimte voor Justin om te spelen. Ik kon vanuit huis gaan hardlopen en er was een zwembad vlakbij. Justin was bijna 8 jaar en als we wilden verkassen moesten we het nu doen. We hadden het vaak over verhuizen gehad maar nu het zo dichtbij kwam voelde ik me voor het blok gezet. Wat moest ik op het platteland? Min of meer buiten mij om werd alles geregeld en tekenden we de koopakte.

Door alle rompslomp werden mijn problemen naar de achtergrond verdreven. Het inpakken, spullen weggoeien, nieuwe meubels aanschaffen. Het was een drukke tijd waarin ik veel aandacht aan Justin moest besteden. Hij had er verdriet van dat hij al zijn vriendjes moest achterlaten in Amsterdam. Zelfs aan de nieuwe baby dacht ik maar heel af en toe. Ik wilde zo graag gelukkig zijn dat ik alle ongewenste gedachtes ver van me afschoof. Maar ze lieten zich niet afschuiven. Zeker niet toen ik merkte dat Justin het niet prettig op school had en werd uitgescholden. De kinderen in het dorp vonden hem een professor. Hij wist inderdaad veel voor zijn leeftijd maar het was zo gemeen om daar iemand mee te pesten.

De andere moeders in het dorp waren met andere dingen bezig dan ik en bovenal, ze leken allemaal zo gelukkig. Ik had weinig contact en omdat Sem meer reistijd had zag ik hem nog minder dan in Amsterdam. We deden nooit meer iets leuks omdat we Justin niet bij een oppas wilden laten en Sem had geen zin om weer terug naar Amsterdam te gaan voor een film of toneelstuk. Toen ik twee weken lang geen zinnig gesprek met een andere volwassene gehad had besloot ik naar de huisarts te gaan. Ik voelde me alleen en nutteloos. Heel af en toe schreef ik nog maar de grootste deel van de dag zat ik voor me uit te staren en te wachten tot Justin thuis uit school kwam. Ik vroeg me af of hij iets in de gaten had.

"Waarom ben je zo stil mam? Gaan jullie scheiden?"

Daar moest ik om lachen, een scheiding tussen Sem en mij, stel je voor. Zonder dat ik het besepte vertelde ik hem over mijn jeugd, hoe ik me voelde als klein kind. Ik had er meteen spijt van dat ik het verteld had maar kon niet meer terug.

"Het is een geheim tussen ons. Beloof je het nooit verder te vertellen?"

Hij kruiste zijn vingers en gaf me een kus.

"Ik zal dit geheim nooit aan iemand verklappen. En ik ga heel goed voor je zorgen."

"Hebt u dat allang of is het begonnen na de verhuizing?"

De huisarts vroeg me allerlei onzinnige dingen maar ik had besloten hem niets te vertellen over de ware reden.

"Ik voel me erg depressief en zou graag een verwijsbrief naar een psycholoog willen hebben."

De arts keek me lang aan en vroeg me of ik niet iets meer wilde vertellen. Dit was erg summier.

"Ik wil heel graag nog een baby maar dat lukt niet en mijn man is altijd weg. Ik voel me zo ongelukkig."

Na nog wat heen en weer gepraat kreeg ik een verwijsbrief maar hij vertelde me dat het nog maanden kon duren voor ik een

intake kon hebben. Ik was niet de enige die zich ongelukkig voelde.

Ik had me aangemeld bij een psychologische praktijk in een ander dorp en na 4 maanden kreeg ik een uitnodiging. De intake was formeel maar ik voelde me op mijn gemak bij deze aanpak. Ik had me voorgenomen om niet mijn hele hebben en houwen bloot te geven maar alleen iets te krijgen waardoor ik rustiger werd en beter kon slapen. Door het nachtenlange waken werd ik steeds vermoeider en ongelukkiger. Vroeger sliep ik al als ik mijn kussen aanraakte. Nu lag ik naast een snurkende Sven en viel ik pas in slaap tegen de ochtend. Ik weigerde om naar de logeerkamer te verhuizen want dat was voor mij het einde van de relatie. Niet dat ik het gevoel had dat we man en vrouw waren. Vrijen was er nooit meer bij omdat ik er geen zin in had. Er was niets dat me op kon winden. Sven had een keer voorgesteld om een softpornofilm te huren. Terwijl we ernaar keken werd hij steeds meer opgewonden en ik walgde steeds meer van al dat gedoe. Aan het eind heb ik hem voor de lieve vrede afgetrokken maar ik vond er niets aan.

Tijdens de eerste sessie met de psycholoog lukte het me haar ervan te overtuigen dat het kwam door de grote overgang tussen stad en dorp. Ik moest mijn plek zien te vinden. Ik ben er 8 keer naar toe gegaan en was blij dat het toneelspelen afgelopen was. Niet dat het goed met me ging maar er kwam een leuk jongetje in de klas van Justin waar hij bevriend mee raakte. Zijn ouders waren gescheiden maar hij maakte een tevreden indruk. Voor Justin was er eindelijk weer iemand waar hij echt mee kon spelen en praten. Dat was een zorg minder. Eten werd ook een probleem. Ik kon bijna niets door mijn keel krijgen en met veel moeite at ik tussen de middag een half sneetje. Ik zag dat Justin me soms vragend aankeek en vroeg waarom ik niet meer at. Dan zei ik dat ik al gegeten had voordat hij kwam. Ik werd steeds magerder maar alleen mijn kleren merkten het. Die slobberden om me heen. Sem zag het niet en ook Justin viel niets op. Alleen tijdens een van de schaarse

bezoeken aan mijn moeder zag ik haar naar me kijken. Gelukkig zei ze niks.

Ik voelde me al jarenlang doodmoe en sleepte me als het ware van de ene naar de andere dag. Wat moest het heerlijk zijn om me nooit meer moe te voelen. Om energiek te zijn en vol van ideeën. Ik was leeg en uitgemolken. Eigenlijk wilde ik niets meer behalve dan dat er niets meer was en ik niets meer behoefde. Ik was een slappeling die niet eens de moed had om er een eind aan te maken.

Mijn lichamelijke onrust was groot. Ik had behoefte om te rennen, te sporten of te zwemmen maar ik deed niets. Integendeel, ik zat op de bank en ik zapte. De middagprogramma's op de TV volgde ik allemaal. Sem trof me een keer aan terwijl ik naar een of andere flutserie aan het kijken was.

"Wat ben je nou aan het doen. Ik dacht dat je zo'n hekel had aan die rotzooi."

"Dat is ook zo maar ik ben bezig met een artikel wat daar over gaat. Achtergrondresearch dus."

Toen hij me een paar weken later vroeg of hij het artikel eens mocht lezen moest ik verzinnen dat de redactie het onderwerp teruggetrokken had. Ik was verbaasd dat hij er naar vroeg. De laatste jaren las hij nooit meer vooraf mijn schrijfsels, hooguit als ze gepubliceerd werden. Hij had niet eens gemerkt dat de publicaties minder geworden waren omdat ik veel opdrachten afwees met als excuus dat ik het te druk had. Volgens mij merkte Sem niet dat ik nauwelijks meer schreef. Hij had het te druk met zijn eigen carrière.

"Zullen we eens een weekendje weg gaan naar zee. Lekker wandelen en uitwaaien. Dat zal je goed doen na al dat gezwoeg boven het toetsenbord."

Wat een onzalig plan van Sem. Ik wilde niet naar zee en uitwaaien. Ik wilde rustig thuis zijn en zo vroeg mogelijk naar bed. Ik wilde niet naar een andere omgeving.

“Ik denk niet dat het een goed idee is. Volgens mij heb ik een griepje onder de leden en ik wil dan het liefst thuis op de bank liggen.”

Om het geheel kracht bij te zetten hoestte ik een paar keer. Sem maakte een warme grog voor me en die avond lag ik zonder veel problemen vroeg in bed.

Angst was een soort basisgevoel van me geworden. Ik vroeg mezelf niet af waar ik bang voor was maar waar ik niet bang voor was. Ik was er zelfs bang voor dat mijn moeder doodging. Een winkel durfde ik uit angst nauwelijks in. Angst waarvoor? Bang voor het leven, bang voor mijn gedachtes die alle kanten op gingen. Bang dat mijn hoofd op een keer uit elkaar zou barsten van alle vreemde en enge gedachtes. Ik geloof dat mijn reële angsten daardoor naar de achtergrond verdwenen. Ik maakte me niet meer ongerust of Sem vreemdging of een andere vrouw had. Het interesseerde me gewoon niet terwijl ik vroeger in alle staten was als hij maar naar iemand keek. Ik vroeg me af waar mijn liefde gebleven is, liefde voor mijn zoon en man. Het kostte me moeite om iets van liefde en warmte te voelen. Ik kon nergens meer blij om worden. De dagen gingen vlak en zonder enige emoties voorbij.

Na een jaar besloot ik terug te gaan naar de psychologe. Mijn leven was veranderd in een soort nachtmerrie. Schrijven kostte me oneindig meer moeite dan vroeger. Soms begon ik een regel en wist ik halverwege niet meer waar het ook alweer over ging. Ik kon me niet concentreren want mijn gedachtes gingen van links naar rechts, van boven naar beneden en in een draaikolk. Ik werd er zo moe van en ik kon de draad niet volgen. Dan was ik klaar met een stuk en dacht ineens: 'Het is niet goed. Het moet helemaal anders.' Dan verwijderde ik de tekst en begon ik opnieuw terwijl ik tijdens het herschrijven merkte dat mijn eerste versie eigenlijk veel beter was. Het ergste vond ik dat ik niet meer op namen kon komen. Ik werd vroeger vaak geroemd

om mijn geheugen, nu was het een zeef waar maar af en toe een feit of gebeurtenis in bleef hangen.

“Dat verhaal heb je me gisteren ook al verteld”

Sem keek me vragend aan.

“En de avond ervoor ook al. Moet ik me zorgen gaan maken en een afspraak regelen met de Alzheimerkliniek?”

Hij zei het lachend maar ik zag aan zijn gezicht dat hij het zorgelijk vond. Ik probeerde me er met een grap van af te maken.

“Ik wilde zien of je nog wel naar me luistert. Maar dat is in orde.”

Gelukkig ging hij er niet verder op in.

De psychologe leek blij om me weer te zien. Na een inleidend gesprek vroeg ik haar om antidepressiva.

“Ik wil graag in therapie maar ik moet medicijnen hebben om te kunnen functioneren. Zoals het nu is gaat het niet langer.”

Ik moest praten als Brugman maar uiteindelijk kreeg ik van haar een verwijfsbrief voor de psychiater. Ook daar ging het niet vanzelf. Hij wilde graag dat ik eerst in therapie ging om het te proberen zonder medicatie. Pas toen ik vertelde dat ik het allemaal niet meer aankon ging hij overstag en werden de medicijnen voorgeschreven. Hij vertelde me dat ik een vorm van depressie had en dat deze pillen goed hielpen. De eerste weken had ik misschien het idee dat het alleen maar slechter werd maar dat zou overgaan. Als mijn lichaam aan de medicijnen gewend was geraakt zou ik me veel rustiger en prettiger voelen. Ik mocht echter niet autorijden want ik kon er suf van worden. De andere medicijnen waren voor het slapen. Ik bedankte hem hartelijk en heb hem verzekerd dat ik in therapie zou gaan.

Ik had bijna een jaar lang gesprekken gehad met mijn psycholoog. Ze raadde me aan om online een zelftest te doen. Zo kon ik bekijken of en daarna hoe depressief ik was. De vragen sloegen bij mij in als een bom. Op iedere vraag moest ik een positief antwoord geven. Nou ja, wat je maar positief noemt.

Bijvoorbeeld: 'Ik voel mij het grootste gedeelte van de dag somber' of 'Ik huil snel'. Alleen de vraag bracht me al aan het huilen. Ik kan inderdaad helemaal geen interesse meer opbrengen voor zaken die ik vroeger wel leuk vond, ik heb nul energie en denk vaak aan zelfmoord alhoewel ik die gedachte eigenlijk niet toe wil laten vanwege Justin en Sem. De laatste vraag voordat de internetverbinding er spontaan mee ophield was: 'Voel je je waardeloos?'

Na die vraag kon ik dus niet verder maar ik wist dat ik me zo waardeloos voelde als een vuilniszak vol visafval. Maar ik weet nog steeds niet wat de uitslag van de test is. Het zal hopelijk wel meevallen. Toen de psychologe ernaar vroeg heb ik verteld dat ik licht scoorde op de depressieschaal.

Soms was de therapie verhelderend, andere keren bedreigend. Ze wilde voor mijn gevoel veel te veel ingaan op familierelaties en hoe het contact met mijn ouders was. Ik heb haar duidelijk gemaakt dat ik volwassen was en op eigen benen stond. De sessies hielpen me wel maar mijn gevoel van tekortschieten bleef. De pillen heb ik twee dagen genomen. Daarna ben ik er mee gestopt want er kwam niets meer uit mijn handen en ik lag de hele dag te slapen. Ik kon zelfs Justin niet meer van school halen omdat ik beseftte dat ik een gevaar op de weg was. De medicijnen verstopte ik in de la onder mijn ondergoed, voor noodgevallen. Na een half jaar kreeg ik van de psychiater een email verzoek om langs te komen om te kijken of ik een herhaal recept nodig had. Ik besloot net te doen alsof de pillen me geholpen hadden en ging naar hem toe. Hij vond dat ik erg goed op de medicijnen reageerde en gaf me het recept voor een nieuwe voorraad die eveneens in de la verdween. Sem had er geen idee van dat ik bij een psycholoog en psychiater was geweest. Niemand wist het. Maar echt beter ging het niet met me.

Sem en ik gingen steeds meer als broer en zus met elkaar om. Lief, begripvol maar zonder echte liefde. Heel vroeg in de ochtend vertrok hij en hij at meestal in Amsterdam. In de zomer gingen we naar een ver warm land met z'n drieën en in de winter werd er geskied. De vakanties waren fijn, ontspannen maar er was geen enkele sprake meer van passie. Als vrouw had ik afgedaan, zo voelde het. Als we een keer per twee maanden vreeën was het veel. Soms vermoedde ik dat hij iemand anders had in Amsterdam. Ik heb ernaar gevraagd maar hij ontkende het in alle toonaarden.

“Zoiets zou ik nooit doen, Myrna. Ik blijf je trouw tot in de dood.”

Toen hij dat zei schoot ik vol omdat ik al enige tijd erg met de dood bezig was. Hoe zou het zijn om je niet meer ongelukkig te voelen en om alles achter je te laten? Zou ik dat kunnen? Zou ik dat Justin en Sem aan kunnen doen? Net goed voor mijn ouders. Het idee van dood zijn leek me soms heel aantrekkelijk, andere keren gruwde ik er van als ik er alleen maar aan dacht.

‘s Morgens was de moeilijkste tijd voor me. Als ik Justin naar school had gebracht ging ik vaak weer naar bed omdat ik me zo neerslachtig voelde. Een diepe droefheid lag als een soort dekbed over me heen en als ik aan de dag dacht zie ik een grijze massa die alleen maar groeide. Tegen de middag werd ik ‘wakker’. Justin bleef gelukkig over op school en zo kon ik rustig aan de dag beginnen. Tegen de tijd dat hij thuiskwam was ik weer een beetje opgeknapt en kon ik hem quasi vrolijk en ontspannen tegemoet komen.

Justin had een mooie tekening bij zich die hij speciaal voor me gemaakt had.

“Kijk eens mamma, voor jou omdat ik je zo lief vindt.”

Toen ik zijn stralende gezicht zag voelde ik me schuldig tot in mijn tenen. Hoe kon ik twijfelen aan mijn liefde voor hem. Hoe kon ik niet van hem houden. Terwijl de tranen uit mijn ogen

kwamen voegde hij er nog aan toe: “Als jij er niet meer bent wil ik er ook niet meer zijn. Maar dat duurt nog heel lang hè?”

Terwijl ik ja knikte voelde ik wat een leugenachtig en minderwaardig mens ik was. Ik vertelde hem niet de waarheid om hem, om mezelf te sparen? Nee, omdat ik het niet durfde.

Zo regen de weken en maanden zich aan elkaar. Sommige korte periodes leek er enig licht te komen, daarna zakte ik weer weg in de donkerte en kon ik mijn hoofd nauwelijks boven water houden. Naar buiten toe bleef ik de lieve, vriendelijke mevrouw die zo goed kon schrijven. Sem had niks door en Justin had misschien iets door maar die zei er niets over. Hij was, sinds zijn nieuwe vriend, heel tevreden in het dorp en het ging goed met hem. Iedereen prees hem om zijn intelligentie en zijn sociale instelling. Het was echt een lieverd die met iedereen rekening hield. Misschien dat hij daarom niets tegen me zei. Hij kwam ook nooit op ons geheim terug. Iedere keer als het malen in mijn hoofd te erg werd bedacht ik me dat er een oplossing in de la lag. Dat ik een soort escape had die ik altijd kon inzetten. Na het ene herhaalrecept had ik niet meer gereageerd op de email van de psychiater, mijn voorraad was groot genoeg. Op internet had ik gekeken wat er ongeveer nodig was en ik had ruimschoots voldoende. Niet dat ik het wilde maar als.... Aan het eind van de dag maakte ik mijn geschiedenis op het internet leeg zodat Sem nooit kon zien waar ik allemaal op gezocht had. Ik vond een mooie slogan: *Dosis sola facit venenum*: Enkel de dosis maak het vergif. Ik had volgens mij genoeg pillen van 3 verschillende merken en de combinatie met alcohol moest effectief genoeg zijn. Maar uit alle voorbeelden bleek dat het niet eenvoudig was. Je kon te vroeg slaperig worden of overgeven. Als je ging slapen nam je te weinig pillen in en werd je wakker op de intensive care. Datzelfde gold als je ging overgeven, dan kwam al het gif weer naar buiten. Ik had berekend dat mijn noodzakelijke dosis uit 5 doosjes pillen bestond. Ik had er 7 in de la liggen plus nog een paar doosjes van de andere merken en ik had uitgerekend

dat ik in ieder geval meer dan 80% kans op overlijden had. Het gaf me een heel geruststellend gevoel dat het einde van mijn lijden onder mijn slipjes verstopt lag. Misschien zou ik het nooit doen maar de mogelijkheid alleen al gaf me rust.

De donkere maanden rond kerst waren altijd moeilijk voor me, dan kwamen de herinneringen aan mijn trieste verjaardagen naar boven. Weinig licht en lange eenzame avonden. Justin was al een tijd aan het zeuren om bij de vader van zijn vriend te mogen logeren in de kerstvakantie. Dat had ik steeds tegen gehouden maar om een onverklaarbare reden zei ik dat het goed was. Hij was zo blij. Daar voelde ik me ook weer schuldig over. Wat was ik voor een moeder die haar elfjarige zoon niet eens wilde laten gaan logeren. Hij zou begin januari een paar dagen naar Amsterdam gaan.

De kerstdagen waren druk, zoals altijd. De ouders van Sem kwamen eerste kerstdag eten en ik maakte er veel werk van want het was tevens ter ere van mijn verjaardag. Een vijfgangendiner met allerlei exquise hapjes. De rest van de kerstdagen was ik helemaal gevloerd.

“Je moet je niet zo uitsloven. Een gewone maaltijd was goed geweest. Je kent mijn ouders, die vinden het al leuk dat ze mogen komen.”

Ik moest Sem gelijk geven maar ik wilde zo graag dat hij trots op mijn kookkunst zou zijn. En nu noemde hij me een uitslover.

“Volgend jaar zal ik iets simpels koken,” zei ik terwijl ik bij mezelf dacht: “Als er een volgend jaar is.”

De rest van de dagen waren voor mij warrig en zonder inhoud. Ik stond op, maakte ontbijt en voor ik het wist lag ik weer wakker in bed. Ik weet niet hoe ik het verborgen heb gehouden voor Sem en Justin, maar het lukte. Ik stond steeds verder van de werkelijkheid af en had soms het idee dat ik twee mensen was.

De Myrna die iedereen kende en de slechte Myrna die er niet meer wilde zijn. Ik vroeg aan Justin hoe hij me als moeder vond. "Je bent de liefste moeder van de wereld omdat ik naar Amsterdam mag. Gaan we morgen cadeautjes kopen?" Sem antwoordde op de vraag hoe hij me als vrouw vond. "Begin je nou alweer. Je bent mooi, knap, intelligent en je bent mijn vrouw. Wat wil ik nog meer. Er zijn heel wat kerels jaloers op me."

Daar moest ik het mee doen. Een zoon die van me houdt omdat hij weg mag, een man die van me houdt om zijn vrienden de loef af te steken. Waar was ik? Wie hield van me om wat ik was? Oudejaarsavond keken we televisie en om twaalf uur wenste ik ze allebei een heel gelukkig nieuwjaar. Het voelde als verraad want ik wist dat hun nieuwe jaar helemaal niet zo vrolijk en gelukkig zou worden. We dronken champagne, aten oliebollen en iedereen die ons gezien zou hebben zou denken: wat een leuk en harmonieus gezinnetje. Niets van dat alles. Het was een puinhoop met drie mensen die elkaar niets meer te zeggen hadden. Ik had gefaald om een goede band met mijn zoon op te bouwen, hij wilde liever weg. Ik had gefaald om een goede band met mijn man op te bouwen, hij zag me als iemand waar je mee kunt pronken maar waar je niet van houdt. Ik had lang geleden gefaald toen een klein mensje geboren wilde worden maar ik het niet wilde. Tegelijkertijd was er een klein stemmetje dat alles ontkende. Justin houdt wel van je en Sem ook. Doe niet zo raar. Je was veel te jong om al moeder te zijn toen je ongewenst zwanger was. Maar de andere ideeën voerden de boventoon.

Ik kocht samen met Justin cadeautjes en in een opwelling kocht ik een fotolijstje voor hem. Daar zou ik een mooie foto van ons samen in doen zodat hij me zou herinneren als een mooie moeder en niet als het scharminkel dat ik nu was. Vlak voor de kerst had hij me ineens gevraagd: "Mama, waarom wil je me nooit meer verhalen vertellen. Dat vond ik zo fijn."

Ik schrok van zijn vraag. Het verhalen vertellen voor het slapen gaan was ineens opgehouden. Ik wist niet waarom. Samen pakten we zijn koffer in en ik legde het fotolijstje ingepakt onder zijn kleren. Ik moest huilen en hij troostte me. Ik zei dat ik verdrietig was omdat hij voor de eerste keer alleen zou gaan logeren.

“Dit cadeautje mag je pas uitpakken als je weer thuis bent.”

Toen hij even weg was stopte ik nog wat lieve briefjes tussen zijn spullen.

“Ik hou van je”, “Voor de liefste zoon ter wereld”, “Lieve Justin, blijf altijd van me houden.”

Daarna verscheurde ik ze. Net voordat ik de koffer dicht maakte schreef ik toch nog gauw een laatste briefje en legde dat boven op de kleren: “Ik zal altijd van je houden. Oneindig veel liefs en XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, je moeder.”

Hij werd opgehaald door de vader van zijn vriendje. Samen doken ze in de auto, er kon nog een snelle kus af en ze waren vertrokken. Als een zwarte wolk kwam alles op me af. Sem keek televisie en genoot van zijn vrije dagen. Die avond kookte ik en ging vroeg naar bed, zogenaamd om te slapen. Toen Sem naar bed kwam hield ik me slapend. De volgende morgen verbaasde het me dat hij de donkere kringen rond mijn ogen niet zag. Keek hij nog wel eens echt naar me?

“Ga je mee naar de nieuwjaarsborrel. Ze vragen steeds naar je.”

“Ik heb geen zin, ga maar lekker alleen. Jullie praten alleen maar over allerlei juridische zaken en dan voel ik me een echte buitenstaander.”

Ik had het idee dat Sem opgelucht was dat ik niet mee wilde en ik was blij dat hij niet aandrong.

“Ik denk dat het wel laat wordt en misschien blijf ik wel in Amsterdam slapen als ik teveel gedronken heb,”

“Dat is prima, geniet maar lekker van de borrel. Ik vermaak me wel.”

Toen hij vertrokken was sloeg de onzekerheid in alle hevigheid toe. Ik mocht dit niet doen. Ik durfde het niet. Wat moest er van mijn twee mannen terecht komen. Ik liep naar de la en nam de pillen in mijn hand. Ineens leek al mijn wil en verstand vertrokken. Ik ging ze nemen, nu, voor ik me kon bedenken. Ik wilde dit leven niet meer. Justin kwam niet thuis, Sem waarschijnlijk ook niet en dus had ik alle kans dat het lukte. Ik ging naar Justins kamer als een slaapwandelaar met een fles Spa. De pillen had ik uitgestrooid op een dienblad. Het waren er wel heel veel, echt een overdosis. Ik moest een beetje lachen om deze woordspeling maar tegelijkertijd liepen de tranen over mijn wangen. Mijn keel zat dicht en bij de eerste pillen kostte het slikken me veel moeite. Daarna ging het beter en ik wist dat ik niet te lang moest wachten omdat ik slaperig zou worden en dan misschien te weinig binnen kreeg. Wie zou me vinden? Zouden ze verdrietig zijn? Zouden mijn ouders verdrietig zijn? Wie zouden er allemaal naar de crematie

Van heel ver hoorde ik Sems stem. Waarom maakte hij me wakker. Hoorde ik iets met dood? Ik kon hem niet verstaan en viel weer in slaap. Een hele tijd later hoorde ik weer zijn stem en die van Justin? Hoe kon dat nou. Justin was in Amsterdam. Ik sliep weer en merkte dat iemand me een kus gaf. Ik sliep weer en werd wakker omdat er iemand aan het praten was. Het was Justin die mij mijn eigen verhalen vertelde. Ik probeerde mijn ogen open te doen. Mijn keel deed vreselijk pijn. Ik merkte dat er een buisje in zat. Justin ging maar door met vertellen. Toen realiseerde ik me dat het mislukt was. Ik was er nog en Sem en Justin zaten bij me. Ze hielden mijn handen vast en ik kreeg steeds maar kusjes van Sem. Het was mislukt. Ik was er nog. Nogmaals probeerde ik mijn ogen te openen en nu zag ik ze, allebei bleek en minnetjes alsof ze dagen niet geslapen hadden.

Ik wilde sorry zeggen maar ik kon niet praten.

“Ssttt, alles is goed, alles komt goed. Je hoeft niks te zeggen. Ik moet sorry zeggen.”

“En ik.”

Justin kroop bij me op bed en begon te huilen.

“Ik had het moeten weten, zeker nadat je me je geheim had verteld. En je moest zo vaak huilen en jullie gingen niet scheiden.”

Ik zag vaag een verpleegster binnen komen die Justin van het bed afhaalde en hen allebei wegstuurde.

“U bent er weer, gelukkig. Rustig aan doen dan gaat het snel weer beter. De psychiater komt bij u langs als u weer een beetje op krachten bent. U wordt bewaakt dus er kan niets gebeuren.”

Nadat ik van de IC af was mochten Sem en Justin langer bij me blijven. We praatten nergens over, waarom ik het gedaan had en hoe. De psychiater uit het ziekenhuis vroeg me wel hoe ik aan de medicijnen gekomen was. Sem was erbij en hij keek vol ongeloof. Er waren zoveel dingen waar hij niets vanaf wist, we hadden zo langs elkaar heen geleefd. Ik voelde me schuldig dat ik het had gedaan maar vreemd genoeg opgelucht. Opgelucht omdat het niet gelukt was en blij omdat we nu misschien weer wat dichterbij elkaar konden komen. We raakten niet uitgepraat. Ook Justin vertelde me allerlei dingen die hij voor me verborgen had gehouden omdat hij me niet nog verdrietiger wilde maken.

Na een week werd ik overgeplaatst naar een psychiatrisch ziekenhuis. Het was er vreselijk en ik had het gevoel dat ik hier niet thuis hoorde. Iedereen zat onder de medicijnen. Ze wilden graag dat ik antidepressiva ging slikken maar gelukkig kon ik de psychiater duidelijk maken dat ik dat niet wilde. Ik kreeg een lage dosis zodat ik niet te slaperig of duf werd. Net genoeg om een zachte sluier over de pijn te leggen. Er kwam een psycholoog die precies aanvoelde waarom ik over de grens

gegaan was en met hem werkte ik een paar maanden hard om alles weer op een rijtje te krijgen. Mijn moeder wilde langskomen maar ik heb dat geweigerd. Misschien over een tijdje als ik mijn verdriet een plek heb kunnen geven. Van Sem begreep ik dat ze zo bot reageerde op mijn zelfmoordpoging dat hij de hoorn op de haak heeft gesmeten.

De psycholoog van de kliniek hielp me met mijn worsteling. Hoe moest ik verder leven? In het begin heb ik me heftig verzet tegen alle hulp. Ik wilde geen vrouw zijn die er een eind aan had willen maken. Ik schaamde me dat ik zo slap was geweest en ik wist zeker dat iedereen in het dorp me na zou wijzen. Heelvoorzichtig kreeg ik inzicht in mijn aandoening. Het begin van acceptatie en het opbouwen van zelfvertrouwen begon vorm te krijgen. Ik ontwikkelde een sterke wilskracht en wilde vechten om er weer bovenop te komen. Heel langzaam maar zeker, stapje voor stapje klauterde ik naar boven, af en toe voelde ik me zelfs weer een beetje gelukkig. Mijn hoofd was minder vol en ik kon genieten van kleine dingen. Mijn energie nam toe en ik leefde ernaar toe dat ik weer naar huis zou mogen. Tijdens groepssessies leerde ik om structuur aan te brengen in mijn leven en om te gaan met tegenslagen zonder meteen terug te vallen. Vooral de Mindfulness trainingen gaven me rust en een basis om verder te gaan.

Ik at regelmatig en voelde me steeds sterker worden. Eigenlijk kon ik me niet meer voorstellen dat ik er een einde aan had willen maken. Dat stond nu ver van me af. Als Justin op bezoek kwam vertelde ik hem nieuwe verhalen en zijn stralende gezicht zei me dat het goede verhalen waren. Als Sem er was voelde ik me vertrouwd en geliefd. Op de dag dat ik naar huis mocht zei hij me dat hij zo blij was dat ik er nog was. Dat ik alles voor hem was en dat hij zich daar veel te weinig bewust van was geweest. “Als alles achter de rug is gaan we eerst samen een week op vakantie en daarna een week met z’n drieën. Ik heb een afspraak

gemaakt voor gezinstherapie om weer bij elkaar te komen en elkaar echt te zien.”

“Ik zie je nu al weer en voor het eerst van mijn leven zie ik een klein stukje van mezelf dat ik leuk vind en aardig. We gaan opnieuw beginnen. Wil je me helpen om van mezelf te gaan houden?”

Het kleine meisje geloofde voor het eerst dat ze heel misschien gelukkig kon worden. Ze plantte een zaadje van een zonnebloem en hoopte dat er een mooie, grote trotse bloem uit zou groeien. Die zomer werd er goed voor het plantje gezorgd. Het kreeg water, zon en een beetje mest. Het werd beschermd tegen zon en te harde regen. Het plantje groeide en groeide en aan het eind van de zomer stond er een zonnebloem, prachtig geel en met een hart vol met zonnebloempitjes. Het meisje wilde de bloem niet plukken maar maakte er een mooi schilderij van. En iedere keer als ze naar het schilderij keek wist ze dat ze het kon. Wist ze dat ze kon leven.

Websites over depressie

www.depressievereniging.nl

Kijk ook bij www.depressievereniging.nl/ervaringen

www.platformggz.nl/lpggz Landelijk Platform Geestelijke Gezondheidszorg: samenwerking tussen cliënten- en familieorganisaties in de GGZ met ervaringsverhalen_ over de kwaliteit van zorg.

www.clienten-pagina.nl met persoonlijke websites van ervaringsdeskundigen uit de GGZ

www.psychischegezondheid.nl

<http://www.nedkad.nl> Nederlands Kenniscentrum Angst en Depressie: met een speciaal deel voor patiënten en geïnteresseerden.

www.vmdb.nl Vereniging voor Manische Depressieven en Betrokkenen

www.zelfhulpwijzer.nl/lijt-van-zelfhulpcursussen/depressie-test
Depressietest

www.lsfvp.nl Landelijke stichting familievertrouwens-persoon. Ze ondersteunen familie en naasten met de vragen die betrekking hebben op de ziekte of behandeling van de psychiatrische stoornis van hun dierbare, maar ook over het stellen van grenzen en het oppakken van hun eigen leven.

www.chronischdepressief.nl Informatie voor mensen met een dysthemische stoornis en hun behandelaren.

Telefoonlijnen

De Depressielijn: 0900 6120909. Van maandag t/m donderdag, van half twee tot half vier en van zeven tot negen uur 's avonds. Via deze lijn kun je met lotgenoten praten.

www.depressievereniging.nl/behandeling/depressielijn

Sensor: 0900 0767. Alle dagen van de week, 24 uur per dag. De lijn is bedoeld voor iedereen die behoefte heeft om met iemand te praten, niet specifiek voor depressie. De gesprekspartners zijn speciaal voor deze lijn getrainde vrijwilligers.

www.sensor.nl

Korrelatie: 0900 1450, via de hulplijn kun je een psycholoog of maatschappelijk werker spreken. De lijn is op werkdagen bereikbaar van 9.00 tot 18.00 uur.

www.korrelatie.nl

Boeken en video

Pil (2010) van Mike Boddé

Toen ik je zag van Isa Hoes (2013, over Anthony Kamerling)

Mindfulness en bevrijding van depressie van Mark Williams

PAAZ (2012) en **Up (2015)** van Myrthe van der Meer

Ver Heen (2002) van psychiater P.C. Kuiper

In de put uit de put (1995) en **Ik zie het weer zitten (2003)**, van professor Pim Cuijpers

Depressie actief overwinnen (2008) van gezondheidspsycholoog Willem van de Sanden

Eerste hulp bij hechting (2015) van Paulien Kuipers (over veilige hechting bij baby's en jonge kinderen)

Brochure Wat wil ik met mijn leven? (2015), gemaakt door Artemea in samenwerking met cliëntenorganisaties. je aanraden. Je vindt er informatie over wat een leefplan is, hoe het 'werkt' en wat je eraan hebt. De brochure is voor leden van de Depressie Vereniging gratis te downloaden www.depressievereniging.nl/wp-content/uploads/2014/03/leefplan-ggz.pdf

Film over depressie ontwikkeld door het NHG.

<http://thuisarts.nl/video/depressie>

Voorlichting via huisarts (psycho-educatie)

Huisartsen, maatschappelijk werkers en andere hulpverleners geven psycho-educatie volgens richtlijnen, die gebaseerd zijn op de Multidisciplinaire Richtlijn Depressie. Psycho-educatie is voorlichting over wat een depressie is, het verloop ervan, wat je zelf kunt doen en wat de behandelmogelijkheden zijn. Psycho-educatie helpt om je bewust te worden van wat er speelt en dat te leren accepteren. Deze voorlichting kan zowel individueel als in groepsverband plaatsvinden.

Contact met lotgenoten

Praten over je depressie is belangrijk. Naast praten met familie en vrienden kunnen gesprekken met lotgenoten je het gevoel geven dat je niets hoeft uit te leggen omdat ze vergelijkbare dingen doormaken (of doorgemaakt hebben).

www.depressievereniging.nl/wat-kun-je-zelf/lotgenotencontact